294c32

Ὁ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

ΠΟΛΕΜΟΣ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ.

THUCYDIDIS

BELLUM

PELOPONNESIACUM.

Ex editione WASSII et DUKERI.

TOM. V.

GLASGUAE:

IN AEDIBUS ACADEMICIS

EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS

ACADEMIAE TYPOGRAPHI

MDCCLIX.

G.R.III.
B.R.M.

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ

ΟΛΟΡΟΥ,

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

THUCYDIDIS

OLORI FILII,

HISTORIAE

LIBER QUINTUS.

ΤΗΣ ΤΟΥ

ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ,

ΤΟΥ ΟΛΟΡΟΥ,

ΞΥΓΓΡΑΦΗΣ, ΤΟ ΠΕΜΠΤΟΝ.

ΤΟΥ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους, αἱ μὲν ἐνιαύσιοι σπονδαὶ διελέλυντο μέχρι Πυθίων· καὶ ἐν τῇ ἐκεχειρίᾳ, Αθηναῖοι Δηλίους ἀνέστησαν ἐκ Δήλου, ἡγησάμενοι καλά παλαιάν τινα αἰτίαν ἔ καθαρὸς ὄντας ἱερῶσθαι· καὶ ἅμα ἐλλιπὲς σφίσιν εἶναι τοῦτο τῆς καθάρσεως, ἢ πρότερόν μοι δεδήλωται, ὡς ἀνελόντες τὰς θήκας τῶν τεθνεώτων, ὀρθῶς ἐνομίσαν ποιῆσαι. καὶ οἱ μὲν Δήλιοι Ατραμύττιον, Φαρνάκου δόντος αὐτοῖς, ἐν τῇ Ασίᾳ ᾤκησαν, ὕστως ὡς ἕκαστος ὥρμητο.

β'. Κλέων δὲ Αθηναίους πείσας, ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία ἐξέπλευσε μετὰ τὴν ἐκεχειρίαν, Αθηναίων μὲν ὁπλίτας ἔχων διακοσίους καὶ χιλίους, καὶ ἱππέας τριακοσίους,

THUCYDIDIS
OLORI FILII,
HISTORIAE
LIBER QUINTUS.

SEQUENTI aestate, induciae, quae in spatium annuum ad Pythia usque, factae fuerant, solutae sunt. Ac per illud inducierarum tempus, Athenienses e Delo Delios summoverunt, quod existimarent, ipsos, quamvis ob quoddam vetus *piaculi* crimen polluti essent, Deo tamen esse consecratos. Simul etiam sibi restare hanc partem expiationis, quae a me superius est declarata, qua sublatis defunctorum monumentis, se recte feciisse censuerunt. Atque Delii quidem Atramytteum in Asia situm, quod Pharnaces ipsis dedit, incoluerunt, prout unusquisque *eo* proficiscebatur.

2. Cleon vero post exactas inducias, cum rem Athenienſibus persuasisset, in Thraciam navigavit, secum ducens mille et ducentos gravis armaturae milites Athenienses,

et trecentos equites, et ex ſociis *longe* plures, et triginta naves. Cum autem primum ad Scionen appuliſſet, quae adhuc obſidebatur, et cum illinc gravis armaturae milites ex praeſidiariis aſſumſiſſet, in Colophoniorum portum, a Toronaeorum urbe non multum diſtantem, navigavit. Cum autem illic intellexiſſet ex transfugis, neque Braſidam Toronae eſſe, neque eos, qui intus erant, ad reſiſtendum pares eſſe, cum exercitu quidem ad urbem itinere pedeſtri contendit; decem vero naves circummiſit, ut *Torones* portum circumveherentur. Ac primum quidem ivit ad munitionem, quam Braſidas urbi circumdederat, quod ſuburbana includere vellet. et diruta veteris muri parte, unam urbem effecit.

3. Cum autem Athenienſes *eam* adorti fuiſſent, Paſitelidas Lacedaemonius dux, et praeſidium, quod *illic* aderat, *ei* ſuccurrens, *hoſtibus* reſiſtebat. ſed cum repelleretur, et ſimul naves, quae circummiſſae fuerant, in portum circumveherentur, Paſitelidas veri-

τῶν δὲ ξυμμάχων, πλείους, ναῦς δὲ τριάκοντα. χὼν δὲ ἐς Σκιώνην πρῶτον, ἔτι πολιορκουμένην, καὶ προσλαβὼν αὐτόθεν ὁπλίτας τῶν Φρυγῶν, κατέπλευσεν ἐς τὸν Κολοφωνίων λιμένα, τῶν Τορωναίων ἀπέχοντα ὀλίγον πολὺ τῆς πόλεως. ἐκ δ' αὐτοῦ αἰσθόμενος ὑπ' αὐτομόλων ὅτι οὐδὲ Βρασίδας ἐν τῇ Τορώνῃ, οὔτε οἱ ἐνόντες ἀξιόμαχοι εἶεν, τῇ μὲν στρατιᾷ τῇ πεζῇ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν, ναῦς δὲ περιέπεμψε δέκα τὸν λιμένα περιπλεῖν. καὶ πρὸς τὸ περιτείχισμα πρῶτον ἀφικνεῖται, ὃ προσπεριέβαλε τῇ πόλει ὁ Βρασίδας, ἐντὸς βουλόμενος ποιῆσαι τὸ προάστειον· καὶ διελὼν τοῦ παλαιοῦ τείχους, μίαν αὐτὴν ἐποίησε πόλιν.

γ'. Βοηθήσαντες δὲ ἐς αὐτὸ Πασιτελίδας τε ὁ Λακεδαιμόνιος ἄρχων καὶ ἡ παροῦσα Φυλακὴ, προσβαλόντων τῶν Ἀθηναίων, ἠμύνοντο. καὶ ὡς ἐβιάζοντο, καὶ αἱ νῆες ἅμα περιέπλεον ἐς τὸν λιμένα περιπεμφθεῖσαι,

δείσας ὁ Πασιτελίδας μὴ αἵ τε νῆες φθάσωσι λαβοῦσαι ἔρημον τὴν πόλιν, καὶ τοῦ τειχίσματος ἁλισκομένου ἐγκαταληφθῇ, ἀπολιπὼν αὐτὸ, δρόμῳ ἐχώρει ἐς τὴν πόλιν. οἱ δὲ Αθηναῖοι φθάνουσιν οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην, καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπώμενος αὐτοβοεί, κατὰ τὸ διῃρημένον τοῦ παλαιοῦ τείχους ξυνεσπεσών. καὶ τοὺς μὲν ἀπέκλειναν τῶν Πελοποννησίων καὶ Τορωναίων εὐθὺς ἐν χερσί· τοὺς δὲ, ζῶντας ἔλαβον, καὶ Πασιτελίδαν τὸν ἄρχοντα. Βρασίδας δὲ ἐβοήθει μὲν τῇ Τορώνῃ, αἰσθόμενος δὲ καθ' ὁδὸν ἁλωκυῖαν, ἀνεχώρησεν, ἀποχὼν τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους μὴ φθάσαι ἐλθών. ὁ δὲ Κλέων καὶ οἱ Αθηναῖοι τροπαῖά τε ἔστησαν δύο, τὸ μὲν, καθὰ τὸν λιμένα, τὸ δὲ, πρὸς τῷ τειχίσματι· καὶ τῶν Τορωναίων γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας ἠνδραπόδισαν, αὐτοὺς δὲ, καὶ Πελοποννησίους, καὶ εἴ τις ἄλλος Χαλκιδέων ἦν, ξύμπαντας ἐς ἑπτακοσίους, ἀπέπεμψαν ἐς τὰς Αθή-

tus, ne naves urbem desertam praeoccuparent, et munitione capta, *ipse quoque in ea* caperetur, ea relicta, cursu ad urbem contendit. Sed et Athenienses, qui navibus vehebantur, Toronem praeoccuparunt, et peditatus cum vociferatione e vestigio insequutus, *et* simul irrumpens per illam veteris muri partem, quae diruta fuerat. Et Peloponnesios quidem, ac Toronaeos, qui repugnabant, statim interfecerunt: alios vero vivos ceperunt, *inter quos* et Pasitelidam ducem. Brasidas vero profectus est quidem ad opem Toronae ferendam: sed cum in itinere *eam ab hoste* captam intellexisset, se *illinc* recepit, quod quadraginta circiter stadiis *ab ea* abesset, ita ut *hostem* praevenire non posset. At Cleon et Athenienses duo trophaea erexerunt, unum quidem, in portu, alterum vero, ad munitionem. et Toronaeorum quidem uxores et liberos in servitutem abstraxerunt, ipsos vero, et Peloponnesios, et si quis alius Chalcidensium *illic* aderat, cunctos ad septingentos numero, Athenas

miſerunt. Atque Peloponneſii quidem poſtea, quum foedus initum eſt, ab ipſis dimiſſi fuerunt. caeteri vero facta capitum permutatione, ut ſingula pro ſingulis darentur, ab Olynthiis redemti fuerunt. Sub idem tempus Boeoti Panactum Athenienſium caſtellum per proditionem ceperunt. Cleon autem, praeſidio Toronae impoſito, motis *inde* caſtris Atho claſſe circumvectus adverſus Amphipolin ivit.

4. Phaeax vero Eraſiſtrati *filius* cum duobus collegis, ab Athenienſibus miſſus, in Italiam atque Siciliam legatus ſub idem tempus cum duabus navibus transmiſit. Cum enim Athenienſes poſt compoſitionem *inter Siculos factam*, ex Sicilia diſceſſiſſent, Leontini multos ad civitatis jus *undique* adſcitos admiſerunt, et plebs agrum viritim dividere in animo habebat: ſed potentes cum hoc ſenſiſſent, Syracuſanos accerſunt, plebemque expellunt. Et illi quidem errantes, quo quemque ſors tulit ſe receperunt. At potentes, inito cum Syracuſanis foedere, et urbe *ſua* relicta et vaſtata, Syracuſas *mi-*

νας. καὶ αὐτοῖς τὸ μὲν Πελοποννήσιον ὕ-
στερον ἐν ταῖς γενομέναις σπονδαῖς ἀπῆλθε,
τὸ δὲ ἄλλο ἐκομίσθη ὑπ' Ολυνθίων, ἀνὴρ
ἀντ' ἀνδρὸς λυθείς. εἶλον δὲ καὶ Πάνακλον
Αθηναίων ἐν μεθορίοις τεῖχος Βοιωτοὶ ὑπὸ
τὸν αὐτὸν χρόνον προδοσίᾳ. καὶ ὁ μὲν Κλέ-
ων, φυλακὴν καλαςησάμενος τῆς Τορώνης,
ἄρας περιέπλει τὸν Αθω, ὡς ἐπὶ τὴν Αμ-
φίπολιν.

δ'. Φαίαξ δὲ ὁ Ερασιςράτυ, τρίτος αὐ-
τὸς, Αθηναίων πεμπόνλων, ναυσὶ δύο ἐς Ι-
ταλίαν καὶ Σικελίαν πρεσβευτὴς ὑπὸ τὸν
αὐτὸν χρόνον ἐξέπλευσε. Λεοντῖνοι γὰρ,
ἀπελθόνλων Αθηναίων ἐκ Σικελίας μελὰ τὴν
ξύμβασιν, πολίτας τε ἐπεγράψανλο πολ-
λούς, καὶ ὁ δῆμος τὴν γῆν ἐπενόει ἀναδάσα-
σθαι. οἱ δὲ δυνατοὶ, αἰσθόμενοι, Συρακυσί-
υς τε ἐπάγονλαι, καὶ ἐκβάλλυσι τὸν δῆμον.
καὶ οἱ μὲν, ἐπλανήθησαν ὡς ἕκασοι· οἱ δὲ
δυνατοὶ, ὁμολογήσαντες Συρακυσίοις, καὶ
τὴν πόλιν ἐκλιπόνλες, καὶ ἐρημώσαντες Συ-

ρακούσας, ἐπὶ πολιτεία ὥρμησαν. καὶ ὕστερον πάλιν αὐτῶν τινὲς, διὰ τὸ μὴ ἀρέσκεσθαι, ἀπολιπόντες ἐκ τῶν Συρακουσῶν, Φωκέας τε τῆς πόλεως τι τῆς Λεοντίνων χωρίον καλούμενον καταλαμβάνουσι, καὶ Βρικιννίας, ὃν ἔρυμα ἐν τῇ Λεοντίνῃ. καὶ τῶν τοῦ δήμου τότε ἐκπεσόντων οἱ πολλοὶ ἦλθον ὡς αὐτούς. καὶ κατασάντες, ἐκ τῶν τειχῶν ἐπολέμουν. ἃ πυνθανόμενοι οἱ Αθηναῖοι, τὸν Φαίακα πέμπουσιν, εἴπως πείσαντες τοὺς σφίσιν ὄντας αὐτόθι ξυμμάχους, καὶ τοὺς ἄλλους, ἢν δύνωνται, Σικελιώτας κοινῇ, ὡς Συρακουσίων δύναμιν περιποιουμένων, ἐπιστρατεῦσαι, διασώσειαν τὸν δῆμον τῶν Λεοντίνων. ὁ δὲ Φαίαξ ἀφικόμενος, τοὺς μὲν Καμαριναίους πείθει καὶ Ακραγαντίνους· ἐν δὲ Γέλᾳ ἀντιστάντος αὐτῷ τοῦ πράγματος, οὐκέτι ἐπὶ τοὺς ἄλλους ἔρχεται, αἰσθόμενος οὐκ ἂν πεῖσαι αὐτούς· ἀλλ' ἀναχωρήσας διὰ τῶν Σικελῶν ἐς Κατάνην, καὶ ἅμα ἐν τῇ παρόδῳ καὶ ἐς τὰς Βρικιννίας

grarunt, quas civitate donati incoluerunt. Poſtea vero rurſus ipſorum nonnulli, quod praeſentem rerum ſtatum non probarent, relictis Syracuſis, locum quendam Leontinorum urbis, nomine Phoceas, occuparunt, et Bricinnias, arcem in agro Leontino munitam. Et plebis tunc exſulantis permulti ad ipſos iverunt. Et cum in loca munita ſeſe recepiſſent, illinc bellum gerere coeperunt. Quibus auditis, Athenienſes Phaeacem miſerunt, ſi quo modo (adductis ſuis ſociis, qui illic erant, aliisque Sicilienſibus, ſi poſſent, ad bellum communiter inferendum Syracuſanis, qui potentiam ſibi comparabant) populum Leontinum conſervarent. Phaeax autem, cum *eo* perveniſſet, Camarinaeis quidem et Acragantinis rem perſuaſit. Sed cum ad Gelam res ei non ſucceſſiſſet, ad caeteros nequaquam perrexit, quod intelligeret, ſe rem ipſis non perſuaſurum. Quare per Siculos Catanam reverſus, ſimul etiam obiter ad Bricinnias profectus, et

adhortatus eos, ut bono essent animo, discessit.

5. Dum autem in Siciliam perveheretur, et rursus *inde* reverteretur, egit etiam cum nonnullis Italiae civitatibus de amicitia cum Athenienſibus ineunda. Incidit etiam in Locros, qui Messana, quam incoluerant, expulsi fuerant, *in illos nimirum*, qui post compositionem inter Siculos factam, cum Messanenses seditione laborarent, et eorum altera factio Locros acciviſſet, *eo profecti fuerant, et* cum illic habitarent, expulsi tamen fuerant. Messana autem in Locrorum potestate aliquandiu fuit. Cum igitur Phaeax in hos *domum* redeuntes incidisset, *eos* nulla injuria affecit. Locri enim cum ipso egerant de compositione cum Athenienſibus facienda. Soli enim omnium sociorum, quo tempore Siculi gratiae reconciliationem inter se fecerunt, cum Athenienſibus foedus inire noluerunt. Imo vero ne tunc quidem, nisi bellum, quod cum Itonenſibus et Melaeis, finitimis et colonis suis, gerebant, ipsos tenuisse occupatos. Et Phaeax quidem postea Athenas rediit.

6. Cleon vero, qui tunc a Torone sol-

ἐλθὼν, καὶ παραθαῤῥύνας, ἀπέπλει.

ε'. Ἐν δὲ τῇ παρακομιδῇ τῇ ἐς τὴν Σικελίαν, καὶ πάλιν ἀναχωρήσει, καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ τισὶ πόλεσιν ἐχρημάτισε περὶ φιλίας τοῖς Ἀθηναίοις. καὶ Λοκρῶν ἐντυγχάνει τοῖς ἐκ Μεσσήνης ἐποίκοις ἐκπεπλωκόσιν, οἳ μελὰ τὴν τῶν Σικελιωτῶν ὁμολογίαν, στασιασάντων Μεσσηνίων, καὶ ἐπαγαγομένων τῶν ἑτέρων Λοκρούς, ἔποικοι ἐξεπέμφθησαν. καὶ ἐγένετο Μεσσήνη Λοκρῶν τινὰ χρόνον. τύτοις ὖν ὁ Φάιαξ ἐντυχὼν τοῖς κομιζομένοις, ὐκ ἠδίκησεν. ἐγεγένητο γὰρ τοῖς Λοκροῖς πρὸς αὐτὸν ὁμολογία ξυμβάσεως πέρι πρὸς τὺς Ἀθηναίυς. μόνοι γὰρ τῶν ξυμμάχων, ὅτε Σικελιῶται ξυνηλλάσσοντο, ὐκ ἐσπείσαντο Ἀθηναίοις. ὃθ' ἂν τότε, εἰ μὴ αὐτοὺς κατεῖχεν ὁ πρὸς Ἰτωνέας καὶ Μελαίυς πόλεμος, ὁμόρους τε ὄντας καὶ ἀποίκυς. καὶ ὁ μὲν Φάιαξ ἐς τὰς Ἀθήνας χρόνῳ ὕστερον ἀφίκετο.

ς'. Ὁ δὲ Κλέων, ὃς ἀπὸ τῆς Τορώνης

τότε περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὁρμώμενος ἐκ τῆς Ἠιόνος, Σταγείρῳ μὲν προσβάλλει, Ἀνδρίων ἀποικίᾳ, ἣ οὐχ εἷλε· Γαληψὸν δὲ τὴν Θασίων ἀποικίαν λαμβάνει κατὰ κράτος. καὶ πέμψας ὡς Περδίκκαν πρέσβεις ὅπως παραγένοιτο στρατιᾷ καθὰ τὸ ξυμμαχικὸν, καὶ ἐς τὴν Θρᾴκην ἄλλους παρὰ Πόλλην τῶν Ὀδομάντων βασιλέα, ἄξαντα μισθοῦ Θρᾷκας ὡσπλεισμένους, αὐτὸς ἡσύχαζε περιμένων ἐν τῇ Ἠιόνι. Βρασίδας δὲ, πυνθανόμενος ταῦτα, ἀντεκάθητο ἣ αὐτὸς ἐπὶ τῷ Κερδυλίῳ. ἔστι δὲ τὸ χωρίον τοῦτο Ἀργιλίων, ἐπὶ μετεώρου, πέραν τοῦ ποταμοῦ, ὁ πολὺ ἀπέχον τῆς Ἀμφιπόλεως. ἣ κατεφαίνετο πάνυ αὐτόθεν. ὥστε ὃν ἂν ἔλαθεν αὐτόθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ· ὅπερ προσεδέχετο ποιήσειν αὐτὸν, ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, ὑπεριδόντα σφῶν τὸ πλῆθος, τῇ παρούσῃ στρατιᾷ ἀναβήσεσθαι. ἅμα δὲ καὶ παρεσκευάζετο Θρᾳκάς τε μισθωτοὺς πεν-

vens adverſus Amphipolin claſſe circumvectus fuerat, motis caſtris ab Eïone, quam belli ſedem delegerat; Stagirum Andriorum coloniam invaſit, nec cepit, ſed Galepſum Thaſiorum coloniam expugnavit: miſſisque ad Perdiccam legatis, ut ex ſocietatis jure cum copiis ad ſe veniret, aliis etiam in Thraciam miſſis ad Pollen Odomantum regem, qui quamplurimos Thraces mercede conduxerat, ipſe ad Eïonem hos exſpectabat. Braſidas autem his auditis, ipſe quoque ad Cerdylium caſtra hoſtibus oppoſita fecit. Hic autem locus eſt Argiliorum trans flumen editus, ab Amphipoli non procul diſtans; unde omnia proſpici poterant. Quare Cleon cum ſuis copiis clam illinc discedere non potuiſſet adverſus Amphipolin, quod *tamen Braſidas* ipſum exſpectabat facturum, *et* contemta ſuorum paucitate, cum praeſentibus copiis *contra ſe* adſcenſurum. Simul autem ſe *ad rem gerendam* apparabat, mille et quingentos Thraces mercede con-

ductos, et Edones omnes, peltatos, ac equites evocans. Habebat praeterea Myrcinioruṁ et Chalcidenſium, praeter eos, qui apud Amphipolim erant, mille peltatos. Univerſorum autem militum graviter armatorum ſumma erat ad duo millia, et trecentos Graecorum equites. Braſidas igitur cum mille et quingentis ex horum numero ad Cerdylium caſtra poſuit. Caeteri vero intra Amphipolin cum Clearida *duce* inſtructi fuerunt.

7. Cleon vero primum quidem quievit, deinde vero coactus eſt facere, quod Braſidas exſpectabat. Cum enim milites diuturnum illud otium moleſte ferrent, et reputarent, quale futurum eſſet illius imperium, quanta cum imperitia et ignavia conjunctum, adverſus tantam *Braſidae* peritiam et audaciam, praeterea ſe domo invitos diſceſſiſſe, ut ipſum ſequerentur: *Cleon*, cum rumorem iſtum ſenſiſſet, ipſosque, quod in eodem *loco* deſiderent, gravari nollet, motis caſtris *copias Amphipolin verſus* duxit. Et uſus eſt eadem ratione, qua et apud Pylum rem fe-

τακοσίους καὶ χιλίους, καὶ τοὺς Ηδωνας πάντας παρακαλῶν πελταστὰς καὶ ἱππέας· καὶ Μυρκινίων καὶ Χαλκιδέων χιλίους πελταστὰς εἶχε πρὸς τοῖς ἐν Αμφιπόλει. τὸ δ' ὁπλιτικὸν ξύμπαν ἠθροίσθη, διχίλιοι μάλιστα, καὶ ἱππῆς Ἕλληνες τριακόσιοι. τούτων Βρασίδας μὲν ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πενταχοσίους καὶ χιλίους· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Αμφιπόλει μετὰ Κλεαρίδου ἐτετάχατο.

ζ'. Ὁ δὲ Κλέων, τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι ὅπερ ὁ Βρασίδας προσεδέχετο. τῶν γὰρ στρατιωτῶν ἀχθομένων μὲν τῇ ἕδρᾳ, ἀναλογιζομένων δὲ τὴν ἐκείνου ἡγεμονίαν, πρὸς οἵαν ἐμπειρίαν καὶ τόλμαν μετὰ οἵας ἀνεπιστημοσύνης καὶ μαλακίας γενήσοιτο, καὶ ὁπόθεν ὡς ἄκοντες αὐτῷ ξυνῆλθον, αἰσθόμενος τὸν θροῦν, καὶ οὐ βουλόμενος αὐτοὺς διὰ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ καθημένους βαρύνεσθαι, ἀναλαβὼν ἦγε. καὶ ἐχρήσατο τῷ τρόπῳ ᾧπερ καὶ ἐς τὴν Πύλον

εὐτυχήσας ἐπίστευσέ τι Φρονεῖν. ἐς μάχην μὲν γὰρ οὐδὲ ἤλπισέν οἱ ἐπεξιέναι οὐδένα, καλὰ δὲ μᾶλλον ἔφη ἀναβαίνειν τῦ χωρίυ, καὶ τὴν μείζω παρασκευὴν περιέμεινεν, οὐχ ὡς τῷ ἀσφαλεῖ, ἢν ἀναγκάζηται, περιχήσων, ἀλλ' ὡς, κύκλῳ περιστὰς, βίᾳ αἱρήσων τὴν πόλιν. ἐλθών τε καὶ καθίσας ἐπὶ λόφυ καρτερῦ πρὸ τῆς Αμφιπόλεως τὸν στρατὸν, αὐτὸς ἐθεᾶτο τὸ λιμνῶδες τῦ Στρυμόνος, καὶ τὴν θέσιν τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν Θράκην, ὡς ἔχοι. ἀπιέναι τε ἐνόμιζεν, ὁπόταν βούληται, ἀμαχεί· καὶ γὰρ οὐδὲ ἐφαίνετο ὅτ' ἐπὶ τῦ τείχυς οὐδείς, ὅτε κατὰ πύλας ἐξήει· κεκλεισμέναι τε ἦσαν πᾶσαι. ὥστε καὶ μηχανὰς ὅτι οὐ κατῆλθεν ἔχων, ἁμαρτάνειν ἐδόκει. ἑλεῖν γὰρ ἂν τὴν πόλιν, διὰ τὸ ἔρημον.

ή. Ὁ δὲ Βρασίδας εὐθὺς ὡς εἶδε κινουμένυς τὸς Αθηναίους, καταβὰς καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῦ Κερδυλίυ, εἰσέρχεται ἐς τὴν Αμφίπολιν. καὶ ἐπέξοδον μὲν καὶ ἀντίταξιν οὐκ

liciter gesserat, ita ut se aliquid sapere putaret. Neminem enim contra se ad pugnam proditurum sperabat, sed potius se ascendere dicebat, ut locum inspiceret; et majorem apparatum exspectabat, non ut firmissimo copiarum praesidio, *si proelium committere* cogeretur, *hostem* superaret, sed ut urbem maximis copiis undique circumdatam expugnaret. Profectus igitur, castrisque in colle natura munito, ante Amphipolin sito, positis, ipse contemplabatur Strymonis stagna, et qualis esset urbis situs Thraciam versus. Existimabat autem, se, quotiescunque voluisset, sine certamine *illinc* discessurum: nullus enim vel supra muros conspiciebatur, vel portis exibat; omnesque clausae erant. Quamobrem etiam existimabat se peccasse, quod sine machinis *eo* venisset. Urbem enim, quod esset deserta, a se captum iri *credebat*.

8. Brasidas vero, simul ac Athenienses castra movisse cognovit, et ipse descendens e Cerdylio, Amphipolin intravit. Et nullam quidem eruptionem *aperte* fecit, neque

copias *palam* inſtruxit, quas adverſus Athenienſes educeret, tum quod apparatui ſuo diffideret, tum etiam quod ſuos impares hoſti putaret, non numero (nam propemodum pares erant) ſed dignitate. (Nam in illa expeditione militabat Athenienſium flos, et Lemniorum ac Imbriorum robur) ſed ſe parabat ad *eos* dolo aggrediendos. Si enim ſuorum paucitatem, et vilem armaturam, quam ipſa neceſſitas miniſtrarat, hoſtibus oſtendiſſet, exiſtimabat, ſe non facilius victorem fore, quam ſi ab ipſis ante conflictum conſpectus non fuiſſet, neque propter id, quod erat, in ipſorum contemtionem veniſſet. Braſidas igitur, cum centum et quinquaginta gravis armaturae milites delegiſſet, et reliquos Clearidae ducendos commiſiſſet, repente Athenienſes, priusquam abirent, adoriri conſtituit, quod exiſtimaret, illos non pariter, *ſociorum auxiliis* nudatos, a ſe iterum interceptum iri, ſi auxilia ad ipſos veniſſent. Convocatis autem omnibus militibus, quod ipſorum animos confirmare, ſuumque conſilium ipſis aperire vellet, haec verba fecit.

ἐποιήσατο πρὸς τὺς Αθηναίυς, δεδιὼς τὴν αὐτῦ παρασκευὴν, ϗ νομίζων ὑποδεεςέρυς εἶναι, ὐ τῷ πλήθει (ἀντίπαλα γάρ πως ἦν) ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι· (τῶν γὰρ Αθηναίων ὅπερ ἐςράτευε, καθαρὸν ἐξῆλθε, καὶ Λημνίων ϗ Ιμβρίων τὸ κράτιςον) τέχνῃ δὲ παρεσκευάζετο ἐπιθησόμενος. εἰ γὰρ δείξειε τοῖς ἐναντίοις τό, τε πλῆθος καὶ τὴν ὅπλισιν ἀναγκαίαν ὖσαν τῶν μεθ' ἑαυτῦ, ὐκ ἂν ἡγεῖτο μᾶλλον περιγενέσθαι ἢ ἄνευ προόψεώς τε αὐτῶν, ϗ μὴ ἀπὸ τῦ ὄντος καταφρονήσεως. ἀπολεξάμενος οὖν αὐτὸς πεντήκοντα ϗ ἑκατὸν ὁπλίτας, ϗ τὺς ἄλλυς Κλεαρίδᾳ προσάξας, ἐβυλεύετο ἐπιχειρεῖν αἰφνιδίως, πρὶν ἀπελθεῖν τὺς Αθηναίυς, ὐκ ἂν ὁμοίως αὐτὺς νομίζων ἁπολαβεῖν αὖθις μεμονωμένυς, εἰ τύχοι ἐλθῦσα αὐτοῖς ἡ βοήθεια. ξυγκαλέσας δὲ τὺς πάντας ςρατιώτας, καὶ βουλόμενος παραθαρσῦναί τε, ϗ τὴν ἐπίνοιαν φράσαι, ἔλεγε τοιάδε.

θ'. ‘ ΑΝΔΡΕΣ Πελοποννήσιοι, ἀ-
‘ πὸ μὲν οἵας χώρας ἥκομεν, ὅτι ἀεὶ διὰ
‘ τὸ εὔψυχον ἐλευθέρας, καὶ ὅτι Δωριῆς
‘ μέλλετε Ιωσι μάχεσθαι, ὧν εἰώθατε
‘ κρείσσους εἶναι, ἀρκείτω βραχέως δεδη-
‘ λωμένον. τὴν δὲ ἐπιχείρησιν ὅτῳ τρόπῳ
‘ διανοῦμαι ποεῖσθαι, διδάξω· ἵνα μὴ τό,
‘ τε κατ' ὀλίγον καὶ μὴ ἅπαντας κινδυνεύ-
‘ ειν, ἐνδεὲς φαινόμενον, ἀτολμίαν παρά-
‘ χῃ. τοὺς γὰρ ἐναντίους εἰκάζω καὶ φρο-
‘ νήσει τε ἡμῶν, καὶ οὐκ ἂν ἐλπίσαντας ὡς
‘ ἂν ἐπεξέλθοι τις αὐτοῖς ἐς μάχην, ἀνα-
‘ βῆναί τε πρὸς τὸ χωρίον, καὶ νῦν ἀτάκ-
‘ τως καὶ ἀθέαν τετραμμένους ὀλιγωρεῖν.
‘ ὅσις δὲ τὰς τοιαύτας ἁμαρτίας τῶν ἐναν-
‘ τίων κάλλιστα ἰδὼν, καὶ ἅμα πρὸς τὴν ἑαυ-
‘ τοῦ δύναμιν τὴν ἐπιχείρησιν ποιεῖται, μὴ
‘ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς μᾶλλον καὶ ἀντιπαρα-
‘ ταχθέντος, ἢ ἐκ τοῦ πρὸς τὸ παρὸν ξυμ-
‘ φέροντος, πλεῖστ' ἂν ὀρθοῖτο. καὶ τὰ
‘ κλέμματα ταῦτα καλλίστην δόξαν ἔχει,

9. ‘Viri Peloponneſii, quod ex eo agro
‘ profecti ſimus, qui propter animi genero-
‘ ſitatem perpetuo liber eſt; quod etiam *vos*
‘ Dorienſes cum Ionibus proelium commiſ-
‘ ſuri ſitis, quibus ſuperiores eſſe conſue-
‘ viſtis, paucis *a me* declaratum eſſe ſuffici-
‘ at. Quonam autem modo *hoſtes* aggredi
‘ ſtatuerim, docebo: ne *rei novitas*, quod
‘ cum paucis, non autem cum omnibus, bel-
‘ li fortunam ſim periclitaturus, quod viri-
‘ um imbecillitatem videtur indicare, timo-
‘ rem *vobis* incutiat. Conjicio enim hoſtes,
‘ tum contemtione noſtri, tum etiam quod
‘ non ſperaverint quemquam ad proelium
‘ contra ſe proditurum, locum illum con-
‘ ſcendiſſe, et nunc nullis ordinibus ſerva-
‘ tis ad *locorum* contemplationem ſe conver-
‘ tiſſe, et ſecuros eſſe. Quisquis autem haec
‘ hoſtium peccata optime animadvertit, et
‘ ſimul pro viribus *eos* aggreditur, non ma-
‘ gis aperte, et acie *palam* contra *ipſos* in-
‘ ſtructa, quam pro eo, quod praeſens re-
‘ rum ſtatus ac utilitas flagitat, is ut pluri-
‘ mum ex animi ſententia rem gerat. Haec

‘ autem belli furta pulcerrimam gloriam ha-
‘ bent, quibus quis hoſtem maxime fallens,
‘ amicis maxime proſit. Dum igitur adhuc
‘ imparati confidunt, et ſe ſubducere poti-
‘ us, (quantum ego conjicere poſſum ex iis,
‘ quae video) quam remanere cogitant, dum
‘ ſunt remiſſis animis, et priusquam animos
‘ magis componant, ego quidem cum iis,
‘ quos mecum habeo, *eorum diſceſſum* ante-
‘ vertens, ſi poſſim, in medium eorum ag-
‘ men curſu citato irruam. Tu vero Clea-
‘ rida, mox ubi me jam *in eos* impreſſionem
‘ feciſſe conſpexeris, atque (ut credibile eſt)
‘ eos terrentem, cum tuis, et Amphipolita-
‘ nis, aliisque ſociis, quos tecum duces, re-
‘ pente portis apertis eruptionem facias, o-
‘ peramque des, ut quam celerrime proelio
‘ interſis. (Spes enim eſt, ipſos ſic maxime
‘ territum iri. Qui enim *pugnae* ſuperve-
‘ niunt, ſunt hoſtibus formidabiliores, quam
‘ qui *jam* adſunt, et pugnant.) Et cum ipſe
‘ te virum fortem praebeas, ſicuti Sparta-
‘ num decet; tum etiam vos ſocii *ipſum* for-

ἃ τὸν πολέμιον μάλις' ἄν τις ἀπατήσας, τὺς φίλους μέγις' ἂν ὠφελήσειεν. ἕως ἔν ἔτι ἀπαράσκευοι θαρσῦσι, καὶ τῦ ὑπαπιέναι πλέον ἢ τῦ μένειν, ἐξ ὧν ἐμοὶ φαίνεται, τὴν διάνοιαν ἔχυσιν, ἐν τῷ ἀνειμένῳ αὐτῶν τῆς γνώμης, καὶ πρὶν ξυνταχθῆναι μᾶλλον τὴν δόξαν, ἐγὼ μὲν ἔχων τὺς μετ' ἐμαυτῦ, καὶ φθάσας, ἢν δύνωμαι, προσπεσῦμαι δρόμῳ κατὰ μέσον τὸ στράτευμα. σὺ δὲ Κλεαρίδα, ὕστερον, ὅταν ἐμὲ ὁρᾶς ἤδη προσκείμενον, καὶ καλὰ τὸ εἰκὸς φοβῦντα αὐτύς, τὺς μελὰ σεαυτῦ, τύς τ' Αμφιπολίτας καὶ τοὺς ἄλλυς ξυμμάχυς ἄγων, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν, καὶ ἐπείγεσθαι ὡστάχιστα ξυμμίξαι. (ἐλπὶς γὰρ μάλιστα αὐτοὺς οὕτω φοβηθῆναι. τὸ γὰρ ἐπιὸν ὕστερον, δεινότερον τοῖς πολεμίοις τῦ παρόντος καὶ μαχομένου) καὶ αὐτός τε ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνυ, ὥσπερ σε εἰκὸς, ὄντα Σπαρτιάτην· καὶ ὑμεῖς ὦ ἄνδρες ξύμ-

‘ μαχοι ἀκολυθήσαλε ἀνδρείως, καὶ νομί-
‘ σαλε εἶναι τῦ καλῶς πολεμεῖν, τὸ ἐθέ-
‘ λειν, ϗ τὸ αἰχύνεσθαι, καὶ τοῖς ἄρχυ-
‘ σι πείθεσθαι. καὶ τῇδε ὑμῖν τῇ ἡμέρᾳ,
‘ ἢ ἀγαθοῖς γενομένοις ἐλευθερίαν τε ὑ-
‘ πάρχειν, ϗ Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις
‘ κεκλῆσθαι, ἢ Αθηναίων τε δούλοις, ἢν
‘ τὰ ἄριστα ἄνευ ἀνδραποδισμῦ ἢ θανάλω-
‘ σεως πράξηλε, καὶ δουλείαν χαλεπωτέ-
‘ ραν ἢ πρὶν εἶχελε· τοῖς δὲ λοιποῖς Ἕλ-
‘ λησι, κωλυταῖς γενέσθαι ἐλευθερώσεως.
‘ ἀλλὰ μήτε ὑμεῖς μαλακισθῆτε, ὁρῶνλες
‘ περὶ ὅσων ὁ ἀγών ἐσιν· ἐγώ τε δείξω ὐ
‘ παραινέσαι οἵός τε ὢν μᾶλλον τοῖς πέ-
‘ λας, ἢ ϗ αὐτὸς ἔργῳ ἐπεξελθεῖν.’

ί. Ὁ μὲν Βρασίδας, τοσαῦτα εἰπὼν, τήν τε ἔξοδον παρεσκευάζελο αὐτὸς, ϗ τὺς ἄλλυς μετὰ τῦ Κλεαρίδα καθίση ἐπὶ τὰς Θρᾳκίας καλουμένας τῶν πυλῶν, ὅπως ὥσπερ εἴρηλο ἐπεξίοιεν. τῷ δὲ Κλέωνι, φανερῦ γενομένυ αὐτῦ ἀπὸ τῦ Κερδυλίυ κα-

titer ſequamini, et exiſtimetis boni militis eſſe, velle, et erubeſcere, et ducibus obtemperare: atque hodierno die fore, ut aut libertatem conſervetis, ſi rem fortiter geſſeritis, et ſocii Lacedaemoniorum appellemini, aut Athenienſium ſervi, et quamvis optima conditione vobiscum actum fuerit, ita ut in ſervitutem non abstrahamini, aut capitali ſupplicio afficiamini, ſervitutem *tamen longe* duriorem *experiamini*, quam ante tuleritis, caeterisque Graecis impedimento ſitis, quo minus in libertatem afferantur. Quamobrem et vos rem non ignaviter geratis, animadvertentes quantis de rebus certamen ſit. Et ego oſtendam, me eum eſſe, qui non magis alios officii ſui moneam, quam ipſe factis praeſtem eadem, ad quae verbis illos adhortor.'

10. Braſidas autem, cum haec tantum dixiſſet, tum ſeſe ad eruptionem cum ſuis faciendam paravit, tum etiam reliquos, qui cum Clearida erant, ad portas, quae Thraciae vocantur, collocavit, ut, quemadmodum conſtitutum fuerat, eruptionem *et ipſi* facerent. Verum cum ipſe *Braſidas* conſpectus

fuiſſet, dum de Cerdylio deſcenderet, et victimas immolaret circa Palladis templum, quod erat in urbe, quae extrinſecus manifeſte conſpici poterat, et *dum* haec ageret, Cleoni nuntiatur (tunc enim ad *loci* contemplationem proceſſerat) et omnem hoſtium exercitum in urbe manifeſte perſpici poſſe, et ſub portis multa equorum hominumque tanquam exeuntium veſtigia apparere. Ille vero, cum *haec* audiſſet, *eo* perrexit. atque ubi *rem* vidit, quia proelio decernere nolebat ante auxiliorum adventum, quamvis ſe abeuntem viſum iri putaret, *tamen* uno eodemque tempore et ſignum receptui dari juſſit, et abeuntibus praecepit, ut ita abirent, ut ſiniſtrum cornu praeiret, qua ſola ratione Eïonem verſus *ipſis ſeſe* ſubducere licebat. Sed cum hoc ipſi lentius fieri videretur, ipſe dextro cornu converſo, et nudato latere, tergoque hoſtibus dato, exercitum abducere coepit. Interea vero Braſidas, cum opportunitatem adeſſe, et Athenienſium caſtra moveri animadvertiſſet, militibus, quos ſecum ducebat, aliisque dixit, ‘Iſti nos non ‘ exſpectant. Hoc autem ex lanceārum ca-

ταβάντος, καὶ ἐν τῇ πόλει ἐπιφανεῖ οὔσῃ ἔξωθεν περὶ τὸ ἱερὸν τῆς Αθηνᾶς θυομένῳ, καὶ ταῦτα πράσσοντος, ἀγγέλλεται (προύκεχωρήκει γὰρ τότε καὶ ἡ θέα) ὅτι ἥκουσι καὶ ἅπασα φανερὰ τῶν πολεμίων ἐν τῇ πόλει, καὶ ὑπὸ τὰς πύλας ἵππων τε πόδες πολλοὶ καὶ ἀνθρώπων ὡς ἐξιόντων ὑποφαίνονται. ὁ δὲ, ἀκούσας ἐπῆλθε· καὶ ὡς εἶδεν, οὐ βουλόμενος μάχῃ διαγωνίσασθαι πρὶν οἱ καὶ τοὺς βοηθοὺς ἥκειν, καὶ οἰόμενος ὀφθήσεσθαι, ἀπελθὼν σημαίνειν τε ἅμα ἐκέλευεν ἀναχώρησιν, καὶ παρήγγελλε τοῖς ἀπίοσιν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας, ὥσπερ μόνον οἷόν τ' ἦν ὑπάγειν ἐπὶ τῆς Ηόνος. ὡς δ' αὐτῷ ἐδόκει σχολὴ γίγνεσθαι, αὐτὸς ἐπιστρέψας τὸ δεξιὸν, καὶ τὰ γυμνὰ πρὸς τοὺς πολεμίους θοὺς, ἀπῆγε τὴν στρατιάν. κἂν τούτῳ Βρασίδας, ὡς ὁρᾷ τὸν καιρὸν, καὶ τὸ στράτευμα τῶν Αθηναίων κινούμενον, λέγει τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἄλλοις, ‘ ὅτι οἱ ‘ ἄνδρες ἡμᾶς ὑ μένουσι. δῆλοι δὲ τῶν τε

‘ δοράτων τῇ κινήσει καὶ τῶν κεφαλῶν. οἷς
‘ γὰρ ἂν τοῦτο γίγνηται, ὀκ εἰώθασι μέ-
‘ νειν τὰς ἐπιόνλας. ἀλλὰ τάς τε πύλας
‘ τὶς ἀνοιγέτω ἐμοὶ ἃς εἴρηλαι, καὶ ἐπεξίω-
‘ μεν ὡστάχιστα θαρσοῦντες.’ καὶ ὁ μὲν,
κατὰ τὰς ἐπὶ τὸ σάυρωμα πύλας, καὶ τὰς
πρώτας τοῦ μακροῦ τείχους τότε ὄντος ἐξ-
ελθὼν, ἔθει δρόμῳ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθεῖ-
αν, ἥπερ νῦν κατὰ τὸ καρτερώτατον τοῦ
χωρίου ἰόνλι τροπαῖον ἔσηκε· καὶ προσβαλὼν
τοῖς Αθηναίοις πεφοβημένοις τε ἅμα τῇ
σφετέρᾳ ἀταξίᾳ, καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ
ἐκπεπλεγμένοις, κατὰ μέσον τὸ σράτευ-
μα, τρέπει. καὶ ὁ Κλεαρίδας, ὥσπερ εἴρη-
το, ἅμα καὶ τὰς Θρακίας πύλας ἐπεξ-
ελθὼν τῷ σρατῷ ἐπεφέρελο. ξυνέβη τε τῷ
ἀδοκήτῳ καὶ ἐξαπίνης ἀμφοτέρωθεν τοὺς Α-
θηναίους θορυβηθῆναι. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον
κέρας αὐτῶν τὸ πρὸς τὴν Ηόνα, ὅπερ δὴ
καὶ προκεχωρήκει, εὐθὺς ἀπόρραγὲν ἔφευγε.
καὶ ὁ Βρασίδας, ὑποχωροῦντος ἤδη αὐτοῦ, ἐ-

'pitumque motu perſpicue patet. Qui enim
'hoc faciunt, ii invadentes exſpectare non
'conſueverunt. Quare nunc aliquis mihi
'portas aperiat, quas dictum eſt, et quam
'celerrime eruptionem confidenter facia-
'mus.' Atque ipſe quidem, per illas portas, quae ad vallum ducebant, perque primas longi muri, qui tunc exſtabat, egreſſus, curſu contendit recta per illam viam, ubi nunc per firmiſſimam illius loci munitionem iter facienti tropaeum erectum viſitur. Athenienſes autem ſimul et ſua confuſione territos, et ipſius audaciam extimeſcentes, per medium agmen aggreſſus, in fugam vertit. Et Clearidas (ut conſtitutum fuerat) eodem tempore per Thracias portas eruptione facta, cum exercitu in *hoſtem* ferebatur. Accidit autem ut hac inopinata et repentina eruptione Athenienſes utrinque perturbati trepidarent. Ac ſiniſtrum quidem ipſorum cornu, quod erat Eïonem verſus, quod etiam jam proceſſerat, ſtatim divulſum fugere coepit. Braſidas vero, hoc jam fugiente, cum in dextrum impreſſionem faceret, vul-

neratus eſt. Atque Athenienſes quidem ipſum cadentem non animadverterunt: ſed qui proximi ſtabant, ſublatum absportarunt. At dextrum Athenienſium *cornu* magis manebat. Et Cleon quidem, ita ut principio non manere conſtituerat, ſtatim fugiens, et a Myrcinio peltato exceptus, *ab eo* interfectus eſt. Ejus vero gravis armaturae milites, cum facto globo in colle ſubſtitiſſent, Clearidam bis terve irruentem propulſarunt, nec prius ceſſerunt, quam Myrcinorum et Chalcidenſium equitatus et peltati, circumſiſtentes atque jaculis petentes, in fugam ipſos verterunt. Cum autem ſic univerſus Athenienſium exercitus jam aegre diffugeret, et *ipſorum* multi per montes ad varias vias ſe convertiſſent, quotquot non perierunt aut ſtatim in ipſo congreſſu, aut a Chalcidenſium equitatu, ac peltatis, reliqui Eïonem ſe receperunt. Braſidae vero milites, cum Braſidam ex proelio exportaſſent, et ſervaſſent, adhuc ſpirantem in urbem importarunt. Et cognovit ille quidem

πιπαριὼν τῷ δεξιῷ, τιτρώσκεται· καὶ πε-
σόντα αὐτὸν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι οὐκ ἀνεθάνον-
ται, οἱ δὲ πλησίον, ἄρανλες ἀπήνεγκαν. τὸ
δὲ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων ἔμενέ τε μᾶλλον,
καὶ ὁ μὲν Κλέων, ὡς τοπρῶτον ἐδιενοεῖτο
μένειν, εὐθὺς φεύγων, καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ
Μυρκινίων πελαςῶν, ἀποθνήσκει. οἱ δὲ αὐ-
τῶν συςραφέντες ὁπλῖται ἐπὶ τὸν λόφον,
τόν τε Κλεαρίδαν ἠμύνοντο, καὶ δὶς ἢ τρὶς
προσβαλόντα, καὶ ἃ πρότερον ἐνέδοσαν πρὶν
ἥ τε Μυρκινία καὶ ἡ Χαλκιδικὴ ἵππος, καὶ
οἱ πελαςαὶ περιςάντες καὶ ἐσακοντίζοντες
αὐτοὺς ἔτρεψαν. οὕτω δὲ τὸ ςράτευμα
πᾶν ἤδη τῶν Ἀθηναίων φυγὸν χαλεπῶς,
καὶ πολλὰς ὁδοὺς τραπόμενοι κατὰ ὄρη, ὅ-
σοι μὴ διεφθάρησαν ἢ αὐτίκα ἐν χερσὶν, ἢ
ὑπὸ τῆς Χαλκιδικῆς ἵππου, καὶ τῶν πελα-
ςῶν, οἱ λοιποὶ ἀπεκομίσθησαν ἐς τὴν Ὥνα.
οἱ δὲ, τὸν Βρασίδαν ἄρανλες ἐκ τῆς μάχης,
καὶ διασώσανλες, ἐς τὴν πόλιν ἔτι ἔμπνουν
ἐσεκόμισαν. καὶ ἤσθετο μὲν ὅτι νικῶσιν οἱ

μετ' αὐτῦ, οὐ πολὺ δὲ διαλιπὼν ἐτελεύτησε. καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἀναχωρήσασα μετὰ Κλεαρίδυ ἐκ τῆς διώξεως, νεκρύς τε ἐσκύλευσε, καὶ τροπαῖον ἔστησε.

ια'. Μετὰ δὲ ταῦτα, τὸν Βρασίδαν οἱ ξύμμαχοι πάντες ξὺν ὅπλοις ἐπισπόμενοι, δημοσίᾳ ἔθαψαν ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς νῦν ἀγορᾶς ὔσης. καὶ τολοιπὸν οἱ Αμφιπολῖται, περιέρξαντες αὐτοῦ τὸ μνημεῖον, ὡς ἥρωί τε ἐντέμνυσι, καὶ τιμᾶς δεδώκασιν, ἀγῶνας καὶ ἐτησίυς θυσίας· καὶ τὴν ἀποικίαν ὡς οἰκιστῇ προσέθεσαν, καταβαλόντες τὰ Αγνώνεια οἰκοδομήματα, καὶ ἀφανίσαντες εἴτι μνημόσυνόν πυ ἔμελλεν αὐτῦ τῆς οἰκίσεως περιέσεσθαι· νομίσαντες τὸν μὲν Βρασίδαν σωτῆρά τε σφῶν γεγενῆσθαι, καὶ ἐν τῷ παρόντι ἅμα τὴν τῶν Λακεδαιμονίων ξυμμαχίαν φόβῳ τῶν Αθηναίων θεραπεύοντες· τὸν δὲ Αγνωνα, καλὰ τὸ πολέμιον τῶν Αθηναίων, ὐκ ἂν ὁμοίως σφίσι ξυμφόρως ὐδ' ἂν ἡδέως τὰς τιμὰς ἔχειν. καὶ

ſuos viciſſe: ſed non multo *ſpatio* interjecto animam efflavit. Reliquus autem exercitus, qui cum Clearida erat, cum a perſequendis hoſtibus rediiſſet, cadavera ſpoliavit, et tropaeum erexit.

11. Poſtea vero univerſi ſocii Braſidam cum armis proſequuti, publice ſepelierunt in urbe, ante forum, quod nunc eſt. Deinde Amphipolitani, cum ipſius monumentum ſepto circumdediſſent, ut heroi parentarunt, et honores tribuerunt, certamina et ſacrificia anniverſaria: coloniam etiam ipſi, ut ejus conditori, attribuerunt, dejectis Agnonis aedificiis, omnique monumento deleto, ſi quid forte ſupererat, quod coloniae ab eo deductae memoriam conſervare poſſet. exiſtimantes, Braſidam quidem ſuum ſervatorem exſtitiſſe, ſimul etiam in praeſentia, propter Athenienſium metum, Lacedaemoniorum ſocietatem ambientes. Agnonem vero, propter Athenienſium hoſtium inimicitias, non aeque ex uſu ſuo his honoribus *a ſe* affectum iri, nec gratos fore.

Mortuos tamen Athenienſibus reddiderunt. Obierunt autem, ex Athenienſibus quidem, ad ſexcentos, ex adverſariis vero, ſeptem: quia non acie inſtructa juſtum proelium commiſſum fuerat; ſed potius ejusmodi caſu, metuque prius incuſſo. Cum autem Athenienſes ſuorum cadavera ſuſtuliſſent, ipſi quidem domum claſſe vecti redierunt. At qui cum Clearida erant, res Amphipolitanas conſtituebant.

12. Sub eadem aeſtatis extremae tempora, Rhamphias, et Autocharidas, et Epicydidas, Lacedaemonii, nongentorum gravis armaturae militum ſupplementum in Thraciam ducere coeperant. Et cum Heracleam, quae eſt in agro Trachinio, perveniſſent, quicquid ipſis non recte ſe habere videbatur, conſtituerunt. Sed cum *ibi* morarentur, hoc proelium *interea* commiſſum eſt, et haec aeſtas exceſſit.

13. Inſequutae autem hyemis initio ſtatim, Rhamphias, et qui cum eo erant, ad Pierium usque Theſſaliae *montem* progreſſi ſunt. ſed cum Theſſali *eos transire* prohi-

τὺς νεκρὺς τοῖς Αθηναίοις ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Αθηναίων μὲν, περὶ ἑξακοσίους, τῶν δ' ἐναντίων, ἑπτά. διὰ τὺ μὴ ἐκ παρατάξεως, ἀπὸ δὲ τοιαύτης ξυντυχίας καὶ προεκφοβήσεως τὴν μάχην μᾶλλον γενέσθαι. μετὰ δὲ τὴν ἀναίρεσιν οἱ μὲν ἐπ' οἴκυ ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μετὰ τῦ Κλεαρίδυ, τὰ περὶ τὴν Αμφίπολιν καθίσανλο.

ϛ'. Καὶ ὑπὸ τὺς αὐτὺς χρόνους τῦ θέρυς τελευτῶνλος, Ῥαμφίας, κ) Αὐτοχαρίδας, κ) Επικυδίδας, Λακεδαιμόνιοι, ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία βοήθειαν ἦγον ἐννακοσίων ὁπλιτῶν. κ) ἀφικόμενοι ἐς Ἡράκλειαν τὴν ἐν Τραχῖνι, καθίσανλο ὅ, τι αὐτοῖς ἐδόκει μὴ καλῶς ἔχειν. ἐνδιατριβόντων δὲ αὐτῶν, ἔτυχεν ἡ μάχη αὕτη γενομένη, κ) τὸ θέρος ἐτελεύτα.

ιγ'. Τῦ δ' ἐπιγιγνομένυ χειμῶνος, εὐθὺς μέχρι μὲν Πιερίυ τῆς Θεσσαλίας διῆλθον οἱ περὶ τὸν Ῥαμφίαν· κωλυόντων δὲ τῶν Θεσσαλῶν, καὶ ἅμα Βρασίδυ τεθνεῶτος,

ὥπερ ἦγον τὴν στρατιάν, ἀπετράποντο ἐπ' οἴκου· νομίσαντες ὐδένα καιρὸν ἔτι εἶναι, τῶν τε Αθηναίων ἦσαν ἀπεληλυθότων, καὶ ὐκ ἀξιόχρεων αὐτῶν ὄντων δρᾶν τι ὧν κἀκεῖνος ἐπενόει. μάλιστα δὲ ἀπῆλθον εἰδότες τὺς Λακεδαιμονίους, ὅτε ἐξήεσαν, πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην ἔχοντας.

ιδ'. Ξυνέβη τε εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν Αμφιπόλει μάχην, καὶ τὴν Ῥαμφίου ἀναχώρησιν ἐκ Θεσσαλίας, ὥστε πολέμου μὲν μηδὲν ἔτι ἅψασθαι μηδετέρους, πρὸς δὲ τὴν εἰρήνην μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον. οἱ μὲν Αθηναῖοι, πληγέντες ἐπί τε τῷ Δηλίῳ, καὶ δι' ὀλίγου αὖθις ἐν Αμφιπόλει, καὶ ὐκ ἔχοντες τὴν ἐλπίδα τῆς ῥώμης πιστὴν ἔτι, ἥπερ ὐ προσεδέχοντο πρότερον τὰς σπονδὰς, δοκοῦντες τῇ παρούσῃ εὐτυχίᾳ καθυπέρτεροι γενήσεσθαι. καὶ τὺς ξυμμάχους ἅμα ἐδεδίεσαν σφῶν, μὴ διὰ τὰ σφάλματα ἐπαιρόμενοι, ἐπιπλέον ἀποστῶσι. μετεμέλοντό τε, ὅτι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ κα-

berent, ſimul etiam cum Braſidas obiiſſet, ad quem has copias ducebant, domum reverterunt, exiſtimantes haudquaquam amplius *hujus ſupplementi longius ducendi* tempus opportunum eſſe, tum quod Athenienſes proelio victi diſceſſiſſent, tum quod ipſi idonei non eſſent ad peragendum aliquid *eorum*, quae Braſidas animo conceperat. Praecipue vero diſceſſerunt, quod ſcirent, quum domo exiſſent, Lacedaemonios ad pacem magis animos habuiſſe propenſos.

14. Accidit etiam ut, ſtatim poſt proelium ad Amphipolin commiſſum et Rhamphiae ex Theſſalia reverſionem, neutri ullam belli partem amplius attingerent; ſed animos ad pacem potius propenſos haberent. Athenienſes quidem, quod et apud Delium, et paulo poſt rurſus ad Amphipolin, cladem accepiſſent, nec certam virium ſpem amplius haberent, qua freti foedera prius admittere noluerant, exiſtimantes, ſe propter praeſentem felicitatem ſuperiores evaſuros. Praeterea ſuos ſocios reformidabant, ne propter *ſuas* belli offenſiones elati, magis *a ſe* deficerent. Eosque ppenitebat, quod poſt res ad Pylum geſtas,

idoneam occasionem nacti, compositionem non feciſſent. Lacedaemonios vero viciſſim *poenitebat*, quod bellum ipſis praeter opinionem eveniret, in quo, intra paucos annos Athenienſium potentiam *a ſe* everſum iri putarant, ſi *ipſorum* agrum vaſtarent. Sed *et eo magis*, cum in illam calamitatem incidiſſent, quam in inſula *Sphacteria* acceperant, *quae talis fuerat*, qualis nunquam ante Spartae contigerat; cumque ager latrociniis infeſtaretur ab illis, qui e Pylo et Cytheris prodibant; et Helotes ad hoſtes transfugerent; et ſuſpicio ſemper eſſet, ne et illi, qui *domi* remanebant, confiſi iis, qui extra erant, pro praeſenti rerum ſuarum ſtatu, ſicut et prius, aliquas res novas molirentur. Huc accedebat, quod tricennale foedus cum Argivis ictum jam exibat; nec aliud Argivi inire volebant, niſi quis agrum Cynurium ipſis reſtitueret. Itaque putabant, ſe non poſſe ſimul bellum cum Argivis et Athenienſibus gerere. Quinetiam nonnullas Peloponneſi civitates a ſe ad Argivos defectionem facturas ſuſpicabantur: quod etiam accidit.

15. Haec igitur utrisque reputantibus,

λῶς παραχὸν ὑ ξυνέβησαν. οἱ δ' αὖ Λακεδαιμόνιοι, παρὰ γνώμην μὲν ἀποβαίνοντος σφίσι τῦ πολέμυ, ἐν ᾧ ὤοντο ὀλίγων ἐτῶν καθαιρήσειν τὴν τῶν Αθηναίων δύναμιν, εἰ τὴν γῆν τέμνοιεν, περιπεσόντες δὲ τῇ ἐν τῇ νήσῳ ξυμφορᾷ, οἵα ὕπω γεγένητο τῇ Σπάρτῃ, ϗ ληϊζευομένης τῆς χώρας ἐκ τῆς Πύλυ ϗ Κυθήρων, αὐτομολόντων τε τῶν Εἱλώτων· καὶ ἀεὶ προσδοκίας ὕσης μή τι καὶ οἱ ὑπομένοντες, τοῖς ἔξω πίσυνοι, πρὸς τὰ παρόντα σφίσιν, ὥσπερ καὶ πρότερον, νεωτερίσωσι. ξυνέβαινε δὲ ϗ πρὸς τὺς Αργείυς αὐτοῖς τὰς τριακονταετεῖς σπονδὰς ἐπ' ἐξόδῳ εἶναι· ϗ ἄλλας ὐκ ἤθελον σπένδεσθαι οἱ Αργεῖοι, εἰ μή τις αὐτοῖς τὴν Κυνυρίαν γῆν ἀποδώσει. ὥς' ἀδύναλα εἶναι ἐφαίνελο Αργείοις ϗ Αθηναίοις ἅμα πολεμεῖν. τῶν τε ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ὑπώπλευόν τινας ἀποσήσεσθαι πρὸς τὺς Αργείυς· ὅπερ ϗ ἐγένελο.

ιέ. Ταῦτ' ὖν ἀμφοτέροις αὐτοῖς λογι-

ζομένοις ἐδόκει ποιητέα εἶναι ἡ ξύμβασις, καὶ οὐχ ἧσον τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπιθυμία τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκ τῆς νήσου κομίσασθαι. ἦσαν γὰρ οἱ Σπαρτιάται αὐτῶν πρῶτοί τε, καὶ ὁμοίως σφίσι ξυγγενεῖς. ἤρξαντο μὲν οὖν καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν αὐτῶν πράσσειν. ἀλλ' οἱ Αθηναῖοι ὅπως ἤθελον, εὖ φερόμενοι, ἐπὶ τῇ ἴσῃ καταλύεσθαι. σφαλέντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τῷ Δηλίῳ, παραχρῆμα οἱ Λακεδαιμόνιοι, γνόντες νῦν μᾶλλον ἂν ἐνδεξομένους, ποιοῦνται τὴν ἐνιαύσιον ἐκεχειρίαν, ἐν ᾗ ἔδει ξυνιόντας καὶ περὶ τοῦ πλείονος χρόνου βουλεύεσθαι.

ις'. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐν Αμφιπόλει ἧσσα τοῖς Αθηναίοις ἐγεγένητο, καὶ ἐτεθνήκει Κλέων τε καὶ Βρασίδας, οἵπερ ἀμφοτέρωθεν μάλιστα ἠναντιοῦντο τῇ εἰρήνῃ (ὁ μὲν, διὰ τὸ εὐτυχεῖν τε καὶ τιμᾶσθαι ἐκ τοῦ πολεμεῖν, ὁ δὲ, γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν, καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων·) τότε δὲ ἑκατέ-

compositio facienda videbatur: nec minus Lacedaemoniis, virorum, qui in insula capti fuerant, recipiendorum desiderio. Nonnulli enim ipsorum erant et Spartani, et viri primarii, et propter parem dignitatem cum ipsis *primariis* cognatione conjuncti. Quamobrem etiam statim post ipsos captos agere coeperant: sed Athenienses, quod rem feliciter gererent, bellum aequis conditionibus nondum deponere volebant. Sed cum ipsi cladem ad Delium accepissent, confestim Lacedaemonii, quod scirent tunc facilius admissuros, annuas inducias fecerunt, per quarum tempus oportebat colloquia habentes de longiore *pacis* tempore consultare.

16. Postea vero quam et ad Amphipolin Athenienses cladem acceperunt, et Cleon et Brasidas mortem oppetierunt, qui utrinque paci maxime adversabantur (hic quidem, quod rem in bello feliciter gereret, ac honores ideo consequeretur: ille vero, quod rebus pacatis sua flagitia manifestiora fore, suamque autoritatem in obtrectando imminutum iri putaret.) tunc vero in utraque

civitate, duo, qui ad principatum maxime properabant, Pliſtoanax Pauſaniae *filius*, Lacedaemoniorum rex; et Nicias Nicerati *filius*, qui eorum, qui tunc vivebant, in re militari longe feliciſſimus erat, multo magis animis erant propenſis. Ac Nicias quidem, quod interea, dum nullam cladem accepiſſet, et autoritatem obtineret, felicitatem conſervare, et cum in praeſentia tam ſe ipſum quam cives laboribus liberare, tum etiam poſteritati nomen relinquere vellet, quod rempublicam in nullum discrimen unquam adduxiſſet. exiſtimabat autem, hoc ita demum contingere poſſe, ſi nullum periculum adiretur, et *ei*, qui ſe ipſum fortunae minime committeret: hanc vero periculorum vitationem a pace *mortalibus* praeberi *putabat*. Pliſtoanax vero, quod propter *ſuum in patriam ab exſilio* reditum, ab inimicis per obtrectationem accuſaretur, et Lacedaemoniorum animis, quotiescunque cladem aliquam accepiſſent, ab illis quaſi religio ſemper objiceretur, quod propter ipſius reditum contra leges ipſi conceſſum haec acciderent. Criminabantur enim ipſum cum fratre Ariſtocle vatem, quae Delphis erat,

ρα τῇ πόλει σπεύδοντες ταμάλιστα τὴν ἡγεμονίαν, Πλειστοάναξ τε ὁ Παυσανίου βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, καὶ Νικίας ὁ Νικηράτου, πλεῖστα τῶν τότε εὖ φερόμενος ἐν στρατηγίαις, πολλῷ δὴ μᾶλλον προεθυμοῦντο· Νικίας μὲν βουλόμενος, ἐν ᾧ ἀπαθὴς ἦν, καὶ ἠξίου διασώσασθαι τὴν εὐτυχίαν, καὶ ἐς τε τὸ αὐτίκα πόνων πεπαῦσθαι καὶ αὐτὸς, καὶ τοὺς πολίτας παῦσαι, καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ καταλιπεῖν ὄνομα ὡς ὄδὲν σφήλας τὴν πόλιν διεγένετο· νομίζων ἐκ τοῦ ἀκινδύνου τοῦτο ξυμβαίνειν, καὶ ὅσις ἐλάχιστα τύχῃ αὐτὸν παραδίδωσι, τὸ δὲ ἀκίνδυνον, τὴν εἰρήνην παρέχειν· Πλειστοάναξ δὲ, ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν διαβαλλόμενος περὶ τῆς καθόδου, καὶ ἐς ἐνθυμίαν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀεὶ προβαλλόμενος ὑπ' αὐτῶν, ὁπότε τι πλαίσειαν, ὡς διὰ τὴν ἐκείνου κάθοδον παρανομηθεῖσαν ταῦτα ξυμβαίνει. τὴν γὰρ πρόμαντιν τὴν ἐν Δελφοῖς ἐπητιῶντο αὐτὸν πεῖσαι μετ' Ἀριστοκλέους

τῦ ἀδελφῦ, ὥστε χρῆσαι Λακεδαιμονίοις ἐπιπολὺ τάδε θεωροῖς ἀφικνυμένοις, Διὸς υἱῦ ἡμιθέυ τὸ σπέρμα ἐκ τῆς ἀλλοτρίας εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀναφέρειν· εἰ δὲ μὴ, ἀργυρέᾳ εὐλάκᾳ εὐλάζειν. χρόνῳ δὲ προτρέψαι τὺς Λακεδαιμονίυς φεύγοντα αὐτὸν ἐς Λύκαιον, διὰ τὴν ἐκ τῆς Ατλικῆς ποτὲ μετὰ δώρων δοκῦσαν ἀναχώρησιν, καὶ ἥμισυ τῆς οἰκίας τοῦ ἱεροῦ τότε τοῦ Διὸς οἰκοῦντα, φόβῳ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔτι ἑνὸς δέοντι εἰκοσῷ, τοῖς ὁμοίοις χορῶις καὶ θυσίαις καταγαγεῖν, ὥσπερ ὅτε τοπρῶτον Λακεδαίμονα κτίζονλες, τοὺς βασιλέας καθίσανλο.

ιζ'. Αχθόμενος δ' ἐν τῇ διαβολῇ ταύτῃ καὶ νομίζων, ἐν εἰρήνῃ μὲν ὑδενὸς σφάλματος γιγνομένυ, καὶ ἅμα τῶν Λακεδαιμονίων τὺς ἄνδρας κομιζομένων, κἂν αὐτὸς τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι· πολέμου δὲ καθεσῶτος, ἀεὶ ἀνάγκην εἶναι τὺς προὔχοντας ἀπὸ τῶν ξυμφορῶν διαβάλλεσθαι,

induxiſſe, ut Lacedaemoniis Theoris, qui ad oracula petenda eo proficiſcebantur, haec diu reſponderet; ut Jove ſati ſemidei prolem ex alieno ſolo in ſuum reducerent, alioqui argenteo vomere araturos. Tandem vero *eandem vatem* Lacedaemonios impuliſſe ad eum, qui in Lycaeum confugerat, propter ſuſpicionem munerum quondam *ab hoſtibus* acceptorum, ut ex Attica, *ea non vaſtata, domum* rediret, et qui dimidiatas aedes templi Jovis, Lacedaemoniorum metu, tunc incolebat, undeviceſimo *poſt illud oraculum editum* anno, ejusmodi choris atque ſacrificiis *in patriam* reducendum, quibus, quum primum Lacedaemonem condiderunt, reges creatos profequi inſtituerant.

17. Pliſtoanax igitur hanc *inimicorum* criminationem graviter ferens, et exiſtimans, in pace quidem, ſi nulla belli offenſio contingeret, ſimul etiam ſi Lacedaemonii ſuos reciperent, ſe quoque inimicorum criminationibus minus obnoxium fore; ſed belli tempore ſemper neceſſe eſſe civitatis principes, propter calamitates, criminatio-

nibus obnoxios esse: *idcirco* ad compositionem animo erat propenso. Atque per illam hyemem in colloquium iverunt. Et vere jam instante, apparatus a Lacedaemoniis *hosti* palam intentatus fuit, et nuntiis per civitates circummissis significatus, ut ad munitiones *in agro Attico* exstruendas *se praeparārent*, ut Athenienses dicto facilius audientes essent. Cum autem in conciliis, post multa postulata ultro citroque ab utrisque in medium prolata, conveniret, ut pax fieret ea conditione, ut utrique redderent ea, quae bello cepissent: sed Athenienses Nisaeam retinerent. (Nam cum Plataeam vicissim repeterent, Thebani responderunt se hanc urbem tenere neque vi, neque proditione; sed deditione ab ipsis facta. Quamobrem Athenienses quoque eodem modo Nisaeam *a se teneri dixerunt*.) Tunc igitur Lacedaemonii, cum suos socios advocassent, et caeteri omnes, praeter Boeotos, et Corinthios: et Eleos, et Megarenses (his enim quae fiebant haud placebant) decretum de bello finiendo feciſſent, compositionem fecerunt, et foedus cum Athenienſibus per-

προθυμήθη τὴν ξύμβασιν, καὶ τόν τε χειμῶνα τοῦτον ἦεσαν ἐς λόγους, καὶ πρὸς τὸ ἔαρ ἤδη παρασκευή τε προεπανεσείδη ἀπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, περιαγγελλομένη καὶ ἀ πόλεις ὡς ἐπιτειχισμὸν, ὅπως οἱ Αθηναῖοι μᾶλλον ἐσακούσειεν· καὶ ἐπειδὴ ἐκ τῶν συνόδων, ἅμα πολλὰς δικαιώσεις προενεγκόντων ἀλλήλοις, ξυνεχωρεῖτο, ὥστε ἃ ἑκάτεροι πολέμῳ ἔχον ἀποδόντας, τὴν εἰρήνην ποιεῖσθαι, Νίσαιαν δ' ἔχειν Αθηναίους. ἀνταπαιτούντων γὰρ Πλάταιαν, οἱ Θηβαῖοι ἔφασαν, οὐ βίᾳ ἀλλ' ὁμολογίᾳ αὐτῶν προσχωρησάντων, καὶ ἃ προδόντων, ἔχειν τὸ χωρίον. καὶ οἱ Αθηναῖοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ τὴν Νίσαιαν. τότε δὴ παρακαλέσαντες τοὺς ἑαυτῶν ξυμμάχους οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ ψηφισαμένων, πλὴν Βοιωτῶν, καὶ Κορινθίων, καὶ Ηλείων, καὶ Μεγαρέων, τῶν ἄλλων, ὥστε καταλύεσθαι (τούτοις δὲ οὐκ ἤρεσκε τὰ πρασσόμενα) ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν, καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς

Αθηναίυς, κ) ὤμοσαν ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίυς τάδε.

ιή. ‘ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσανλο Α-
‘θηναῖοι κ) Λακεδαιμόνιοι κ) οἱ ξύμμαχοι
‘καλὰ τάδε, κ) ὤμοσαν καλὰ πόλεις, Περὶ
‘μὲν τῶν ἱερῶν τῶν κοινῶν, θύειν, καὶ ἰέ-
‘ναι, κ) μαντεύεθαι, κ) θεωρεῖν καλὰ τὰ
‘πάτρια τὸν βουλόμενον, κ) κατὰ γῆν κ)
‘κατὰ θάλασσαν ἀδεῶς. τὸ δ' ἱερὸν, κ)
‘τὸν νεὼν τὸν ἐν Δελφοῖς τῦ Απόλλωνος,
‘κ) Δελφὺς, αὐτονόμυς εἶναι, κ) αὐτοτε-
‘λεῖς, κ) αὐτοδίκυς κ) αὐτῶν, κ) τῆς γῆς
‘τῆς ἑαυτῶν, κατὰ τὰ πάτρια. ἔτη δὲ
‘εἶναι τὰς σπονδὰς πενλήκονλα Αθηναίοις
‘κ) τοῖς ξυμμάχοις τοῖς Αθηναίων, καὶ
‘Λακεδαιμωνίοις κ) τοῖς ξυμμάχοις τοῖς
‘Λακεδαιμονίων, ἀδόλυς κ) ἀβλαβεῖς, καὶ
‘καλὰ γῆν κ) καλὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ
‘μὴ ἐξέςω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ, μήτε
‘Λακεδαιμονίυς κ) τὺς ξυμμάχυς ἐπ' Α-
‘θηναίυς κ) τὺς ξυμμάχυς, μήτε Αθη-

cuſſerunt, et jurejurando confirmarunt, et *viciſſim* illi apud Lacedaemonios haec, *quae ſequuntur, jurejurando confirmarunt.*

18. ‘ FOEDERA fecerunt Athenienſes, ‘ et Lacedaemonii, et *utrorumque* ſocii, i- ‘ ſtis conditionibus, et in ſingulis civitatibus ‘ *haec* jurejurando rata habuerunt. Quod ‘ attinet ad publica templa, licere cuilibet ‘ tuto terra marique *eo* proficiſci, et immo- ‘ lare, et oracula conſulere, et ſacrorum ‘ procuratores ad ea conſulendum mittere, ‘ patrio inſtituto. Fanum vero templum- ‘ que Apollinis, quod eſt Delphis, ipſosque ‘ Delphos liberos eſſe, ita ut utantur ſuis ‘ legibus, ſuis vectigalibus, ſuisque judiciis ‘ in decidendis controverſiis tum eorum, qui ‘ in urbe habitant, tum eorum, quos in ſua ‘ ditione habent, *idque* patrio inſtituto. Eſ- ‘ ſe porro foedera annos quinquaginta A- ‘ thenienſibus ac Lacedaemoniis et utro- ‘ rumque ſociis ſyncera et innoxia terra ‘ marique. Item neque Lacedaemoniis, ne- ‘ que Athenienſibus, eorumve ſociis, arma ‘ ſibi invicem inferre damni dandi cauſa,

' ulla vel arte vel machinatione liceat. Si
' qua controverſia inter eos oriatur, jure a-
' gant, et jurejurando, prout inter eos con-
' venerit. Lacedaemonii vero, eorumque
' ſocii Amphipolin Athenienſibus reddant.
' Incolis vero civitatum, quascunque Lace-
' daemonii Athenienſibus tradiderunt, cum
' ſuis facultatibus abire liceat, quocunque
' voluerint. Ipſae vero civitates liberae
' ſint, ita tamen, ut pendant tributum, quod
' Ariſtidis tempore impoſitum pendebant.
' Quoniam autem foedera facta ſunt, Athe-
' nienſibus, eorumque ſociis jus ne ſit, ar-
' ma nocendi cauſa illis inferre, ſi tributum
' pendant. Illarum autem civitatum haec
' ſunt nomina, Argilus, Stagirus, Acanthus,
' Scolus, Olynthus, Spartolus. Neutrorum
' vero, aut Lacedaemoniorum, aut Athenien-
' enſium, ſociae ſint. Quod ſi Athenienſes
' his civitatibus perſuadere poſſint, *ut ſoci-*
' *etatem ſecum inire vellent*, Athenienſibus
' ſocietatem cum ipſis volentibus facere li-
' ceat. Mecybernaei vero, et Sanaei, et Sin-

ναίους καὶ τοὺς ξυμμάχους ἐπὶ Λακεδαι-
μονίους καὶ τοὺς ξυμμάχους, μήτε τέχνῃ,
μήτε μηχανῇ μηδεμιᾷ. ἢν δέ τι διάφο-
ρον ᾖ πρὸς ἀλλήλους, δικαίῳ χρήσθων, καὶ
ὅρκοις, καθότι ἂν ξύνθωνται. ἀποδόντων
δὲ Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμα-
χοι Ἀμφίπολιν. ὅσας δὲ πόλεις παρέδο-
σαν Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις, ἐξέστω ἀπιέ-
ναι ὅποι ἂν βούλονται αὐτοὺς, καὶ τὰ ἑαυτῶν
ἔχοντας· τὰς δὲ πόλεις, φερούσας τὸν φό-
ρον τὸν ἐπ' Ἀριστείδου, αὐτονόμους εἶναι.
ὅπλα δὲ μὴ ἐξέστω ἐπιφέρειν Ἀθηναίους,
μηδὲ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὶ κακῷ, ἀποδι-
δόντων τὸν φόρον, ἐπειδὴ αἱ σπονδαὶ ἐ-
γένοντο. εἰσὶ δὲ, αἵδε, Ἀργιλος, Στάγει-
ρος, Ἀκανθος, Σκῶλος, Ὀλυνθος, Σπάρ-
τωλος. ξυμμάχους δ' εἶναι μηδετέρων,
μήτε Λακεδαιμονίων, μήτε Ἀθηναίων. ἢν
δὲ Ἀθηναῖοι πείθωσι τὰς πόλεις, βουλομέ-
νας ταύτας ἐξέστω ξυμμάχους ποιεῖσθαι
αὐτοὺς Ἀθηναίοις. Μηκυβερναίους δὲ, καὶ Σα-

ναίους, καὶ Σιγγαίους, οἰκεῖν τὰς πόλεις τὰς
ἑαυτῶν, καθάπερ Ολύνθιοι καὶ Ακάνθιοι.
ἀποδόνλων δὲ Αθηναίοις Λακεδαιμόνιοι καὶ
οἱ ξύμμαχοι Πάνακλον· ἀποδόνλων δὲ καὶ
οἱ Αθηναῖοι Λακεδαιμονίοις Κορυφάσιον,
καὶ Κύθηρα, καὶ Μεθώνην, καὶ Πτελεὸν, καὶ
Αταλάνλην, καὶ τοὺς ἄνδρας ὅσοι εἰσὶ Λα-
κεδαιμονίων ἐν τῷ δημοσίῳ τῶν Αθηναί-
ων, ἢ ἄλλοθί που ὅσης Αθηναῖοι ἄρχου-
σιν ἐν δημοσίῳ, καὶ τοὺς ἐν Σκιώνῃ πολιορ-
κυμένους Πελοποννησίων ἀφεῖναι, καὶ τοὺς
ἄλλους ὅσοι Λακεδαιμονίων ξύμμαχοι ἐν
Σκιώνῃ εἰσὶ, καὶ ὅσους Βρασίδας ἐσέπεμ-
ψε· καὶ εἴτις τῶν ξυμμάχων τῶν Λακε-
δαιμονίων ἐν Αθήναις ἐστὶν ἐν τῷ δημο-
σίῳ, ἢ ἄλλοθί που ἧς Αθηναῖοι ἄρχουσιν
ἐν δημοσίῳ. ἀποδόνλων δὲ καὶ Λακεδαιμό-
νιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι οὓς τινας ἔχουσιν Α-
θηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων, κατὰ ταυ-
τά. Σκιωναίων δὲ, καὶ Τορωναίων, καὶ
Σερμυλίων, καὶ εἴτινα ἄλλην πόλιν ἔχου-

gaei, ſuas ipſorum urbes incolant, quemadmodum Olynthii, et Acanthii. Lacedaemonii vero, eorumque ſocii Panactum Athenienſibus reddant. Et viciſſim Athenienſes reddant Lacedaemoniis Coryphaſium, et Cythera, et Methonem, et Pteleum, et Atalantem, et quoscunque Lacedaemoniorum captivos in carcere, vel Athenis, vel alibi intra ſuae ditionis fines habent. Item dimittant Peloponneſios, qui Scionae obſidentur, caeterosque Lacedaemoniorum ſocios, quotquot ſunt Scionae, et quotquot Braſidas eo miſit. Si quis denique Lacedaemoniorum ſocius vel Athenis, vel alibi, intra fines imperii, quod Athenienſes habent, in carcere detinetur, *eum miſſum faciant*. Viciſſim etiam Lacedaemonii, eorumque ſocii *Athenienſibus* eodem modo reddant quoscunque Athenienſium, ſociorumve penes ſe habent. De Scionaeis vero, et Toronaeis, et Sermyliis, et ſi quam aliam civitatem habent Athenienſes, Athenienſes de ipſis, et de aliis civitatibus, arbi-

‘ tratu ſuo ſtatuant. Iidem etiam apud La-
‘ cedaemonios, eorumque ſocios, in ſin-
‘ gulis civitatibus jusjurandum jurent. U-
‘ trique autem jusjurandum more patrio re-
‘ ceptum, quod in utraque civitate maxi-
‘ mum habetur, jurent. Jusjurandum au-
‘ tem in haec verba juretur: Stabo his pac-
‘ tis, atque his foederibus, ſyncere et ſine
‘ dolo. Lacedaemonii autem eorumque ſo-
‘ cii jusjurandum eodem modo apud Athe-
‘ nienſes jurent. Hoc autem utrique quot-
‘ annis renovent, et cippos erigant Olym-
‘ piae, Pythone, in Iſthmo, et Athenis in
‘ arce, et Lacedaemone in Amiclaeo. Si
‘ quid autem alterutri per oblivionem prae-
‘ terierint, et ſi quid rectis rationibus *utrin-*
‘ *que* allatis discuſſum, *mutandum utrisque*
‘ *viſum fuerit*, *id* in iis locis *tabulisve* mu-
‘ tare fas ſit, eo modo, quo utrisque, Athe-
‘ nienſibus et Lacedaemoniis, viſum fuerit.

19. Quum autem foedera percuſſa fue-
runt, Pliſtolas Ephorus *Spartae* magiſtra-
tum gerebat, Artemiſii menſis quarto ante

‘σιν Αθηναῖοι, Αθηναίους βυλεύεσθαι περὶ
‘αὐτῶν ϗ τῶν ἄλλων πόλεων ὅ, τι ἂν
‘δοκῇ αὐτοῖς. ὅρκους δὲ ποιήσασθαι Αθη-
‘ναίους πρὸς Λακεδαιμονίους ϗ τοὺς ξυμμά-
‘χους κατὰ πόλεις. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐ-
‘πιχώριον ὅρκον ἑκάτεροι τὸν μέγιστον ἕξ
‘ἑκάστης πόλεως. ὁ δ' ὅρκος, ἕστω ὅδε, Εμ-
‘μένω ταῖς ξυνθήκαις, καὶ ταῖς σπονδαῖς
‘ταῖσδε, δικαίως ϗ ἀδόλως. ἕστω δὲ Λα-
‘κεδαιμονίοις καὶ τοῖς ξυμμάχοις κατὰ
‘ταῦτα ὅρκος πρὸς Αθηναίους. τὸν δὲ ὅρ-
‘κον ἀνανεοῦσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἀμφοτέρους.
‘στήλας δὲ στῆσαι Ολυμπιάσι, ϗ Πυθοῖ,
‘ϗ Ισθμῷ, ϗ ἐν Αθήναις ἐν πόλει, ϗ ἐν
‘Λακεδαίμονι ἐν Αμυκλαίῳ. εἰ δέ τι ἀμ-
‘φισβητήσουσιν ὁποτεροιοῦν, ϗ εἴ του περὶ λό-
‘γοις δικαίοις χρωμένοις, εὔορκον εἶναι ἀμ-
‘φοτέροις ταύτη μεταθεῖναι ὅπη ἂν δοκῇ
‘ἀμφοτέροις, Αθηναίοις ϗ Λακεδαιμονίοις.’

ιθ'. Αρχει δὲ τῶν σπονδῶν Εφορος Πλειστόλας, Αρτεμισίου μηνὸς τετάρτῃ

φθίνοντος. ἐν δὲ Αθήναις, Αρχων Αλκαῖος, Ελαφηβολιῶνος μηνὸς ἕκτῃ φθίνοντος. ὤμνυον δὲ οἵδε, καὶ ἐσπένδοντο, Λακεδαιμονίων μὲν, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ακανθος, Δαΐθος, Ιχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ανθίππος, Τέλλης, Αλκινίδας, Εμπεδίας, Μηνᾶς, Λάμφιλος· Αθηναίων δὲ, οἵδε, Λάμπων, Ιαθμιόνικος, Νικίας, Λάχης, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Αγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Αριστοκράτης, Ιώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης.

κ'. Αὗται αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος ἅμα ἦρι, ἐκ Διονυσίων εὐθὺς τῶν ἀστικῶν, αὐτοδεκαετῶν διεληθότων, καὶ ἡμερῶν ὀλίγων παρενεγκουσῶν, ἢ ὡς τοπρῶτον ἡ ἐσβολὴ ἐς τὴν Αττικὴν, καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου τοῦδε ἐγένετο. σκοπεῖτω δέ τις καλὰ τοὺς χρόνους, καὶ μὴ τῶν ἑκάστοτε ἢ ἀρχόντων, ἢ ἀπὸ τιμῆς τινος

finem die; Athenis vero, Archon erat Alcaeus, Elaphebolionis menſis ſexto ante finem die. Jurarunt autem, foedusque percuſſerunt, ex Lacedaemoniis quidem, iſti: Pliſtolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daïthus, Iſchagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Telles, Alcinidas, Empedias, Menas, Lamphilus. Ex Athenienſibus vero iſti, Lampon, Iſthmionicus, Nicias, Laches, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thraſycles, Theagenes, Ariſtocoetes, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demoſthenes.

20. Haec foedera facta ſunt extrema jam hyeme, ſimul et ſub veris initium, ſtatim ab urbanis Dionyſiis; integro decennio exacto, et aliquot diebus elapſis, a prima eruptione in Atticam facta, et ab hujus belli principio. Quilibet autem, *qui hanc hiſtoriam legit, bellum ejusque annos* ſpectet ex temporibus, non autem enumerationem nominum, eorum, qui in ſingulis civitatibus magiſtratum geſſerunt, aut *nominum tempora* ſignificantium, propter aliquem hono-

rem, *quo quis alicubi praeditus fuerit*, ut hoc modo plus fidei rebus ante geſtis habeat. Illa enim ratio non eſt certa, quibusnam vel ineuntibus vel gerentibus medium magiſtratum, vel qualibet alia ratione, res quaeque geſta ſit. Sed ſi per aeſtates et hyemes numeret, (ut ſcriptum eſt) ex his ambabus dimidiatis *anni* partibus, quae annum conficiunt, hoc primum bellum decem aeſtates ac totidem hyemes habuiſſe comperiet.

21. Laecedaemonii vero (ipſis enim forte obtigit, ut priores redderent ea, quae haberent) confeſtim omnes captivos, quos penes ſe habebant, dimiſerunt; et legatis in Thraciam miſſis, Iſchagora, et Mena, et Philocharida, juſſerunt Clearidam Amphipolin tradere Athenienſibus, et caeteros foedera, ut ex convento ſingulis conceſſum fuerat, admittere. Illi vero *haec* admittere noluerunt, quod nequaquam commoda eſſe ducerent. Et ne Clearidas quidem urbem *illis* tradidit, Chalcidenſibus gratificari volens, dicens, ſe non poſſe illis invitis trade-

τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὀνομάτων ἐς τὰ προγεγενημένα σημαινόντων, πιστεύσας μᾶλλον. ὁ γὰρ ἀκριβές ἐστιν, οἷς καὶ ἀρχομένοις, καὶ μεσοῦσι, καὶ ὅπως ἔτυχέ τῳ, ἐπεγένετό τι. κατὰ θέρη δὲ καὶ χειμῶνας ἀριθμῶν, ὥσπερ γέγραπται, εὑρήσει ἐξ ἡμισείας ἑκατέρου, τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν δύναμιν ἔχοντος, δέκα μὲν θέρη, ἴσους δὲ χειμῶνας τῷ πρώτῳ πολέμῳ τῷδε γεγενημένους.

κά. Λακεδαιμόνιοι δὲ (ἔλαχον γὰρ πρότεροι ἀποδιδόναι ἃ εἶχον) τούς τε ἄνδρας εὐθὺς τοὺς παρὰ σφίσιν αἰχμαλώτους ἀφίεσαν, καὶ πέμψαντες ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης πρέσβεις, Ἰσαγόραν, καὶ Μηνᾶν, καὶ Φιλοχαρίδαν, ἐκέλευον τὸν Κλεαρίδαν τὴν Ἀμφίπολιν παραδιδόναι τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ τοὺς ἄλλους τὰς σπονδὰς ὡς εἴρητο ἑκάστοις δέχεσθαι. οἱ δ' οὐκ ἤθελον, νομίζοντες οὐκ ἐπιτηδείας εἶναι· οὐδὲ ὁ Κλεαρίδας παρέδωκε τὴν πόλιν, χαριζόμενος τοῖς Χαλκιδεῦσι, λέγων ὡς οὐ δυνατὸς εἴη βίᾳ ἐκείνων

παραδιδόναι. ἐλθὼν δὲ αὐτὸς καὶ ἀ τάχος μετὰ πρέσβεων αὐτόθεν, ἀπολογησόμενός τε ἐς τὴν Λακεδαίμονα, ἣν καὶ ἠγορῶσιν οἱ περὶ τὸν Ἰσχαγόραν ὅτι οὐκ ἐπείθετο· καὶ ἅμα βουλόμενος εἰδέναι εἰ ἔτι μετακινητὴ εἴη ἡ ὁμολογία· ἐπειδὴ εὗρε κατειλημμένας, αὐτὸς μὲν, πάλιν πεμπόντων τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ κελευόντων μάλιστα μὲν καὶ τὸ χωρίον παραδῦναι, εἰ δὲ μὴ, ὁπόσοι Πελοποννησίων ἔνεισιν ἐξαγαγεῖν, κατὰ τάχος ἐπορεύετο.

κϛ'. Οἱ δὲ ξύμμαχοι, ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες, καὶ αὐτῶν τὰς μὴ δεξαμένας τὰς σπονδὰς ἐκέλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιεῖσθαι. οἱ δὲ, τῇ αὐτῇ προφάσει ἥπερ καὶ τοπρῶτον ἀπεώσαντο, οὐκ ἔφασαν δέξασθαι, ἢν μή τινας δικαιοτέρας τούτων ποιῶνται. ὡς δ' αὐτῶν οὐκ ἐσήκουον, ἐκείνους μὲν ἀπέπεμψαν, αὐτοὶ δὲ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ξυμμαχίαν ἐποιήσαντο, νομίζοντες ἥκιστα ἂν σφίσι τούς τε Ἀργείους,

re. Verum ipse celeriter cum *Chalcidensium* legatis illinc Lacedaemonem profectus, ut se purgaret, si ab Ischagora ejusque collegis accusaretur, quod non paruisset; simul etiam eo consilio, ut tentaret, si forte pacis conditiones adhuc immutari possent: cum *eas* confirmatas comperisset, ipse quidem *eo* celeriter rediit, a Lacedaemoniis remissus, qui jubebant ipsum, praecipue quidem urbem tradere, sin minus, omnes Peloponnesios, quotquot illic essent, educere.

22. Socii vero, forte erant Lacedaemone, et Lacedaemonii eos, qui foedera non admiserunt, *ea* facere, jusserunt: illi vero eadem de causa, qua prius, *ea* rejecerunt, *et* responderunt, se non admissuros, nisi aliqua his aequiora facerent. Sed *Lacedaemonii*, cum ipsos audire nollent, ipsos quidem remiserunt, ipsi vero societatem cum Atheniensibus fecerunt, quod existimarent Argivos, quando per Ampelidam et Licham, qui *Lacedaemonem ab ipsis missi* venerant, foe-

dus renovare noluerant, quod (inquam) ipsos sine Athenienſibus non formidabiles *ſibi* fore, caeteramque Peloponneſum maxime quieturam, exiſtimarent. Nam *Argivos* ad Athenienſes acceſſuros, ſi licuiſſet. Praeſentibus igitur Athenienſium legatis, habitisque colloquiis, compoſitionem fecerunt, et adhibito jurejurando ſocietatem iſtam his conditionibus inierunt.

23. Socii erunt Lacedaemonii *et Athenienſes* annos quinquaginta. Quod ſi qui hoſtes in Lacedaemoniorum agrum invaſerint, et Lacedaemonios maleficiis afficiant, Athenienſes ratione quam poterunt acerrima Lacedaemoniis opem pro virili parte ferant. Quod ſi agro vaſtato diceſſerint, haec civitas a Lacedaemoniis et Athenienſibus pro hoſte habeatur, et ab utrisque bello petatur, et ambae civitates *bellum hoſtibus illatum, de communi ſententia*, ſimul deponant. Haec autem juſte, et alacriter, et ſine dolo fiant. Et *viciſſim* ſi qui hoſtes in Athenienſium agrum inva-

ἐπειδὴ οὐκ ἤθελον, Ἀμπελίδα καὶ Λίχα ἐλθόντων, ἐπισπένδεσθαι, νομίσαντες αὐτοὺς ἄνευ Ἀθηναίων δεινοὺς εἶναι, καὶ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον μᾶλις ἂν ἡσυχάζειν. πρὸς γὰρ ἂν τοὺς Ἀθηναίους, εἰ ἐξῆν, χωρεῖν. παρόντων δὲ πρέσβεων ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ γενομένων λόγων, ξυνέβησαν· καὶ ἐγένοντο ὅρκοι, καὶ ξυμμαχία ἥδε, καὶ τάδε.

κγ'. ΣΥΜΜΑΧΟΙ ἔσονται Λακεδαιμόνιοι πεντήκοντα ἔτη. ἢν δέ τινες ἴωσιν ἐς τὴν γῆν πολέμιοι τὴν Λακεδαιμονίων, καὶ κακῶς ποιῶσι Λακεδαιμονίους, ὠφελεῖν Ἀθηναίους Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ κατὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ ἀμφοτέρων, καὶ ἀλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πόλεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, καὶ προθύμως, καὶ ἀδόλως. καὶ ἢν τινες ἐς τὴν τῶν Ἀθηναίων γῆν ἴωσι πο-

‘ λέμιοι, κὴ κακῶς ποιῶσιν Αθηναίυς, ὠφε-
‘ λεῖν Λακεδαιμονίους τρόπῳ ὅτῳ ἂν δύ-
‘ νωνται ἰσχυροτάτῳ, κατὰ τὸ δυναλόν. ἢν
‘ δὲ δηώσαντες οἴχωνται, πολεμίαν εἶναι
‘ ταύτην τὴν πόλιν Λακεδαιμονίοις κὴ Α-
‘ θηναίοις, κὴ κακῶς πάσχειν ὑπ' ἀμφοτέ-
‘ ρων· καταλύειν δὲ ἅμα ἄμφω τὼ πό-
‘ λεε. ταῦτα δ' εἶναι δικαίως, κὴ προθύ-
‘ μως, κὴ ἀδόλως. ἢν δὲ ἡ δουλεία ἐπανί-
‘ σηται, ἐπικυρεῖν Αθηναίυς Λακεδαιμονί-
‘ οις παντὶ σθένει, κατὰ τὸ δυνατόν. Ο-
‘ μῶνται δὲ ταῦτα οἵπερ καὶ τὰς ἄλλας
‘ σπονδὰς ὤμνυον ἑκατέρων. ἀνανεῦσθαι δὲ
‘ ταῦτα καθ' ἑνιαυτὸν, Λακεδαιμονίυς μὲν,
‘ ἰόντας ἐς Αθήνας πρὸς τὰ Διονύσια· Α-
‘ θηναίυς δὲ, ἰόντας ἐς Λακεδαίμονα πρὸς
‘ τὰ Ὑακίνθια. σήλην δὲ ἑκατέρυς στῆσαι,
‘ τὴν μὲν, ἐν Λακεδαίμονι, παρ' Απόλ-
‘ λωνι ἐν Αμυκλαίῳ· τὴν δὲ, ἐν Αθήναις,
‘ ἐν πόλει, παρ' Αθηνᾷ. ἢν δέ τι δοκῇ
‘ Λακεδαιμονίοις κὴ Αθηναίοις προσθεῖναι

‘ ferint, et Athenienſes maleficio afficiant,
‘ Lacedaemonii ratione quam poterunt a-
‘ cerrima Athenienſibus opem pro virili
‘ parte ferant. Quod ſi *hoſtes* agro vaſtato
‘ diſceſſerint, haec illorum civitas a Lace-
‘ daemoniis, et Athenienſibus pro hoſte ha-
‘ beatur, et ab utrisque bello petatur, et
‘ ambae civitates bellum ſimul deponant.
‘ Haec autem juſte, et alacriter, et ſine do-
‘ lo fiant. Quod ſi ſervitia inſurgant, Athe-
‘ nienſes Lacedaemoniis opem totis viribus,
‘ pro virili parte ferant. Haec autem foe-
‘ dera jurabunt iidem, qui et ſuperiora u-
‘ trinque jurarunt. Et *utrique* quotannis
‘ haec renovabunt, Lacedaemonii quidem,
‘ Athenas ad Dionyſia proficiſcentes; A-
‘ thenienſes vero, Lacedaemonem ad Hya-
‘ cinthia proficiſcentes. Cippos autem utri-
‘ que ſtatuent, unum quidem, Lacedaemo-
‘ ne juxta Apollinem in Amyclaeo; alte-
‘ rum vero, Athenis, in arce, juxta Miner-
‘ vam. Quod autem attinet ad hanc ſocie-
‘ tatem, ſi quid viſum fuerit Lacedaemoni-
‘ is ac Athenienſibus, vel *huic* addendum

'*hinc* demendum, quicquid viſum fuerit, 'utrisque liceat.'

24. Hoc autem jusjurandum jurarunt, ex Lacedaemoniis quidem, iſti, Pliſtoanax, Agis, Pliſtolas, Damagetus, Chionis, Metagenes, Acanthus, Daïthus, Iſchagoras, Philocharidas, Zeuxidas, Anthippus, Alcinadas, Tellis, Empedias, Menas, Laphilus. Ex Athenienſibus vero, iſti, Lampon, Iſthmionicus, Laches, Nicias, Euthydemus, Procles, Pythodorus, Agnon, Myrtilus, Thraſycles, Theagenes, Ariſtocrates, Iolcius, Timocrates, Leon, Lamachus, Demoſthenes. Haec ſocietas inita fuit non multo poſt foedera. Athenienſes autem Lacedaemoniis reddiderunt captivos, quos in inſula *Sphacteria* ceperant. Aeſtasque undecimi anni coepit. Quae igitur primo bello per decem annos continenter geſta fuerunt, hactenus *a me* conſcripta ſunt.

25. Poſt foedera autem, et ſocietatem, quae poſt decennе bellum inter Lacedae-

καὶ ἀφελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας, ὅ, τι ἂν δοκῇ, εὔορκον ἀμφοτέροις εἶναι.

κδ'. Τὸν δὲ ὅρκον ὤμνυον Λακεδαιμονίων μὲν, οἵδε, Πλειστοάναξ, Αγις, Πλειστόλας, Δαμάγητος, Χίονις, Μεταγένης, Ακανθος, Δάϊθος, Ιχαγόρας, Φιλοχαρίδας, Ζευξίδας, Ανθίππος, Αλκινάδας, Τέλλις, Εμπεδίας, Μηνᾶς, Λάφιλος· Αθηναίων δὲ, Λάμπων, Ιθμιόνικος, Λάχης, Νικίας, Εὐθύδημος, Προκλῆς, Πυθόδωρος, Αγνων, Μυρτίλος, Θρασυκλῆς, Θεαγένης, Αριστοκράτης, Ιώλκιος, Τιμοκράτης, Λέων, Λάμαχος, Δημοσθένης. αὕτη ἡ ξυμμαχία ἐγένετο μετὰ τὰς σπονδὰς οὐ πολλῷ ὕστερον. καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τῆς νήσου ἀπέδοσαν οἱ Αθηναῖοι τοῖς Λακεδαιμονίοις. καὶ τὸ θέρος ἦρχε τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ἔτη ὁ πρῶτος πόλεμος ξυνεχῶς γενόμενος γέγραπται.

κε'. Μετὰ δὲ τὰς σπονδὰς καὶ τὴν ξυμμαχίαν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν Αθη-

ναίων, αἳ ἐγένοντο μετὰ τὸν δεκαετῆ πόλεμον, ἐπὶ Πλειστόλα μὲν ἐν Λακεδαίμονι Ἐφόρου, Ἀλκαίου δ' Ἄρχοντος Ἀθήνησι, τοῖς μὲν δεξαμένοις αὐτὰς εἰρήνη ἦν· οἱ δὲ Κορίνθιοι, καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινὲς διεκίνουν τὰ πεπραγμένα. καὶ εὐθὺς ἄλλη ταραχὴ καθίσταντο τῶν ξυμμάχων πρὸς τὴν Λακεδαίμονα. καὶ ἅμα καὶ τοῖς Ἀθηναίοις οἱ Λακεδαιμόνιοι, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὑποπτοι ἐγένοντο, ἔστιν ἐν οἷς ὃ ποιοῦντες ἐκ τῶν ξυγκειμένων ἃ εἵροντο. καὶ ἐπὶ ἔξ ἔτη μὲν καὶ δέκα μῆνας ἀπέσχοντο μὴ ἐπὶ τὴν ἑκατέρων γῆν στρατεῦσαι, ἔξωθεν δὲ μετ' ἀναχωχῆς ὃ βεβαίου ἔβλαπτον ἀλλήλους τὰ μάλιστα. ἔπειτα μέντοι καὶ ἀναγκαζόντες λῦσαι τὰς μετὰ τὰ δέκα ἔτη σπονδάς, αὖθις ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν.

κς'. Γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἑξῆς ὡς ἕκαστα ἐγένετο, καθὰ θέρη καὶ χειμῶνας. μέχρις οὗ τήν τε ἀρχὴν καθέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λα-

monios et Athenienſes inita fuit, cum Pliſtolas Lacedaemone Ephorus eſſet, et Alcaeus Athenis Archon, apud illos quidem, qui haec *foedera* admiſerant, pax erat. Corinthii vero, et quaedam Peloponneſi civitates, quae acta fuerant, concutiebant, et confeſtim alius ſociorum motus adverſus Lacedaemonios exſtitit. Quin etiam praeterea Lacedaemonii, progreſſu temporis, Athenienſibus in ſuſpicionem venerunt, quod quaedam non praeſtarent ex conventis, quae in foederum conditionibus continebantur. Et ad ſex quidem annos, decemque menſes *utrique* ſibi temperarunt, ne alteri in alterorum agrum cum exercitu infeſto proficiſcerentur: ſed extra *utriusque agri fines* propter inducias minime firmas, ſe mutuo maximis detrimentis afficiebant. Deinde vero etiam illa poſt decem annos foedera rumpere coacti, rurſus ad apertum bellum venerunt.

26. Atque haec quoque idem Thucydides Athenienſis, prout ſingula quaeque geſta ſunt, per aeſtates ac hyemes, ordine con-

ſcripſit: eo uſque, donec Lacedaemonii, eorumque ſocii Athenienſibus imperium eripuerunt, et longos muros et Piraeum ceperunt. Anni autem iſtius belli huc uſque fuerunt in ſumma ſeptem et viginti. Quod ſi quis compoſitionem, quae interceſſit, belli ſpacio non adſcribendam putarit, is haud recte judicaverit. Hoc enim ex rebus geſtis, ut diſtincte *a nobis* eſt declaratum, ſpectet, et comperiet non eſſe conſentaneum eam judicari pacem, in qua *utrique* neque reddiderunt, neque receperunt omnia, de quibus convenerat. Et praeter haec, utrique peccarunt in Mantinenſi et Epidaurio bello, et in aliis. Et ſocii, qui erant in Thracia, nihilominus hoſtes erant. Et Boeoti decemdiales inducias agebant. Itaque ſi quis et ex primo decenni bello, et ex ſuſpectis poſt illud induciis, et ex inſequuto has poſteriore bello temporum ineat rationem, tot annos, *quot dixi*, et paucos praeterea dies elapſos, et ex iis, qui aliquid ab oraculis reportatum affirmarunt, hoc ſolum conſtanter eveniſſe comperiet. Etenim ego memini,

δαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον. ἔτη δὲ ἐς τοῦτο τὰ ξύμπαντα ἐγένετο τῷ πολέμῳ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι. καὶ τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν εἴτις μὴ ἀξώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. τοῖς τε γὰρ ἔργοις ὡς διήρηται ἀθρείτω, καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ᾗ ὅτε ἀπέδοσαν πάντα, ὅτ' ἀπεδέξαντο ἃ ξυνέθεντο. ἔξω τε τούτων, πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον, καὶ ἐς ἄλλα, ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένετο. καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης ξύμμαχοι, ὅθεν ἦσαν πολέμιοι ἦσαν. Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. ὥστε ξὺν τῷ πρώτῳ πόλεμῳ τῷ δεκαετεῖ, καὶ τῇ μετ' αὐτὸν ὑπόπλῳ ἀνακωχῇ, καὶ τῷ ὑστερον ἐξ αὐτῆς πολέμῳ, εὑρήσει τὶς τοσαῦτα ἔτη, λογιζόμενος κατὰ τὰς χρόνους, καὶ ἡμέρας ὰ πολλὰς παρενεγκόσας, καὶ τοῖς ἀπὸ χρημῶν τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ἐχυρῶς ξυμβάν. ἀεὶ γὰρ ἔγωγε μέμνημαι, καὶ

ἀρχομένῳ τῷ πολέμῳ, καὶ μέχρις οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. ἐπεβίωσε δὲ διὰ παντὸς αὐτῷ, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ, καὶ προσέχων τὴν γνώμην ὅπως ἀκριβές τι εἴσομαι. καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν· καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι, καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων, διὰ τὴν φυγήν, καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. τὴν δὲ μετὰ τὰ δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν, καὶ τὰ ἔπειτα ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι.

κζ'. Ἐπειδὴ γὰρ αἱ πεντηκοντούτεις σπονδαὶ ἐγένοντο, καὶ ὕστερον αἱ ξυμμαχίαι, καὶ αἱ ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου πρεσβεῖαι, αἵπερ παρεκλήθησαν ἐς αὐτὰ, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπ' οἴκου ἀπῆλθον. Κορίνθιοι δὲ ἐς Ἄργος τραπόμενοι πρῶτον, λόγους ποιοῦνται πρός τινας

vel ab ipso hujus belli initio usque ad ejus finem, vulgo praedicari solitum, hoc bellum ter novenos annos gestum iri. Quamdiu autem hoc duravit, ego sensibus integris perpetuo vixi, animumque diligenter adverti, ut aliquid certi cognoscerem. Accidit autem mihi, ut post praeturam ad Amphipolin gestam, patria annos viginti exsularim: et quod apud utrosque fuerim, nec minus apud Peloponnesios, propter exilium, per otium, aliquid ipsarum *rerum* facilius cognoverim. Ergo controversias, quae post decennale bellum exstiterunt, et foederum perturbationem, et res deinceps in bello gestas, prout gestae fuerunt, enarrabo.

27. Postquam enim quinquaginta annorum foedera percussa fuerunt, et mox societates et legationes, quae ex Peloponneso ad haec accitae fuerant, Lacedaemone discesserunt, et alii domum abierunt, Corinthii primum Argos profecti, cum quibusdam Argivorum principibus egerunt, ac

dixerunt: quandoquidem Lacedaemonii, non propter utilitatem Peloponnesi, sed ut eam in servitutem redigerent, foedera societatemque fecerant cum Athenienſibus, qui prius ipſis erant inimiciſſimi, Argivis provide operam eſſe dandam, ut Peloponneſi respublica ſervaretur, et decretum faciendum, ut quaecunque Graeca civitas vellet, quae ſuis legibus viveret, et pari jure frueretur, ei ſocietatem cum Argivis facere liceret, ita ut alteri alteris auxilium mutuo ferrent, ſi quis eos infeſtaret. Paucos autem viros cum ſumma poteſtate deligendos, quorum arbitrio res tota permitteretur, neque verba *hac de re* apud populum facienda; ne ii, qui multitudinem in ſuam ſententiam pertrahere non potuiſſent, detegerentur. multos autem odio Lacedaemoniorum *ad Argivos* acceſſuros dixerunt. Atque Corinthii quidem cum haec demonſtraſſent, domum redierunt.

28. Illi autem Argivorum viri, cum *haec* audiſſent, et *Corinthiorum* verba ad magiſtratum populumque retuliſſent, Argivi decretum fecerunt, et duodecim viros dele-

τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὡς χρὴ, ἐπειδὴ Λακεδαιμόνιοι οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐπὶ καταδουλώσει τῆς Πελοποννήσου σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς Ἀθηναίους τοὺς πρὶν ἐχθίστους πεποίηνται, ὁρᾶν τοὺς Ἀργείους ὅπως σωθήσεται ἡ Πελοπόννησος, καὶ ψηφίσασθαι, τὴν βουλομένην πόλιν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις αὐτόνομός τε ἐστι, καὶ δίκας ἴσας καὶ ὁμοίας δίδωσι, πρὸς Ἀργείους ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, ὥστε τῇ ἀλλήλων ἐπιμαχεῖν. ἀποδεῖξαι δὲ ἄνδρας ὀλίγους ἀρχὴν αὐτοκράτορας, καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον λόγους εἶναι· τοῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. ἔφασαν δὲ πολλοὺς προσχωρήσεσθαι, μίσει τῶν Λακεδαιμονίων. καὶ οἱ μὲν Κορίνθιοι, διδάξαντες ταῦτα, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

κή. Οἱ δὲ τῶν Ἀργείων ἄνδρες, ἀκούσαντες, ἐπειδὴ ἀνήνεγκαν τοὺς λόγους ἔς τε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν δῆμον, ἐψηφίσαντο Ἀργεῖοι, καὶ ἄνδρας εἵλοντο δώδεκα, πρὸς οὓς

τὸν βυλόμενον τῶν Ἑλλήνων ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι, πλὴν Αθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων. τούτων δὲ μηδετέροις ἐξεῖναι ἄνευ τοῦ δήμου τῶν Αργείων σπείσασθαι. ἐδέξαντό τε ταῦτα οἱ Αργεῖοι μᾶλλον, ὁρῶντες τόν τε τῶν Λακεδαιμονίων σφίσι πόλεμον ἐσόμενον (ἐπ' ἐξόδῳ γὰρ πρὸς αὐτοὺς αἱ σπονδαὶ ἦσαν) καὶ ἅμα ἐλπίσαντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι. καλὰ γὰρ τὸν χρόνον τοῦτον ἥ τε Λακεδαίμων μάλιστα δὴ κακῶς ἤκουσε, καὶ ὑπερώφθη, διὰ τὰς ξυμφοράς, οἵτε Αργεῖοι ἄριστα ἔχον τοῖς πᾶσιν, ἐξυναράμενοι τοῦ Αττικοῦ πολέμου, ἀμφοτέροις δὲ μᾶλλον ἐνσπονδοι ὄντες, ἐκκαρπωσάμενοι. οἱ μὲν δὴ Αργεῖοι οὕτως ἐς τὴν ξυμμαχίαν προσεδέχοντο τὰς ἐθέλοντας τῶν Ἑλλήνων.

κθ'. Μαντινῆς δ' αὐτοῖς καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν πρῶτοι προσεχώρησαν, δεδιότες τὰς Λακεδαιμονίους. τοῖς γὰρ Μαντινεῦσι μέρος τι τῆς Αρκαδίας κατέστραπτο ὑπήκοον, ἔτι τοῦ πρὸς Αθηναίους πολέμου

gerunt, cum quibus ſocietatem facere liceret, ei de Graecis, quisquis vellet, praeter Athenienſes et Lacedaemonios. Nam *decreverunt, ut* cum horum neutris injuſſu populi Argivi foedus facere liceret. Argivi autem haec eo facilius admiſerunt, tum quod ſibi Lacedaemoniorum bellum impendere viderent (nam foedera cum illis inita jam exibant) tum etiam quod ſe Peloponneſi principatum adepturos ſperarent. Nam tunc temporis Lacedaemonii peſſime audiebant, et propter acceptas clades contemnebantur: at Argivi omnibus in rebus optime ſe habebant, quod cum caeteris bellum Aticum non ſuscepiſſent, ſed potius, quod foedere cum utrisque conjuncti, ſua vectigalia percepiſſent. Sic igitur Argivi Graecos, quicunque volebant, in ſocietatem recipiebant.

29. Mantinei vero, eorumque ſocii, quia Lacedaemonios metuebant, primi ſe ipſis adjunxerunt. Mantinei enim, dum bellum *a Lacedaemoniis* cum Athenienſibus adhuc gereretur, quandam Arcadiae partem ſubegerant, et in ſuam ditionem redegerant;

et existimabant, Lacedaemonios, praesertim otiosos, sibi non permissuros, ut *rerum subactarum* imperio potirentur. Libenter igitur ad Argivos se converterunt, quod *illorum* civitatem potentem esse ducerent, et Lacedaemoniis semper inimicam, et popularis status administratione uti, quemadmodum et ipsi. Cum autem Mantinei defeciissent, caeteri etiam Peloponnesii mussare coeperunt, idem sibi quoque faciendum esse: quippe quod existimarent ipsos *Mantineos* aliquid acrius animadvertisse, quo impulsi *ad Argivos* concessissent; simul etiam quod Lacedaemoniis essent infensi, cum aliis de causis, tum etiam quod in foederibus Atticis scriptum esset, fas esse addere et demere quicquid utrique civitati visum esset, Lacedaemoniis *videlicet* et Athenienſibus. Haec enim conditio adscripta Peloponnesios maxime perturbabat, et in suspicionem adducebat, Lacedaemonios cum Athenienſibus se in servitutem redigere velle. Aequum enim fuisse, ut haec immutandarum conditionum facultas omnibus sociis adscriberetur, quamobrem multi *Peloponnesi populi* metuentes, animum ad Argivos appulerunt, ut

ὄντος, καὶ ἐνόμιζον δ' περιόψεσθαι σφᾶς τὰς Λακεδαιμονίας ἄρχειν, ἐπειδὴ καὶ σχολὴν ἦγον. ὥστε ἄσμενοι πρὸς τοὺς Αργείους ἐτράποντο, πόλιν τε μεγάλην νομίζοντες, καὶ Λακεδαιμονίοις ἀεὶ διάφορον, δημοκραλουμένην τε ὥσπερ καὶ αὐτοί. ἀποσάντων δὲ τῶν Μαντινέων, καὶ ἡ ἄλλη Πελοπόννησος ἐς θρᾷν καθίσαλο ὡς καὶ σφίσι ποιητέον τοῦτο· νομίσανλες πλέον τι εἰδότας μεταζῆναι αὐτὰς, καὶ τὰς Λακεδαιμονίους ἅμα δι' ὀργῆς ἔχονλες, ἐν ἄλλοις τε, καὶ ὅτι ἐν ταῖς σπονδαῖς ταῖς Αττικαῖς ἐγέγραπλο, εὔορκον εἶναι, προσθεῖναι καὶ ἀφελεῖν ὅ, τι ἂν ἀμφοῖν τοῖν πόλεοιν δοκῇ, Λακεδαιμονίοις καὶ Αθηναίοις. τοῦτο γὰρ τὸ γράμμα μάλιζα τὴν Πελοπόννησον διεθορύβει, καὶ ἐς ὑποψίαν καθίζη μὴ μετὰ Αθηναίων σφᾶς βάλωνται Λακεδαιμόνιοι δηλώσασθαι. δίκαιον γὰρ εἶναι πᾶσι τοῖς ξυμμάχοις γεγράφθαι τὴν μετάθεσιν. ὥστε φοβούμενοι οἱ πολλοὶ ὥρμηντο πρὸς τοὺς Αργείους

ἢ αὐτοὶ ἕκαστοι ξυμμαχίαν ποιεῖσθαι.

λ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ, αἰσθόμενοι τὸν θροῦν τὸν ἐν τῇ Πελοποννήσῳ καθεστῶτα, καὶ τοὺς Κορινθίους διδασκάλους τε γενομένους, καὶ αὐτοὺς μέλλοντας πείσασθαι πρὸς τὸ Αργος, πέμπουσι πρέσβεις ἐς τὴν Κόρινθον, βουλόμενοι προκαταλαβεῖν τὸ μέλλον. καὶ ἠτιῶντο τήν τε ἐσήγησιν τῦ παντὸς, καὶ εἰ Αργείοις, σφῶν ἀποστάντες, ξύμμαχοι ἔσονται. παραβήσεσθαί τε ἔφασαν αὐτοὺς τοὺς ὅρκους, καὶ ἤδη ἀδικεῖν ὅτι οὐ δέχονται τὰς Αθηναίων σπονδάς· εἰρημένον, κύριον εἶναι ὅ, τι ἂν τὸ πλῆθος τῶν ξυμμάχων ψηφίσηται, ἢν μή τι θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ. Κορίνθιοι δὲ, παρόντων σφίσι τῶν ξυμμάχων, ὅσοι οὐδὲ αὐτοὶ ἐδέξαντο τὰς σπονδὰς (παρεκάλεσαν δὲ αὐτοὺς αὐτοὶ πρότερον) ἀντέλεγον τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἃ μὲν ἠδικοῦντο, οὐ δηλοῦντες ἄντικρυς, ὅτι οὔτε Σόλειον σφίσιν ἀπέλαβον παρ'

et ipsi singuli societatem *cum illis* facerent.

30. Lacedaemonii vero, cum hunc rumorem, qui per Peloponnesum dissipatus erat, sensissent, et Corinthios autores fuisse, ipsosque cum Argivis foedus facere statuisse, *cognovissent*, legatos Corinthum miserunt, quod *illorum foedus ac motum* futurum antevertere vellent. Et expostulabant cum de eo, quod totius *hujus motus* autores fuissent, tum de eo, quod a se deficere, et cum Argivis societatem facere statuissent. Eos jusjurandum violaturos dicebant, atque jam injuste facere, quod foedera cum Athenienſibus percussa non admitterent: cum *in ipsis* illa conditio disertissimis verbis contineatur, id *ratum* esse oportere, quod major sociorum pars decreverit; nisi vel Deorum, vel heroum aliquod impedimentum intercesserit. Corinthii vero, praesentibus sociis, quos *in consilium* sibi adhibuerant, quotquot et ipsi foedera non admiserant (ipsos enim ipsi prius advocaverant) Lacedaemoniis contradicebant, injurias quidem, quibus affecti fuerant, palam non declarantes, quod *videlicet* neque suum Solium neque Anactorium ab Athenienſibus recepissent, neque si qua alia

re ſe fraudari putabant: ſed ſpecioſam cauſam praetendentes, *dicebant*, ſe non prodituros eos, qui erant in Thracia. ſe enim et privatim jurejurando interpoſito ſuam fidem ipſis dediſſe, quo tempore primum una cum Potidaeatis *ab Athenienſibus* defecerunt, et iterum poſtea. Negabant igitur, ſe ſocietatis initae jusjurandum violaturos, quod foedera cum Athenienſibus inire nollent. Cum enim jurejurando interpoſito, cujus Dii teſtes fuiſſent, illis, *qui erant in Thracia*, fidem dediſſent, *dicebant* ſe Deorum numina ſuo perjurio laeſuros, ſi ipſos proderent. Nam *in foederum conditionibus* dictum eſſe, niſi vel Deorum, vel heroum impedimentum intercederet. hoc autem ſibi divinum impedimentum videri. Atque de veteri quidem jurejurando haec tantum reſponderunt. Quod autem ad ſocietatem cum Argivis ineundam attineret, ſe cum amicis deliberaturos, et quicquid aequum eſſet, facturos. Et Lacedaemoniorum quidem legati domum redierunt. Corinthi vero praeſentes erant et Argivorum legati, qui Corinthios ad ſocietatem *ſecum* ineundam, et ad omnem cunctationem abjiciendam adhortabantur. Illi vero ipſis edixerunt, ut ad proximum con-

Αθηναίων, οὔτε Ανακτόριον, εἴτέ τι ἄλλο ἐνόμιζον ἐλασσοῦσθαι· πρόχημα δὲ ποιούμενοι, τοὺς ἐπὶ Θράκης μὴ προδώσειν. ὁμόσαι γὰρ αὐτοῖς ὅρκους ἰδίᾳ τε, ὅτε μετὰ Ποτιδαιατῶν τοπρῶτον ἀφίξαντο, καὶ ἄλλους ὕστερον. οὔκουν παραβαίνειν τοὺς τῶν ξυμμάχων ὅρκους ἔφασαν, οὐκ εἰσιόντες ἐς τὰς τῶν Αθηναίων σπονδάς. θεῶν γὰρ πίστεις ὁμόσαντες, ἐκείνοις οὐκ ἂν εὑρεῖν προδιδόντες αὐτούς. εἰρῆσθαι δ' ὅτι ἢν μὴ θεῶν ἢ ἡρώων κώλυμα ᾖ· φαίνεσθαι οὖν σφίσι κώλυμα θεῖον τοῦτο. καὶ περὶ μὲν τῶν παλαιῶν ὅρκων τοσαῦτα εἶπον. περὶ δὲ τῆς Αργείων ξυμμαχίας, μετὰ τῶν φίλων βουλευσάμενοι, ποιήσειν ὅ, τι ἂν δίκαιον ᾖ. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου. ἔτυχον δὲ παρόντες ἐν Κορίνθῳ καὶ Αργείων πρέσβεις, οἳ ἐκέλευον τοὺς Κορινθίους ἰέναι ἐς τὴν ξυμμαχίαν, ᾗ μὴ μέλλειν. οἱ δὲ ἐς τὸν

ὕστερον ξύλλογον αὐτοῖς τὸν παρὰ σφίσι προεῖπον ἥκειν.

λα'. Ηλθε δὲ καὶ Ηλείων πρεσβεία εὐθὺς, καὶ ἐποιήσαντο πρὸς Κορινθίους ξυμμαχίαν πρῶτον. ἔπειτα ἐκεῖθεν ἐς Αργος ἐλθόντες, καθάπερ προείρητο, Αργείων ξύμμαχοι ἐγένοντο. διαφερόμενοι γὰρ ἐτύγχανον τοῖς Λακεδαιμονίοις περὶ Λεπρέου. πολέμου γὰρ γενομένου ποτὲ πρὸς Αρκάδων τινὰς Λεπρεάτας, καὶ Ηλείων παρακληθέντων ὑπὸ Λεπρεατῶν ἐς ξυμμαχίαν ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς, καὶ λυσάντων τὸν πόλεμον, Ηλεῖοι τὴν γῆν νεμομένοις αὐτοῖς τοῖς Λεπρεάταις τάλαντον ἔταξαν Διὶ τῷ Ολυμπίῳ ἀποφέρειν. καὶ μέχρι τοῦ Ατλικοῦ πολέμου ἀπέφερον· ἔπειτα παυσαμένων διὰ πρόφασιν τοῦ πολέμου, οἱ Ηλεῖοι ἐπηνάγκαζον· οἱ δ' ἐτράποντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. καὶ δίκης Λακεδαιμονίοις ἐπιτραπείσης, ὑποτοπήσαντες οἱ Ηλεῖοι μὴ ἴσον ἔξειν, ἀνέντες τὴν ἐπιτροπὴν, Λεπρε-

cilium apud ſe, *Corinthi*, habendum venirent.

31. Confeſtim autem et Eleorum legatio venit, ac primum cum Corinthiis ſocietatem fecit. Deinde illinc Argos profecti, quemadmodum edictum fuerat, ſocietatem cum Argivis inierunt. Forte enim *Elei* cum Lacedaemoniis de Lepreo contendebant. Nam cum Lepreatae bellum quondam cum quibusdam Arcadibus geſſiſſent, et Elei ad illius belli ſocietatem a Lepreatis acciti fuiſſent, ea conditione, ut dimidiam partem agri obtinerent, finito bello, Elei ipſis Lepreatis *totum* agrum colentibus talentum impoſuerunt, quod Olympio Jovi *quotannis* penderent. Et ad bellum uſque Atticum perſolverunt. Deinde cum *hoc perſolvere* deſiiſſent, cauſati bellum, Elei *illos* urgebant. Illi vero ad Lacedaemonios ſe converterunt. Cum autem hujus controverſiae cognitio Lacedaemoniis commiſſa fuiſſet, Elei ſuſpicati, ſe ſuum jus non obtenturos, omiſſo arbitrio, Lepreatarum agrum vaſtarunt,

Lacedaemonii vero multo magis Lepreatas liberos esse, et Eleos injuste facere pronunciarunt. Et quod *Elei* arbitrio stare noluissent, praesidium gravis armaturae militum Lepreum miserunt. Elei vero existimantes urbem, quae a se defeciisset, Lacedaemonios recepisse, et pacis conditionem proferentes, in qua disertis verbis erat, ut singuli *sociorum*, quae belli Attici initio possidebant, haec retinerent, et *ab illo bello* discederent; ut iniquo arbitrio damnati, quod suum jus non obtinuissent, ad Argivos defecerunt, societatemque *cum illis*, sicut praedictum fuerat, hi quoque fecerunt. statim autem post illos et Corinthii, et Chalcidenses, qui sunt in Thracia, societatem cum Argivis inierunt. Boeoti vero, et Megarenses, quamvis idem *se facturos* dicerent, quod a Lacedaemoniis contemnerentur, tamen quiescebant, quod popularem Argivorum statum sibi, qui paucorum dominatu regerentur, minus, quam Lacedaemoniorum rempublicam putarent profuturum.

32. Per eadem hujus aestatis tempora

λῶν τὴν γῆν ἔτεμον. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι
ὐδὲν ἦσσον ἐδίκασαν αὐτονόμους εἶναι Λε-
πρεάτας, καὶ ἀδικεῖν Ηλείους· καὶ, ὡς οὐκ ἐμ-
μενόντων τῇ ἐπιτροπῇ, φρουρὰν ὁπλιτῶν
ἐσέπεμψαν ἐς Λέπρεον. οἱ δὲ Ηλεῖοι, νο-
μίζοντες πόλιν σφῶν ἀφεστηκυῖαν δέξασθαι
τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν ξυνθήκην προ-
φέροντες, ἐν ᾗ εἴρητο, ἃ ἔχοντες ἐς τὸν Αττι-
κὸν πόλεμον καθίσαντό τινες, ταῦτα ἔχοντας καὶ ἐξελθεῖν· ὡς οὐκ ἴσον ἔχοντες ἀφίσασθαι πρὸς τοὺς Αργείους. καὶ τὴν ξυμμαχίαν, ὥσπερ προείρητο, [καὶ] οὗτοι ἐποιήσαντο. ἐγένοντο δὲ [καὶ] οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς μεθ' ἐκείνους, καὶ οἱ ἐπὶ Θράκης Χαλκιδεῖς, Αργείων ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ δὲ καὶ Μεγαρεῖς τὸ αὐτὸ λέγοντες, ἡσύχαζον, περιορώμενοι ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ νομίζοντες σφίσι τὴν Αργείων δημοκρατίαν αὐτοῖς ὀλιγαρχουμένοις ἧσσον ξύμφορον εἶναι τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας.

λϛ'. Περὶ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους τῷ θέ-

ρας τότε, Σκιωναίας μὲν Ἀθηναῖοι ἐκπολιορκήσαντες, ἀπέκτειναν τοὺς ἡβῶντας, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἠνδραπόδισαν· καὶ τὴν γῆν Πλαταιεῦσιν ἔδοσαν νέμεσθαι. Δηλίους δὲ κατήγαγον πάλιν ἐς Δῆλον, ἐνθυμούμενοι τάς τε ἐν ταῖς μάχαις ξυμφοράς, καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς θεὸν χρήσαντος. καὶ Φωκῆς καὶ Λοκροὶ ἤρξαντο πολεμεῖν. καὶ Κορίνθιοι καὶ Ἀργεῖοι, ἤδη ξύμμαχοι ὄντες, ἔρχονται ἐς Τέγεαν, ἀποστήσοντες Λακεδαιμονίων, ὁρῶντες μέγα μέρος ὄν, καὶ εἰ σφίσι προσγένοιτο, νομίζοντες ἅπασαν ἂν ἔχειν Πελοπόννησον. ὡς δὲ οὐδὲν ἂν ἔφασαν ἐναντιωθῆναι οἱ Τεγεάται Λακεδαιμονίοις, οἱ Κορίνθιοι μέχρι τότε προθύμως πράσσοντες, ἀνεῖσαν τῆς φιλονεικίας, καὶ ὠρρώδησαν μὴ ὄδε ἰς σφίσιν ἔτι τῶν ἄλλων προχωρῇ. ὅμως δὲ ἐλθόντες ἐς τοὺς Βοιωτοὺς, ἐδέοντο σφῶν τε καὶ Ἀργείων γίγνεσθαι ξυμμάχους, καὶ τἄλλα κοινῇ πράσσειν· τάς τε δεχημέρους ἐπισπονδάς, αἳ ἦσαν Ἀθηναίοις καὶ

Athenienſes, cum Scionaeos expugnaſſent, puberes interfecerunt, et pueros ac mulieres in ſervitutem redègerunt, agrumque Plataeenſibus colendum dederunt. Delios etiam rurſus in Delum reduxerunt, reputantes et clades in proeliis *poſt eos pulſos* acceptas, et Dei, qui Delphis colebatur oraculum, *quo jubebantur*. Et Phocenſes et Loeri bellum gerere coeperunt. Corinthii vero et Argivi, cum jam eſſent ſocii, Tegeam iverunt, ut eam a Lacedaemoniorum ſocietate averterent, quod *eam* magnam *Peloponneſi* portionem eſſe cernerent, ac, ſi ea ſibi acceſſiſſet, ſe totam Peloponneſum habituros ſperarent. Sed cum Tegeatae reſpondiſſent, ſe Lacedaemoniis non adverſaturos, Corinthii, qui hactenus in eam rem acerrime incubuerant, de contentione remiſerunt, et veriti ſunt, ne nullus ex aliis ad ſe poſthac accederet. Veruntamen ad Boeotos profecti, *eos* orarunt, ut ſecum et cum Argivis ſocietatem inirent, caeteraque communiter adminiſtrarent. Ad haec, illas decem dierum inducias, quae non multo poſt iſta quinquaginta annorum foedera inter Athe-

nienſes et Boeotos mutuo factae fuerant, Corinthii ſuadebant Boeotis, ut ſe Athenas ſequuti, ſibi quoque impetrarent eodem modo factas, quo Boeoti *eas* habebant. Quod ſi Athenienſes *has ſibi quoque concedere* recuſarent, inducias *ipſis* renunciarent, et in poſterum *cum ipſis* abſque ſe nullum foedus facerent. Boeoti vero, rogantibus Corinthiis, quod ad ſocietatem quidem Argivorum attineret, eos ſuperſedere juſſerunt. Athenas vero cum Corinthiis profecti, decem dierum inducias *ab Athenienſibus* non impetrarent. Sed Athenienſes reſponderunt, Corinthiis eſſe foedera, ſi modo Lacedaemoniorum erant ſocii. Boeoti vero non magis propterea decem dierum induciis renunciare voluerunt, quamvis Corinthii hoc flagitarent, et cum expoſtulatione dicerent, ita inter ſe conveniſſe. Corinthiis autem induciae ſine foedere cum Athenienſibus exſtiterunt.

33. Eadem aeſtate Lacedaemonii cum frequentibus copiis, quas ex omni totius populi ordine collegerant, duce Pliſtoanacte Pauſaniae filio, Lacedaemoniorum rege, ex-

Βοιωτοῖς πρὸς ἀλλήλους ὀ πολλῷ ὕςερον γενόμεναι τούτων τῶν πεντηκονταετίδων σπονδῶν, ἐκέλευον οἱ Κορίνθιοι τοὺς Βοιωτὸς ἀκολυθήσανλας Αθήναζε, κ) σφίσι ποιῆσαι ὥσπερ Βοιωτοὶ εἶχον. μὴ δεχομένων δὲ Αθηναίων, ἀπειπεῖν τὴν ἐκεχειρίαν, κ) τολοιπὸν μὴ σπένδεσθαι ἄνευ αὐτῶν. Βοιωτοὶ δὲ, δεομένων τῶν Κορινθίων, περὶ μὲν τῆς Αργείων ξυμμαχίας ἐπιχεῖν αὐτοὺς ἐκέλευον· ἐλθόνλες δὲ Αθήναζε μετὰ Κορινθίων, ὐχ εὕρονλο τὰς δεχημέρυς σπονδάς· ἀλλ' ἀπεκρίναντο οἱ Αθηναῖοι, Κορινθίαις εἶναι σπονδὰς, εἴπερ Λακεδαιμονίων εἰσὶ ξύμμαχοι. Βοιωτοὶ μὲν οὖν οὐδὲν μᾶλλον ἀπεῖπον τὰς δεχημέρυς, ἀξιόνλων κ) αἰτιωμένων Κορινθίων ξυνθέσθαι σφίσι. Κορινθίοις δὲ ἀνακωχὴ ἄσπονδος ἦν πρὸς Αθηναίους.

λγ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ τῷ αὐτῷ θέρους πανδημεὶ ἐςράτευσαν, Πλειςοάνακλος τῷ Παυσανίυ Λακεδαιμονίων βασιλέως ἡγου-

μένῳ τῆς Αρκαδίας ἐς Παῤῥασίους, Μαντινέων ὑπηκόους ὄντας, κατὰ ϛάσιν ἐπικαλεσαμένων σφᾶς, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐν Κυψέλοις τεῖχος ἀναιρήσοντες, ἢν δύνωνται, ὃ ἐτείχισαν Μαντινῆς, καὶ αὐτοὶ ἐφρούρουν ἐν τῇ Παῤῥασικῇ κείμενον, ἐπὶ τῇ Σκιρίτιδι τῆς Λακωνικῆς. καὶ οἱ μὲν Λακεδαιμόνιοι τὴν γῆν τῶν Παῤῥασίων ἐδῄουν· οἱ δὲ Μαντινῆς, τὴν πόλιν Αργείοις φύλαξι παραδόντες, αὐτοὶ τὴν ξυμμαχίαν ἐφρούρουν. ἀδύναλοι δ' ὄντες διασῶσαι τό, τε ἐν Κυψέλοις τεῖχος καὶ τὰς ἐν Παῤῥασίοις πόλεις, ἀπῆλθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ, τούς τε Παῤῥασίους αὐτονόμους ποιήσανλες, καὶ τὸ τεῖχος καθελόνλες, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.

λδ'. Καὶ τῷ αὐτῷ θέρει ἤδη ἡκόνλων αὐτοῖς τῶν ἀπὸ Θράκης μετὰ Βρασίδου ἐξελθόνλων ϛρατιωτῶν, οὓς ὁ Κλεαρίδας μετὰ τὰς σπονδὰς ἐκόμισεν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσανλο, τοὺς μὲν μετὰ Βρασίδου Εἵλωτας μαχεσαμένους ἐλευθέρους εἶναι,

peditionem susceperunt adversus Parrhasi-
os, qui sunt in Arcadia, et qui Mantineo-
rum imperio parent, ab ipsis seditione labo-
rantibus acciti, simul etiam eversuri, si pos-
sent, munitionem, quam Mantinei in Cyp-
selis exstruxerant, et in agro Parrhasio si-
tam ipsi suo praesidio tenebant, prope Sci-
titidem, quae est agri Laconici. Et Lace-
daemonii quidem agrum Parrhasium vasta-
bant: Mantinei vero, urbis custodia Argi-
vis tradita, ipsi socios suo praesidio tutaban-
tur. Cum autem et munitionem in Cypse-
lis exstructam, et urbes in agro Parrhasio
sitas conservare non possent, abierunt. La-
cedaemonii vero, cum Parrhasios in liberta-
tem asseruissent, et munitionem illam ever-
tissent, domum redierunt.

34. Eadem aestate Lacedaemonii, cum
ad ipsos jam ex Thracia rediissent milites,
qui cum Brasida *illuc* profecti fuerant, quos
post inita foedera Clearidas reduxerat, de-
creverunt, servos quidem, qui cum Brasida
proelio interfuerant, liberos esse, et habi-
tare ubicunque vellent. Nec multo post ip-

ſos cum iis, quos recenter in civium jus adſciverant, in Lepreo collocarunt, quod in Laconico, ac Eleo agro, *in ipſis utriusque confiniis* ſitum erat, cum jam Eleorum hoſtes eſſent. Suos vero *cives*, qui in inſula *Sphacteria* capti fuerant, et qui arma *hoſti* tradiderant, veriti, ne aliquid rerum novarum molirentur, exiſtimantes, ſe propter cladem acceptam deteriore conditione futuros, quamvis integra fama et exiſtimatione forent, quamvis etiam nonnulli magiſtratus jam gererent, ignominia notarunt. Hac autem ignominia notarunt, ut nullum magiſtratum gererent, utque nullam haberent poteſtatem earum rerum, quas aut emiſſent, aut vendidiſſent. Poſtea tamen in integrum reſtituti fuerunt.

35. Eadem aeſtate Dictidienſes Thyſſon *in monte* Atho ſitam, Athenienſium ſociam, ceperunt. Atque hac tota aeſtate inter Athenienſes et Peloponneſios commercium fuit. Sed ſtatim poſt inita foedera Athenienſes et Lacedaemonii inter ſe ſuſpecti eſſe coeperunt, quod neutri loca alteris reſtituiſſent. Nam Lacedaemonii, quibus ſortite

καὶ οἰκεῖν ὅπου ἂν βούλωνται. καὶ ὕστερον ὑ πολλῷ αὐτὺς μετὰ τῶν Νεοδαμώδων ἐς Λέπρεον καλέσησαν, κείμενον ἐπὶ τῆς Λακωνικῆς καὶ τῆς Ηλείας, ὄντες ἤδη διάφοροι Ηλείοις. τὺς δ' ἐκ τῆς νήσου ληφθέντας σφῶν, καὶ τὰ ὅπλα παραδόντας, δείσαντες μή τι διὰ τὴν ξυμφορὰν νομίσαντες ἐλασσωθήσεσθαι, καὶ ὄντες ἐπίτιμοι, νεωτερίσωσιν, ἤδη καὶ ἀρχάς τινας ἔχοντας, ἀτίμους ἐποίησαν· ἀτιμίαν δὲ τοιάνδε, ὥστε μήτε ἄρχειν, μήτε πριαμένυς τὶ, ἢ πωλῦντας, κυρίυς εἶναι. ὕστερον δὲ αὖθις χρόνῳ ἐπίτιμοι ἐγένοντο.

λέ. Τῦ δ' αὐτῦ θέρυς καὶ Θύσσον τὴν ἐν τῇ Αθῳ Δικτιδῆς εἷλον, Αθηναίων οὖσαν ξύμμαχον. καὶ τὸ θέρος τῦτο πᾶν ἐπιμιξίαι μὲν ἦσαν τοῖς Αθηναίοις καὶ Πελοποννησίοις· ὑπώπτευον δὲ ἀλλήλυς εὐθὺς μετὰ τὰς σπονδὰς οἵ τε Αθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν. τὴν γὰρ Αμφίπολιν,

πρότεροι λαχόντες οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀποδιδόναι, καὶ τὰ ἄλλα, ὧν ἀπεδεδώκεσαν· ὅδε τοὺς ἐπὶ Θράκης παρεῖχον ξυμμάχους τὰς σπονδὰς δεχομένους, ὅδε Βοιωτούς, οὐδὲ Κορινθίους, λέγοντες ἀεὶ ὡς μετ' Αθηναίων τούτους, ἢν μὴ θέλωσι, κοινῇ ἀναγκάσωσι. χρόνος τε πρὸ ὅθενο ἄνευ ξυγγραφῆς, ἐν οἷς χρὴν τοὺς μὴ ἐσιόντας, ἀμφοτέροις πολεμίους εἶναι. τούτων ὧν ὁρῶντες οἱ Αθηναῖοι οὐδὲν ἔργῳ γιγνόμενον, ὑπώπτευον τοὺς Λακεδαιμονίους μηδὲν δίκαιον διανοεῖσθαι. ὥςε ὅτε Πύλον ἀπαλόντων αὐτῶν ἀπεδίδοσαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς νήσου δεσμώτας μετεμέλοντο ἀποδεδωκότες· τά τε ἄλλα χωρία εἶχον, μένοντες ἕως σφίσι κἀκεῖνοι ποιήσειαν τὰ εἰρημένα. Λακεδαιμόνιοι δὲ, τὰ μὲν δυνατὰ ἔφασαν πεποιηκέναι. τοὺς γὰρ παρὰ σφίσι δεσμώτας ὄντας Αθηναίων ἀποδοῦναι, καὶ τοὺς ἐπὶ Θράκης στρατιώτας ἀπαγαγεῖν, καὶ εἴτου ἄλλου ἐγκρατεῖς ἦσαν· Αμφιπόλεως δὲ οὐκ ἔφασαν κρατεῖν, ὥςε

obtigerat, ut priores redderent, nec Amphipolin, nec caetera reddiderant; nec ſocios, qui erant in Thracia, ad foedera recipienda adegerant, ac ne Boeotos quidem, neque Corinthios, quamvis perpetuo dicerent, ſe, niſi *foedera recipere* vellent, una cum Athenienſibus eos coacturos: tempusque ſine ſyngrapha praeſtituerant, intra quod, qui foedera *ſecum* non iniiſſent, utrisque hoſtes eſſe *pronunciarant*. Cum igitur Athenienſes nihil horum *ab illis* re ipſa praeſtari viderent, Lacedaemonios nihil aequi animo agitare ſuſpicabantur. Quamobrem ipſis Pylum repetentibus reddere noluerunt, quinetiam eos poenitebat, quod captivos ex inſula reddidiſſent. Caeteraque *Lacedaemoniorum* loca retinebant, exſpectantes donec et illi praeſtarent, quae promiſerant. Lacedaemonii vero dicebant, ſe praeſtitiſſe, quae poterant. Se enim Athenienſibus reddidiſſe omnes, quos ex ipſis apud ſe in vinculis habebant, et milites, qui erant in Thracia, abduxiſſe, et ſi quid aliud in ſua poteſtate habebant. Sed Amphipolin in ſua po-

teſtate non eſſe dicebant, ita ut traderent. Operam vero daturos, ut et Boeotos et Corinthios in foedera adducerent, utque Panactum reciperent, et ut Athenienſes, quotquot apud Boeotos erant captivi, recuperarent. Poſtulabant autem, ut Pylum ſibi reſtituerent: ſin minus, Meſſenios et ſervitia educerent, quemadmodum et ipſi ex Thracia *ſuos abduxerant:* utque locum illum Athenienſes ipſi, ſi vellent, cuſtodirent. Saepe autem multisque ſermonibus per hanc aeſtatem habitis, *tandem* Athenienſibus perſuaſerunt, ut e Pylo educerent Meſſenios, caeterosque ſervos, et quotquot ex agro Laconico *ad ipſos* transfugerant. Ipſosque in Craniis Cephalleniae *inſulae urbe* collocarunt. Hac igitur aeſtate a bello ceſſatum eſt, et ultro citroque ad utrosque commeatum.

36. In ſequenti hyeme (jam enim alii Ephori magiſtratum gerebant; nec erant ii, quibus magiſtratum gerentibus foedera percuſſa fuerant; quinetiam horum nonnulli foederibus erant adverſarii) cum legati ex ſociorum agro *Lacedaemonem* veniſſent, et

παραδῦναι. Βοιωτὸς δὲ πειράσεσθαι καὶ Κορινθίους ἐς τὰς σπονδὰς ἐσαγαγεῖν, καὶ Πάνακτον ἀπολαβεῖν, καὶ Ἀθηναίων ὅσοι ἦσαν ἐν Βοιωτοῖς αἰχμάλωτοι, κομιεῖν. Πύλον μέντοι ἠξίουν σφίσιν ἀποδοῦναι. εἰ δὲ μὴ, Μεσσηνίους τε καὶ τοὺς Εἵλωτας ἐξαγαγεῖν, ὥσπερ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἀπὸ Θράκης Ἀθηναίους δὲ Φυγρεῖν τὸ χωρίον αὐτούς, εἰ βούλονται. πολλάκις δὲ καὶ πολλῶν λόγων γενομένων ἐν τῷ ἦρι τούτῳ, ἔπεισαν τοὺς Ἀθηναίους ὥστε ἐξαγαγεῖν ἐκ Πύλου Μεσσηνίους, καὶ τοὺς ἄλλους Εἵλωτάς τε, καὶ ὅσοι ἠυτομολήκεσαν ἐκ τῆς Λακωνικῆς· καὶ κατῴκισαν αὐτοὺς ἐν Κρανίοις τῆς Κεφαλληνίας. τὸ μὲν οὖν ἦρος τοῦτο ἡσυχία ἦν, καὶ ἔφοδοι παρ' ἀλλήλους.

λς'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου χειμῶνος (ἔτυχον γὰρ Ἔφοροι ἕτεροι, καὶ οὐκ ἐφ' ὧν αἱ σπονδαὶ ἐγένοντο, ἄρχοντες ἤδη, καί τινες αὐτῶν καὶ ἐναντίοι σπονδαῖς) ἐλθουσῶν πρεσβειῶν ἀπὸ τῆς ξυμμαχίδος, καὶ παρόντων

Αθηναίων καὶ Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων, καὶ πολλὰ ἐν ἀλλήλοις εἰπόντων, καὶ ὀδὲν ξυμβάντων, ὡς ἀπῆσαν ἐπ' οἴκου, τοῖς Βοιωτοῖς καὶ Κορινθίοις Κλεόβυλος καὶ Ξενάρης, ἔτοι οἵπερ τῶν Εφόρων ἐβέλοντο μάλιστα διαλῦσαι τὰς σπονδὰς, λόγους ποιοῦνται ἰδίους, παραινοῦντες ὅτι μάλιστα ταῦτά τε γιγνώσκειν, καὶ πειρᾶσθαι Βοιωτοὺς, Αργείων γενομένους πρῶτον αὐτοὺς ξυμμάχους, αὖθις μετὰ Βοιωτῶν, Αργείους Λακεδαιμονίοις ποιῆσαι ξυμμάχους. ὅτω γὰρ ἥκιστα ἀναγκασθῆναι Βοιωτοὺς ἐς τὰς Ατθικὰς σπονδὰς ἐσελθεῖν. ἐλέσθαι γὰρ Λακεδαιμονίους, πρὸ τῆς Αθηναίων ἔχθρας, καὶ διαλύσεως τῶν σπονδῶν, Αργείους σφίσι φίλους καὶ ξυμμάχους γενέσθαι. τὸ γὰρ Αργος ἀεὶ ἠπίσαντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφίσι φίλιον γενέσθαι, ἡγούμενοι τὸν ἔξω Πελοποννήσου πόλεμον ῥᾴω ἂν εἶναι. τὸ μέντοι Πάνακτον ἐδέοντο Βοιωτοὺς ὅπως παραδώσουσι Λακεδαιμονίοις· ἵνα ἀντ' αὐτοῦ

Athenienſes et Boeoti et Corinthii praeſentes adeſſent, et ultro citroque multa verba facta fuiſſent, nec quicquam inter eos conveniret, poſtquam *Athenienſes* domum redierunt, Cleobulus et Xenares (illi, qui ex Ephoris foedera frangere potiſſimum volebant) cum Boeotis et Corinthiis privatim ſermones habuerunt, admonentes, ut harum rerum ſtatum accuratiſſime cognitum perpenderent, operamque darent, ut Boeoti, ubi prius ipſi ſocietatem cum Argivis iniiſſent, poſtea cum Boeotis Argivos Lacedaemoniis ſocios adjungerent. Sic enim Boeotos foedus cum Athenienſibus inire minime coactum iri *putabant*. Lacedaemonios enim Athenienſium inimicitiis ac foederum cum ipſis initorum violationi, amicitiam et ſocietatem Argivorum antepoſituros. Habebant enim exploratum, Lacedaemonios perpetuo cupere, civitatem Argivorum opportune ſibi amicam eſſe, quod bellum extra Peloponneſum levius *ſibi* fore ducerent, *ſi Argivos conſtantes amicos haberent*. Boeotos vero rogabant, ut Panactum Lacedaemoniis traderent, ut pro hoc recepta, ſi poſ-

ſent, Pylo, ad bellum adverſus Athenienſes commodius deſcenderent.

37. Atque Boeoti et Corinthii cum his mandatis, quae acceperant a Xenare et Cleobulo, et *ab aliis* quotquot ex Lacedaemoniis erant ipſis amici, ut ad ſuas respublicas referrent, utrique abierunt. Quos abeuntes duo e ſummo Argivorum magiſtratu viri in ipſo itinere obſervaverunt: congreſſique cum eis in colloquium venerunt, ſi quo pacto Boeoti ſocietatem ſecum inire poſſent, quemadmodum Corinthii et Elei et Mantinei. Se enim exiſtimare *dicebant*, ſi res iſta *ſibi feliciter* ſucceſſiſſet, facile jam ſibi fore et bellum gerere, et pacem facere et cum Lacedaemoniis, ſi vellent, et cum quibuscunque aliis opus eſſet, palam et publice hac de re agentibus. Haec Boeotorum legatis audita placuerunt. Nam forte accidit, ut ea peterent, quae vel ipſi amici, qui Lacedaemone erant, ipſis mandarant. Cum autem illi *duo* Argivi ſuum ſermonem ab ipſis admiſſum animadvertiſſent, et dixiſſent,

Πύλον, ἣν δύνωνται, ἀπολαβόντες, ῥᾷον κα-
ιςῶνται Αθηναίοις ἐς πόλεμον.

λζ. Καὶ οἱ μὲν Βοιωτοὶ καὶ οἱ Κορίνθιοι
ταῦτα ἐπεςαλμένοι ἀπό τε τοῦ Ξενάρους
καὶ Κλεοβούλου, καὶ ὅσοι φίλοι ἦσαν αὐτοῖς
τῶν Λακεδαιμονίων, ὥςε ἀπαγγεῖλαι ἐπὶ
τὰ κοινά, ἑκάτεροι ἀνεχώρουν. Αργείων δὲ
δύο ἄνδρες τῆς ἀρχῆς τῆς μεγίςης, ἐπετή-
δευν ἀπιόντας αὐτοὺς καθ' ὁδόν· καὶ ξυγγενό-
μενοι ἐς λόγους ἦλθον, εἴπως οἱ Βοιωτοὶ σφί-
σι ξύμμαχοι γενοίντο, ὥσπερ Κορίνθιοι καὶ
Ηλεῖοι καὶ Μαντινῆς. νομίζειν γὰρ ἄν, τού-
του προχωρήσαντος, ῥᾳδίως ἤδη καὶ πολεμεῖν
καὶ σπένδεσθαι, καὶ πρὸς Λακεδαιμονίους, εἰ
βούλοιντο, κοινῷ λόγῳ χρωμένους, καὶ εἴ τινα
πρὸς ἄλλον δέοι. τοῖς δὲ τῶν Βοιωτῶν
πρέσβεσιν ἀκούσιν ἤρεσκε. καὶ τὰ τύχην γὰρ
ἐδέοντο τούτων ὥνπερ καὶ οἱ ἐκ τῆς Λακε-
δαίμονος αὐτοῖς φίλοι ἐπεςάλκεσαν. καὶ οἱ
τῶν Αργείων ἄνδρες, ὡς ἤσθοντο αὐτοὺς δε-
χομένους τὸν λόγον, εἰπόντες ὅτι πρέσβεις

πέμψασιν ἐς Βοιωτούς, ἀπῆλθον. ἀφικόμενοι δὲ οἱ Βοιωτοὶ ἀπήγγειλαν τοῖς Βοιωτάρχαις τά τε ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ξυγγενομένων Αργείων. καὶ οἱ Βοιωτάρχαι ἠρέσκοντό τε, καὶ πολλῷ προθυμότεροι ἦσαν, ὅτι ἀμφοτέρωθεν ξυνεβεβήκει αὐτοῖς τούς τε φίλους τῶν Λακεδαιμονίων τῶν αὐτῶν δεῖσθαι, καὶ τοὺς Αργείους ἐς τὰ ὅμοια σπεύδειν. καὶ ὑ πολλῷ ὕστερον πρέσβεις παρῆσαν Αργείων, τὰ εἰρημένα προκαλούμενοι. καὶ αὐτοὺς ἀπέπεμψαν ἐπαινέσαντες τοὺς λόγους οἱ Βοιωτάρχαι, καὶ πρέσβεις ὑποχόμενοι ἀποστελεῖν περὶ τῆς ξυμμαχίας ἐς Αργος.

λή. Εν δὲ τούτῳ ἐδόκει πρῶτον τοῖς Βοιωτάρχαις, καὶ Κορινθίοις, καὶ Μεγαρεῦσι, καὶ τοῖς ἀπὸ Θράκης πρέσβεσιν, ὁμόσαι ὅρκους ἀλλήλοις, ἢ μὴν ἔν τε τῷ παραλυχόντι ἀμύνειν τῷ δεομένῳ, καὶ μὴ πολεμήσειν τῷ μηδὲ ξυμβήσεσθαι ἄνευ κοινῆς γνώμης· καὶ ὕστως ἤδη τοὺς Βοιωτοὺς καὶ Μεγαρέας (τὸ

e legatos in Boeotiam miſſuros, abierunt. Boeoti vero *domum* reverſi, ad Boeotarchas letulerunt cum ea, quae Lacedaemone, tum ea, quae ex Argivis in congreſſu audiſſent. Boeotarchae vero id acceptum habuerunt, et multo promtiores fuerunt, quod ipſis utrinque contigiſſet, ut et illi ex Lacedaemoniis, quos ſibi amicos habebant, eadem peterent, et Argivi ad eadem properarent. Nec multo poſt Argivorum legati venerunt, ut eos ſollicitarent ad transigenda ea, quae promiſerant. Boeotarchae vero, probatis ipſorum poſtulatis, ipſos remiſerunt, pollicititi, ſe legationem Argos de ſocietate miſſuros.

38. Interea vero Boeotarchis, et Corinthiis, et Megarenſibus, et legatis ex Thracia *miſſis* primum placuit, ut jurejurando interpoſito fidem ſibi mutuo darent, ea conditione, ut, quotiescunque res hoc flagitaret, opem ei ferrent, qui ope indigeret, et cum nullo bellum gererent, aut compoſitionem facerent, niſi de communi ſententia. Et ita Boeotos et Megarenſes (idem enim facie-

bant) cum Argivis jam foedus facere *dicebant*. Verum antequam jusjurandum juraretur, Boeotarchae rem communicarunt cum quatuor Boeotorum conciliis, quae summam rerum Boeotiarum potestatem habent, et suadebant, ut, jurejurando interposito, foedus auxilii mutui gratia cum illis civitatibus iniretur, quaecunque secum foedus adhibito jurejurando facere vellent. At Boeoti, qui in illis consiliis erant, *eorum* consilium non probarunt, veriti, ne Lacedaemoniis adversarentur, si cum Corinthiis, qui *ab illis* defecerant, interposito jurejurando foedus facerent. Neque enim Boeotarchae ipsis declaraverant ea, quae Lacedaemone Cleobulus et Xenares Ephori, et *alii* amici suaserant, ut prius cum Argivis et Corinthiis societatem inirent, deinde cum Lacedaemoniis eandem facerent. Nam *Boeotarchae* existimabant, illos, qui erant in consilio, quamvis *haec ipsis* non dixissent, tamen nihil aliud decreturos, quam quod ipsi a se prius deliberatum *ipsis* suasissent. sed cum res *ipsis* non successisset, Corinthii quidem, et legati ex Thracia *missi* infecto negotio abierunt. Boeotarchae vero, qui, si persuadere potu-

γὰρ αὐτὸ ἐποίουν) πρὸς τὰς Ἀργείους σπένδεσθαι. πρὶν δὲ τὰς ὅρκους γενέσθαι, οἱ Βοιωτάρχαι ἐκοίνωσαν ταῖς τέσσαρσι βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ταῦτα, αἵπερ ἅπαν τὸ κῦρος ἔχουσι, καὶ παρῆνουν γενέσθαι ὅρκους ταῖς πόλεσιν ὅσαι βούλονται ἐπ' ὠφελείᾳ σφίσι ξυνομόσαι. οἱ δ' ἐν ταῖς βουλαῖς τῶν Βοιωτῶν ὄντες οὐ προσδέχονται τὸν λόγον, δεδιότες μὴ ἐναντία Λακεδαιμονίοις ποιήσωσι, τοῖς ἐκείνων ἀφεστῶσι Κορινθίοις ξυνομνύντες. οὐ γὰρ εἶπον αὐτοῖς οἱ Βοιωτάρχαι τὰ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος, ὅτι τῶν τε Ἐφόρων Κλεόβουλος καὶ Ξενάρης καὶ οἱ φίλοι παραινοῦσιν, Ἀργείων πρῶτον καὶ Κορινθίων γενομένους ξυμμάχους, ὕστερον μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεσθαι· οἰόμενοι τὴν βουλὴν, κἂν μὴ εἴπωσιν, οὐκ ἄλλα ψηφιεῖσθαι ἢ ἃ σφίσι προδιαγνόντες παραινοῦσιν. ὡς δὲ ἀντέσχε τὸ πρᾶγμα, οἱ μὲν Κορίνθιοι καὶ οἱ ἀπὸ Θράκης πρέσβεις ἄπρακτοι ἀπῆλθον· οἱ δὲ Βοιωτάρχαι, μέλλοντες πρότερον, εἰ

ταῦτα ἔπεισαν, καὶ τὴν ξυμμαχίαν περάσεσθαι πρὸς Αργείους ποιεῖν, ὑκέτι ἐσήνεγκαν περὶ Αργείων ἐς τὰς βυλάς, οὐδὲ ἐς τὸ Αργος τὺς πρέσβεις ὓς ὑπέχοντο ἔπεμπον, ἀμέλεια δέ τις ἐνῆν καὶ διατριβὴ τῶν πάντων.

λθ'. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χειμῶνι τούτῳ Μηκύβερναν Ολύνθιοι, Αθηναίων φρυρούντων, ἐπιβραμόντες εἶλον. μετὰ δὲ ταῦτα (ἐγίγνοντο γὰρ ἀεὶ λόγοι τοῖς τε Αθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις περὶ ὧν εἶχον ἀλλήλων) ἐλπίζοντες οἱ Λακεδαιμόνιοι, εἰ Πάνακτον Αθηναῖοι παρὰ Βοιωτῶν ἀπολάβοιεν, κομίσασθαι ἂν αὐτοὶ Πύλον, ἦλθον ἐς τὺς Βοιωτὺς πρεσβευόμενοι, καὶ ἐδέοντο σφίσι Πάνακτόν τε καὶ τὺς Αθηναίων δεσμώτας παραδῦναι, ἵνα ἀντ' αὐτῶν Πύλον κομίσωνται. οἱ δὲ Βοιωτοὶ ὑκ ἔφασαν ἀποδώσειν, ἢν μὴ σφίσι ξυμμαχίαν ἰδίαν ποιήσωνται, ὥσπερ Αθηναίοις. Λακεδαιμόνιοι δὲ, εἰδότες μὲν ὅτι ἀδικήσουσιν Αθηναίους,

ſent, operam dare ſtatuerant, ut etiam cum Argivis ſocietatem inirent, nec de Argivis quicquam amplius ad illa conſilia retulerunt, nec legatos, quos *ſe miſſuros* promiſerant, Argos miſerunt: ſed incuria quaedam, et rerum omnium procraſtinatio erat.

39. Hac eadem hyeme Mecybernam, ubi erat Athenienſium praeſidium, Olynthii ſubito adorti ceperunt. Poſthaec Lacedaemonii (nam inter ipſos et Athenienſes aſſidua colloquia fiebant de locis, quae invicem tenebant) exiſtimantes, ſi Athenienſes Panactum a Boeotis recepiſſent, fore ut ipſi Pylum reciperent, Boeotos per legationem adierunt, et orarunt, ut Panactum, et quotquot ex Athenienſibus in vinculis haberent, ſibi traderent, ut pro his ipſi Pylum recipe-rent. Boeoti vero negarunt, ſe *haec* reddituros, niſi ſecum, quemadmodum cum Athenienſibus, ſocietatem privatim coirent. Lacedaemonii vero, quamvis ſcirent, ſe Athe-

nienſibus injuriam facturos, quod cautum eſſet, ne ſine communi conſenſu vel foedus cum quoquam fieret vel bellum gereretur, quia tamen Panactum recipere cupiebant, ut Pylum pro ipſo recuperarent, ſimul etiam quod illi, qui foedera confundere properabant, ad foedus cum Boeotis ineundum propenſiores erant, ſocietatem *cum ipſis* fecerunt, hyeme jam extrema, et ſub vere ſtatimque Panactum everſum eſt. Et undecimus hujus belli annus exiit.

40. Ineunte autem vere inſequentis aeſtatis, Argivi ſtatim, cum Boeotorum legati, quos *Boeoti* ſe miſſuros dixerant, non veniſſent, et Panactum *ab illis* everſum intellexiſſent, et ſocietatem inter Boeotos et Lacedaemonios privatim factam, extimuerunt, ne ſoli relinquerentur, omnesque ſocii ſe Lacedaemoniis adjungerent. Exiſtimabant enim Boeotos a Lacedaemoniis inductos fuiſſe et adPanactum evertendum, et ad ineundam cum Athenienſibus ſocietatem, et Athenienſes harum rerum conſcios eſſe *credebant*. Itaque ne cum Athenienſibus quidem

εἰρημένον, ἄνευ ἀλλήλων μήτε σπένδεσθαί τῳ, μήτε πολεμεῖν, βυλόμενοι δὲ τὸ Πάναχτον παραλαβεῖν, ὡς τὴν Πύλον αὐτ' αὐτῶ νομιούμενοι, καὶ ἅμα τῶν ξυγχέαι σπευδόντων τὰς σπονδὰς, προθυμουμένων τὰς ἐς Βοιωτὺς, ἐποιήσαντο τὴν ξυμμαχίαν, τῦ χειμῶνος τελευτῶντος ἤδη, καὶ πρὸς ἔαρ· καὶ τὸ Πάναχτον εὐθὺς καθῃρεῖτο. καὶ ἐνδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

μ΄. Ἅμα δὲ τῷ ἦρι εὐθὺς τῦ ἐπιγιγνομένυ θέρους οἱ Αργεῖοι, ὡς οἵ τε πρέσβεις τῶν Βοιωτῶν, ὕς ἔφασαν πέμψειν, οὐχ ἵκοντο, τό, τε Πάναχτον ἤδοντο καθαιρύμενον, καὶ ξυμμαχίαν ἰδίαν γεγενημένην τοῖς Βοιωτοῖς πρὸς τὺς Λακεδαιμονίυς, ἔδεισαν μὴ μονωθῶσι, καὶ ἐς Λακεδαιμονίυς πᾶσα ἡ ξυμμαχία χωρήσῃ. τὺς γὰρ Βοιωτὺς ὤοντο πεπεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων τό, τε Πάναχτον καθελεῖν, καὶ ἐς τὰς Αθηναίων σπονδὰς ἐσιέναι, τύς τε Αθηναίυς εἰδέναι ταῦτα· ὥςε οὐδὲ πρὸς Αθηναίυς ἔτι σφίσιν

εἶναι ξυμμαχίαν ποιήσασθαι, πρότερον ἐλπίζοντες, ἐκ τῶν διαφόρων, εἰ μὴ μείνειαν αὐτοῖς αἱ πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδαὶ, τοῖς γὲν Αθηναίοις ξύμμαχοι ἔσεσθαι. ἀπορῦντες ἦν ταῦτα οἱ Αργεῖοι, καὶ φοβύμενοι μὴ Λακεδαιμονίοις καὶ Τεγεάταις, Βοιωτοῖς καὶ Αθηναίοις ἅμα πολεμῶσι, πρότερον δὲ δεχόμενοι τὰς Λακεδαιμονίων σπονδὰς, ἀλλ' ἐν φρονήματι ὄντες τῆς Πελοποννήσου ἡγήσεσθαι, ἔπεμπον ὡς ἐδύναντο τάχιστα ἐς τὴν Λακεδαίμονα πρέσβεις, Εὔστροφον καὶ Αἴσωνα, οἳ ἐδόκουν προσφιλέστατοι αὐτοῖς εἶναι· ἡγύμενοι, ἐκ τῶν παρόντων κράτιστα πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς ποιησάμενοι, ὅπη ἂν ξυγχωρῇ, ἡσυχίαν ἄγειν.

μά'. Καὶ οἱ πρέσβεις ἀφικόμενοι αὐτῶν, λόγους ἐποιοῦντο πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἐφ' ᾧ ἂν σφίσιν αἱ σπονδαὶ γίγνοιντο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ Αργεῖοι ἠξίουν δίκης ἐπιτροπὴν σφίσι γενέσθαι, ἢ ἐς πόλιν τινὰ,

ſocietatem facere ſibi amplius integrum eſſe *ducebant*, cum antea ſperaſſent, ſi propter controverſias, ea foedera, quae cum Lacedaemoniis inierant, frangerentur, futurum ſaltem, ut cum Athenienſibus ſocietatem inirent. Argivi igitur, cum his difficultatibus premerentur, et vererentur, ne ſimul cum Lacedaemoniis, et Tegeatis, et Boeotis, et Athenienſibus bellum ſibi gerendum eſſet, quod Lacedaemoniorum foedera prius non accepiſſent, ſed animis elati Peloponneſi principatum ſe adepturos ſperaſſent, quamprimum potuerunt legatos Lacedaemonem miſerunt, Euſtrophum et Aeſonem, qui ipſis cariſſimi eſſe videbantur; exiſtimantes, ubi quam commodiſſima foedera pro praeſenti rerum ſtatu cum Lacedaemoniis feciſſent, quomodocunque res caderet, ſe quietos futuros.

41. Ipſorum autem legati profecti, ſermonem habuerunt cum Lacedaemoniis, quibus conditionibus foedera facienda eſſent. Ac primum quidem Argivi poſtulabant, ut vel civitatis vel privati alicujus arbitrio permitteretur controverſia de agro Cynurio, de

quo in confiniis posito semper contendebant, (hic autem ager continet Thyream, et Anthenam urbem, eumque Lacedaemonii possident.) Deinde vero, quamvis Lacedaemonii nullam de eo mentionem fieri sinerent; at se, si vellent illi foedus ex pristina formula facere, ad hoc paratos esse *dicerent*: Lacedaemonios tamen Argivi legati ad haec sibi concedenda induxerunt; ut in praesentia quidem foedus annorum quinquaginta facerent, quotiescunque vero utrilibet *alteros ad proelium* provocassent, dummodo neque morbo neque bello, vel Lacedaemoniorum vel Argivorum civitas implicita esset, de hoc agro armis decernere liceret, quemadmodum et ante quondam *factum esset*, quum utrique se victores discessisse judicarunt. Sed persequi non liceret ulterius, quam vel ad Argorum vel ad Lacedaemonis terminos. Lacedaemoniis vero primum quidem haec stultitiae plena esse videbantur: deinde (Argos enim quavis ratione amicum habere cupiebant) assensi sunt iis conditionibus, quibus *foedus fieri* postulabant; et syngrapham fecerunt. Lacedaemonii au-

ἢ ἐς ἰδιώτην, περὶ τῆς Κυνουρίας γῆς, ἧς ἀεὶ πέρι διαφέρονται, μεθορίας ὅσης· (ἔχει δὲ ἐν αὐτῇ Θυρέαν, καὶ Ἀνθήνην πόλιν· νέμονται δ' αὐτὴν Λακεδαιμόνιοι) ἔπειτα δ' οὐκ ἐόντων Λακεδαιμονίων μεμνῆσθαι περὶ αὐτῆς, ἀλλ' εἰ βούλονται σπένδεσθαι ὥσπερ πρότερον, ἕτοιμοι εἶναι. οἱ Ἀργεῖοι πρέσβεις τάδε ὅμως ἐπηγάγοντο τὺς Λακεδαιμονίους ξυγχωρῆσαι, ἐν μὲν τῷ παρόντι σπονδὰς ποιήσασθαι ἔτη πεντήκοντα, ἐξεῖναι δ' ὁποτεροισῦν προσκαλεσαμένοις, μήτε νόσου οὔσης, μήτε πολέμου, Λακεδαίμονι καὶ Ἀργει διαμάχεσθαι περὶ τῆς γῆς ταύτης, ὥσπερ καὶ πρότερόν ποτε, ὅτε αὐτοὶ ἑκάτεροι ἠξίωσαν νικᾶν· δικαίως δὲ μὴ ἐξεῖναι περαιτέρω τῶν πρὸς Ἄργος καὶ Λακεδαίμονα ὅρων. τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μοιρία εἶναι ταῦτα, ἔπειτα (ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλον ἔχειν) ξυνεχώρησαν ἐφ' οἷς ἠξίουν, καὶ ξυνεγράψαντο. ἐκέλευον δ' οἱ Λακεδαι-

μόνιοι, πρὶν τέλος τι αὐτῶν ἔχειν, ἐς τὸ Αργος πρῶτον ἐπαναχωρήσαντας αὐτοὺς, δεῖξαι τῷ πλήθει, ϗ̀ ἢν ἀρέσκοντα ᾖ, ἥκειν ἐς τὰ Υακίνθια, τὰς ὅρκους ποιησομένους. ϗ̀ οἱ μὲν ἀνεχώρησαν.

μϐ'. Εν δὲ τῷ χρόνῳ τούτῳ ᾧ οἱ Αργεῖοι ταῦτα ἔπρασσον, οἱ πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, Ανδρομένης ϗ̀ Φαίδιμος ϗ̀ Αντιμενίδας, ἃς ἔδει τὸ Πάνακτον ϗ̀ τοὺς ἄνδρας τὰς παρὰ Βοιωτῶν παραλαβόντας Αθηναίοις ἀποδῶναι, τὸ μὲν Πάνακτον ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν αὐτῶν καθῃρημένον εὗρον, ἐπὶ προφάσει ὡς ἦσάν ποτε Αθηναίοις ϗ̀ Βοιωτοῖς ἐκ διαφορᾶς περὶ αὐτῶ ὅρκοι παλαιοὶ, μηδετέρους οἰκεῖν τὸ χωρίον, ἀλλὰ κοινῇ νέμειν, τὰς δ' ἄνδρας ἃς εἶχον αἰχμαλώτους οἱ Βοιωτοὶ Αθηναίων, παραλαβόντες οἱ περὶ τὸν Ανδρομένην ἐκόμισαν τοῖς Αθηναίοις, ϗ̀ ἀπέδοσαν· τῶ τε Πανάκτω τὴν καθαίρεσιν ἔλεγον αὐτοῖς, νομίζοντες ϗ̀ τῶτο ἀποδιδόναι. πολέμιον γὰρ οὐκέτι ἐν

tem *legatos Argivorum* hortati sunt, ut, priusquam quicquam eorum conficeretur, Argos reversi, populo ostenderent, quas si probasset, tunc vero ad Hyacinthia redirent, ut jusjurandum praestarent. Et illi quidem abierunt.

42. Interea vero dum Argivi haec tractarent, Lacedaemoniorum legati, Andromenes, Phaedimus, et Antimenidas, quibus mandatum fuerat, ut Panactum, et captivos a Boeotis receptos Athenienſibus redderent, Panactum quidem ab ipsis Boeotis eversum offenderunt, eo praetextu, quod olim inter Boeotos et Athenienses orta de illo castello controversia, jurejurando interposito conveniſſet, ut neutri *soli* id incolerent: sed Athenienſium viros, quos *Boeoti* captivos habebant, Andromenes ejusque collegae receptos ad Athenienses deduxerunt, ac reddiderunt, et Panacti eversionem ipsis significarunt, existimantes, se hoc etiam ipsis reddituros, nullum enim Athenienſium hostem in eo amplius habitaturum. Cum autem

haec dicerentur, Athenienſes graviter indignabantur, quod a Lacedaemoniis injuriam ſibi fieri putarent, cum ob everſionem Panacti, quod *ſtans* traditum oportuerat, tum quod audirent, *eos* cum Boeotis quoque ſocietatem privatim feciſſe, cum tamen antea dicerent, ſe communiter adacturos eos, qui foedus recipere noluiſſent. *Haec igitur*, et alia conſiderabant, quaecunque *Lacedaemonii* ex pacto non ſervaverant, et ſe fraude circumventos exiſtimabant. Quare legatos cum aſperiore reſponſo dimiſerunt.

43. Cum igitur inter Lacedaemonios et Athenienſes hujusmodi diſſidium eſſet, ſtatim et illi, qui Athenis foedera ſolvere cupiebant, in hanc rem incumbere coeperant. Erant autem cum alii, tum etiam Alcibiades Cliniae filius, qui quamvis aetate tunc eſſet adhuc juvenis, tamen propter majorum dignitatem honorabatur, ut *nullus alius* in alia civitate, cui vel ſatius eſſe videbatur ad Argivos potius accedere, quinetiam contentionis ſtudio, quod elato eſſet animo, *foederibus* adverſabatur, quod Lacedaemo-

αὐτῷ Αθηναίοις οἰκήσειν ὑδένα. λεγομένων δὲ τύτων, οἱ Αθηναῖοι δεινὰ ἐποίων, νομίζοντες ἀδικεῖσθαι ὑπὸ Λακεδαιμονίων, τῦ τε Πανάκτου τῇ καθαιρέσει, ὃ ἔδει ὀρθὸν παραδῦναι, κ) πυνθανόμενοι ὅτι κ) Βοιωτοῖς ἰδίᾳ ξυμμαχίαν πεποίηνται, φάσκοντες πρότερον κοινῇ τὺς μὴ δεχομένυς τὰς σπονδὰς προσαναγκάσειν. τά τε ἄλλα ἐσκόπουν ὅσα ἐξελελοίπεσαν τῆς ξυνθήκης, κ) ἐνόμιζον ἐξηπατῆσθαι. ὥςε χαλεπῶς πρὸς τὺς πρέσβεις ἀποκρινάμενοι ἀπέπεμψαν.

μγ'. Κατὰ τοιαύτην δὴ διαφορὰν ὄντων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τὺς Αθηναίυς, οἱ ἐν ταῖς Αθήναις αὖ βουλόμενοι λῦσαι τὰς σπονδὰς, εὐθὺς ἐνέκειντο. ἦσαν δὲ ἄλλοι τε, κ) Αλκιβιάδης ὁ Κλεινίυ, ἀνὴρ ἡλικίᾳ μὲν ἔτι τότε ὢν νέος, ὡς ἐν ἄλλῃ πόλει, ἀξιώματι δὲ προγόνων τιμώμενος· ᾧ ἐδόκει μὲν καὶ ἄμεινον εἶναι πρὸς τὺς Αργείυς μᾶλλον χωρεῖν, ὑ μέντοι ἀλλὰ κ) Φρονήματι φιλονεικῶν ἠναντίῦτο, ὅτι Λα-

κεδαιμόνιοι διὰ Νικίᾳ καὶ Λάχητος ἔπραξαν τὰς σπονδάς, αὐτὸν κατά τε τὴν νεότητα ὑπεριδόντες, καὶ κατὰ τὴν παλαιὰν προξενίαν πολὺ ὄντα ἐτιμήσαντες· ἦν τῷ πάππῳ ἀπειπόντος, αὐτὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου αὐτῶν αἰχμαλώτους θεραπεύων, διενοεῖτο ἀνανεώσασθαι. πανταχόθεν τε νομίζων ἐλασσοῦσθαι, τότε πρῶτον ἀντεῖπεν, οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους, ἀλλ' ἵνα Ἀργείοις σφίσι σπεισάμενοι ἐξέλωσι, καὶ αὖθις ἐπ' Αθηναίους μόνους ἴωσι, τούτου ἕνεκα σπένδεσθαι αὐτούς. καὶ τότε ἐπειδὴ ἡ διαφορὰ ἐγεγένητο, πέμπει εὐθὺς ἐς Αργος ἰδίᾳ, κελεύων ὡστάχιστα ἐπὶ τὴν ξυμμαχίαν προκαλουμένους ἥκειν μετὰ Μαντινέων καὶ Ηλείων, ὡς καιροῦ ὄντος, καὶ αὐτὸς ξυμπράξων ταμάλιστα.

μδ'. Οἱ δὲ Αργεῖοι, ἀκούσαντες τῆς τε ἀγγελίας, καὶ ἐπειδὴ ἔγνωσαν ὁ μετ' Αθηναίων πραχθεῖσαν τὴν τῶν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν, ἀλλ' ἐς διαφορὰν μεγάλην καθε-

nii per Niciam et Lachetem foedera feciſſent, ipſo propter adoleſcentiam contemto, nec habito ei honore ex vetuſti hoſpitii jure: quod, cum *ipſius* avus *Lacedaemoniis* renuntiaſſet, ipſe illorum captivos ex inſula officiis proſequens, renovare cogitabat. undique igitur ſibi de ſuo jure detrahi putans, et initio Lacedaemoniis interceſſit, affirmans, illos non eſſe conſtantes: ſed, ut, inito cum Argivis foedere eos ſibi eximant, et poſtea Athenienſes ſolos adoriantur, hac de cauſa foedus cum ipſis facere velle. Et tunc, quum hoc diſſidium exortum eſt, confeſtim Argos privatim miſit, hortans *Argivos*, quam celerrime cum Mantineis et Eleis *Athenas* venirent, *eos* ad ſocietatem provocantes, quod tempus eſſet opportunum; ſeque ſtudioſiſſime ipſis adfuturum *pollicebatur*.

44. Argivi autem, cum hunc nuntium audiſſent, ſimul etiam cum cognoviſſent, ſocietatem a Boeotis cum Athenienſibus non eſſe factam, ſed magnam diſſenſionem inter

ipſos *Athenienſes* et Lacedaemonios eſſe natam, ſuos quidem legatos, qui *tunc* aberant, quos de foederibus acturos Lacedaemonem miſerant, non curabant; ſed ad Athenienſes potius animum advertebant: exiſtimantes civitatem, cum qua ſibi vetus amicitia intercederet, et quae populari ſtatu, quemadmodum et ſua civitas, regeretur, et quae magnam in mari potentiam haberet, ſibi, ſi bellum ſuſciperent, in hoc auxilium eſſe laturam. Confeſtim igitur legatos de ſocietate acturos ad Athenienſes miſerunt. Illos autem Eleorum et Mantineorum legati comitabantur. Confeſtim etiam et Lacedaemoniorum legati, Philocharidas, Leon, et Endius, qui *apud Athenienſes* gratioſi eſſe videbantur, *eo* profecti ſunt; veriti ne *Athenienſes Lacedaemoniis* irati ſocietatem cum Argivis facerent, ſimul etiam Pylum pro Panacto repetituri, et de ſocietate cum Boeotis inita *Lacedaemonios* purgaturi, *et demonſtraturi, illos hanc ſocietatem* non feciſſe, ut Athenienſibus malum darent.

45. Cum autem hisce de rebus in ſenatu

ςῶτας αὐτὺς πρὸς τὺς Λακεδαιμονίυς, τῶν μὲν ἐν Λακεδαίμονι πρέσβεων, οἳ σφίσι περὶ τῶν σπονδῶν ἔτυχον ἀπόντες, ἠμέλων, πρὸς δὲ τὺς Αθηναίυς μᾶλλον τὴν γνώμην εἶχον· νομίζοντες πόλιν τε σφίσι Φιλίαν ἀπὸ παλαιῦ, καὶ δημοκρατυμένην ὥσπερ καὶ αὐτοὶ, καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχυσαν τὴν κατὰ θάλασσαν, ξυμπολεμήσειν σφίσιν, ἢν καθις ῶνται ἐς πόλεμον. ἔπεμπον ὖν εὐθὺς πρέσβεις ὡς τὺς Αθηναίυς περὶ τῆς ξυμμαχίας· ξυνεπρεσβεύοντο δὲ καὶ Ηλεῖοι, καὶ Μαντινῆς. ἀφίκοντο δὲ καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις κατὰ τάχος, δοκῦντες ἐπιτήδειοι εἶναι τοῖς Αθηναίοις, Φιλοχαρίδας, καὶ Λέων, καὶ Ενδιος· δείσαντες μὴ τήν τε ξυμμαχίαν ὀργιζόμενοι πρὸς τὺς Αργείους ποιήσωνται, καὶ ἅμα Πύλον ἀπαιτήσοντες ἀντὶ Πανάκτυ, καὶ περὶ τῆς Βοιωτῶν ξυμμαχίας ἀπολογησόμενοι, ὡς ὐκ ἐπὶ κακῷ τῶν Αθηναίων ἐποιήσαντο.

μέ. Καὶ λέγοντες ἐν τῇ βυλῇ περί τε

τούτων, καὶ ὡς αὐτοκράτορες ἥκουσι περὶ πάντων ξυμβῆναι τῶν διαφόρων, τὸν Αλκιβιάδην ἐφόβου, μὴ κὴ, ἢν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν, ἐπαγάγωνται τὸ πλῆθος, κὴ ἀπωσθῇ ἡ Αργείων ξυμμαχία· μηχανᾶται δὲ πρὸς αὐτὺς τοιόνδε τι ὁ Αλκιβιάδης· τὺς Λακεδαιμονίους πείθει, πίστιν αὐτοῖς δὺς, ἢν μὴ ὁμολογήσωσιν ἐν τῷ δήμῳ αὐτοκράτορες ἥκειν, Πύλον τε αὐτοῖς ἀποδώσειν. πείσειν γὰρ αὐτὸς Αθηναίους ὥσπερ κὴ νῦν ἀντιλέγειν, κὴ τἄλλα ξυναλλάξειν. βουλόμενος δὲ αὐτὺς Νικίου τε ἀποστῆσαι, ταῦτα ἔπρατλε, κὴ ὅπως ἐν τῷ δήμῳ διαβαλὼν αὐτὺς ὡς οὐδὲν ἀληθὲς ἐν νῷ ἔχουσιν, οὐδὲ λέγουσιν οὐδέποτε ταυτὰ, τὺς Αργείους κὴ Ηλείους κὴ Μαντινέας ξυμμάχους ποιήσῃ. καὶ ἐγένετο οὕτως. ἐπειδὴ γὰρ ἐς τὸν δῆμον παρελθόντες, κὴ ἐρωτώμενοι οὐκ ἔφασαν (ὥσπερ ἐν τῇ βουλῇ) αὐτοκράτορες ἥκειν, οἱ Αθηναῖοι οὐκέτι ἠνείχοντο. ἀλλὰ τὸν Αλκιβιάδου πολλῷ μᾶλ-

verba facerent, et se cum summa potestate de componendis omnibus controversiis *eo* veniisse dicerent, Alcibiadi metum incutiebant, ne, si ad populum haec *ipsa* retulissent, plebem allicerent, et Argivorum societas respueretur. Sed Alcibiades hujusmodi fraudem adversus ipsos machinatur. Lacedaemoniis, fide ipsis data, persuadet, ne coram populo fateantur, se cum summa potestate venisse, quod si fecerint, se Pylum ipsis redditurum, (se enim hoc Athenienses persuasurum, quemadmodum et tunc se *Lacedaemoniis* adversari dicebat) et caeteras controversias compositurum. Haec autem eo consilio agebat, ut *Lacedaemonios* a Nicia alienaret, utque apud populum ipsos criminatus, quod nihil sinceri in animo haberent, nec eadem unquam dicerent, Argivorum et Eleorum et Mantinecorum societatem conciliaret. Et ita evenit. Nam cum *legati* ad populum processissent, et interrogati non dixissent (ut in senatu) se cum summa potestate venisse, tunc vero Athenienses haud amplius *illorum inconstantiam* tulerunt. Sed Alcibiadem multo vehementiori-

bus, quam ante, clamoribus Lacedaemonios infectantem audiebant, animisque propensis erant, Argivis illorumque comitibus *in concionem* introductis, ad societatem cum ipsis statim ineundam. Sed facto terrae-motu, priusquam quicquam constitueretur haec concio dilata est.

46. In concione vero, quae postridie convocata fuit, Nicias, quamvis ipsi Lacedaemonii *ab Alcibiade* decepti fuissent, quamvis etiam ipse quoque deceptus fuisset, quod negassent, se cum summa potestate venisse, tamen dixit oportere *Athenienses* cum Lacedaemoniis potius, *quam cum Argivis* societatem inire, et dilato Argivorum negotio, *legatos* ad ipsos *Lacedaemonios* iterum mittere, et explorare, quidnam in animo haberent. Hanc enim belli dilationem sibi quidem honestam, illis vero turpem fore dicebat. Nam sibi quidem maxime expedire, florente jam republica fortunam hanc florentem quam diutissime conservare. Illis vero in afflicta fortuna versantibus, loco lucri fore, primo quoque tempore belli fortunam periclitari. Persuasit autem *Athenienſibus*, ut legatos *Lacedaemonem* mitterent (in quorum nume-

λον ἢ πρότερον καταδοῶλος τῶν Λακεδαιμονίων, ἐσήκουόν τε καὶ ἕτοιμοι ἦσαν εὐθὺς παραγαγόνλες τὸς Αργείους, καὶ τὸς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους ποιεῖσθαι. σεισμοῦ δὲ γενομένου πρίν τι ἐπικυρωθῆναι, ἡ ἐκκλησία αὖτη ἀνεβλήθη.

μϛ'. Τῇ δ' ὑσεραίᾳ ἐκκλησίᾳ ὁ Νικίας, καίπερ τῶν Λακεδαιμονίων αὐτῶν ἡπαλημένων, καὶ αὐτὸς ἐξηπαλημένος περὶ τὸ μὴ αὐτοκράτορες ὁμολογῆσαι ἥκειν, ὅμως τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφη χρῆναι φίλους μᾶλλον γίγνεσθαι, καὶ ἐπιχόνλας τὰ πρὸς Αργείους, πέμψαι ἔτι ὡς αὐτὸς, καὶ εἰδέναι ὅ, τι διανοοῦνται· λέγων, ἐν μὲν τῷ σφετέρῳ καλῷ, ἐν δὲ τῷ ἐκείνων ἀπρεπεῖ, τὸν πόλεμον ἀναβάλλεσθαι. σφίσι μὲν γὰρ εὖ ἐχώτων τῶν πραγμάτων, ὡς ἐπιπλεῖσον ἄρισον εἶναι διασώσασθαι τὴν εὐπραγίαν· ἐκείνοις δὲ δυσυχοῦσιν, ὁτιτάχισα εὕρημα εἶναι διακινδυνεῦσαι. ἔπεισέ τε πέμψαι πρέσβεις, ὧν καὶ αὐτὸς ἦν, κελεύσονλας Λα-

κεδαιμονίους, εἴτι δίκαιον διανοῦνται, Πάναχλόν τε ὀρθὸν ἀποδιδόναι, καὶ Αμφίπολιν καὶ τὴν Βοιωτῶν ξυμμαχίαν ἀνεῖναι, ἢν μὴ ἐς τὰς σπονδὰς ἐσίωσι, καθάπερ εἴρητο, ἄνευ ἀλλήλων μηδενὶ ξυμβαίνειν. εἰπεῖν τε ἐκέλευον, ὅτι καὶ σφεῖς, εἰ ἐβούλοντο ἀδικεῖν, ἤδη ἂν Αργείοις ξυμμάχους πεποιῆσθαι· ὡς παρεῖναί γ' αὐτοὺς αὐτοῦ τούτου ἕνεκα. εἴτέ τι ἄλλο ἐνεκάλουν, πάντα ἐπιξείλαντες, ἀπέπεμψαν τοὺς περὶ τὸν Νικίαν πρέσβεις. καὶ ἀφικομένων αὐτῶν, καὶ ἀπαγγειλάντων τά τε ἄλλα, καὶ τέλος εἰπόντων, ὅτι εἰ μὴ τὴν ξυμμαχίαν ἀνήσουσι Βοιωτοῖς μὴ ἐσιοῦσιν ἐς τὰς σπονδάς, ποιήσονται καὶ αὐτοὶ Αργείους, καὶ τοὺς μετ' αὐτῶν, ξυμμάχους· τὴν μὲν ξυμμαχίαν οἱ Λακεδαιμόνιοι Βοιωτοῖς οὐκ ἔφασαν ἀνήσειν, ἐπικρατούντων τῶν περὶ τὸν Ξενάρη τὸν Εφορον ταῦτα γίγνεσθαι, καὶ ὅσοι ἄλλοι τῆς αὐτῆς γνώμης ἦσαν. τοὺς δὲ ὅρκους, δεομένου Νικίου, ἀνενεώσαντο. ἐφο-

ro et ipſe erat) qui juberent Lacedaemonios, ſi quid ſinceri in animo haberent, Panactum erectum *ac integrum*, et Amphipolin reſtituere; et Boeotorum ſocietatem miſſam facere, niſi foedera *ſecum* inire vellent, quemadmodum cautum fuerat, ut neutri ſine mutuo conſenſu cum ullo paciſcerentur. Imperarunt etiam, ut dicerent, ſe quoque, ſi injuriam facere voluiſſent, ſocietatem cum Argivis jam facturos fuiſſe: quod ipſi *Argivi* hac ipſa de cauſa adeſſent. Et ſi quid aliud crimini dabant, Niciam ejusque collegas cum mandatis de omnibus miſerunt. Cum autem legati perveniſſent, et cum alia denunciaſſent, tum etiam ad extremum dixiſſent, niſi *Lacedaemonii* ſocietatem cum Boeotis initam dirimerent, qui foedus *ſecum* inire noluerant, ſe quoque cum Argivis, eorumque ſociis ſocietatem facturos: Lacedaemonii reſponderunt, ſe ſocietatem cum Boeotis initam non diremturos, (nam Xenares Ephorus et alii, quotquot ejusdem factionis erant, evicerant, ut haec fierent,) foederis tamen jusjurandum Nicia rogante

renovarunt. Verebatur enim, ne rebus omnibus prorsus infectis abiret, ac male audiret, (quod etiam accidit) quod foederum cum Lacedaemoniis faciendorum autor esse videretur. Cum autem ipse rediisset, et Athenienses audissent, nihil a Lacedaemoniis impetratum fuisse, confestim indignari coeperunt, et injuriam sibi fieri putantes, cum Argivis eorumque sociis (aderant enim illi, ab Alcibiade introducti) foedera ac societatem fecerunt, his verbis.

47. ‘ Foedera fecerunt Athenienses, ‘ et Argivi, et Mantinei, et Elei, in annos ‘ centum, pro se ipsis, et pro sociis, quibus ‘ utrique praesunt, sincera et commoda, tam ‘ terra, quam mari. Nefas autem sit Argivos, et Eleos, et Mantineos, eorumque ‘ socios, Athenienſibus, ac sociis, quibus ‘ Athenienses imperant, arma detrimenti ‘ causa inferre. Et *vicissim* nefas sit Athe‘ nienses, eorumque socios, Argivis, et E-

εἶτα γὰρ μὴ πάντα ἀτελῆ ἔχων ἀπέλθῃ, καὶ διαβληθῇ (ὅπερ καὶ ἐγένετο) αἴτιος δοκῶν εἶναι τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδῶν. ἀναχωρήσαντός τε αὐτοῦ, ὡς ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἐκ τῆς Λακεδαίμονος πεπραγμένον, εὐθὺς δι' ὀργῆς εἶχον. καὶ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι, ἔτυχον γὰρ παρόντες οἱ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι, παραγαγόντες Ἀλκιβιάδῃ, ἐποιήσαντο σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν πρὸς αὐτὸς τήνδε.

μζ'. ΣΠΟΝΔΑΣ ἐποιήσαντο "ἑκατὸν Ἀθηναῖοι ἔτη, καὶ Ἀργεῖοι, καὶ "Μαντινῆς, καὶ Ἠλεῖοι, ὑπὲρ σφῶν αὐ"τῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἄρχουσιν "ἑκάτεροι, ἀδόλως, καὶ ἀβλαβεῖς, καὶ καλὰ "γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ὅπλα δὲ μὴ "ἐξέστω ἐπιφέρειν ἐπὶ πημονῇ μήτε Ἀ"ργείοις, καὶ Ἠλείοις, καὶ Μαντινέας, καὶ τὸς "ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀθηναίους καὶ τοὺς ξυμ"μάχους ὧν ἄρχουσιν Ἀθηναῖοι, μήτε Α"θηναίους καὶ τὸς ξυμμάχους, ἐπὶ Ἀργεί-

ους, καὶ Ηλείους, καὶ Μαντινέας, καὶ τοὺς
ξυμμάχους, τέχνῃ μηδὲ μηχανῇ μηδε-
μιᾷ. κατὰ τάδε ξυμμάχους εἶναι Αθη-
ναίους, καὶ Αργείους, καὶ Ηλείους, καὶ Μαντι-
νέας, ἑκατὸν ἔτη. καὶ ἢν πολέμιοι ἴωσιν
ἐς τὴν γῆν τῶν Αθηναίων, βοηθεῖν Αρ-
γείους καὶ Ηλείους καὶ Μαντινέας Αθήναζε,
καθότι ἂν ἐπαγγέλλωσιν Αθηναῖοι, τρό-
πῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, κα-
τὰ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δηώσαντες οἴχων-
ται, πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν
Αργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ Ηλείοις, καὶ
Αθηναίοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν
τῶν πόλεων τούτων. καταλύειν δὲ μὴ
ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν
πόλιν μηδεμιᾷ τῶν πόλεων, ἢν μὴ ἁπά-
σαις δοκῇ. βοηθεῖν δὲ καὶ Αθηναίους ἐς
Αργος, καὶ Μαντίνειαν, καὶ Ηλιν, ἢν πο-
λέμιοι ἴωσιν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν Ηλείων, ἢ
τὴν Μαντινέων, ἢ τὴν Αργείων, καθότι
ἂν ἐπαγγέλλωσιν αἱ πόλεις αὗται, τρό-

leis, et Mantineis, eorumque ſociis ulla vel fraude, vel machinatione. His conditionibus Athenienſes, et Argivi, et Elei, et Mantinei ſint ſocii centum annos. Et ſi hoſtes in Athenienſium agrum invaſerint, Argivi, et Elei, et Mantinei Athenas ad opem ferendam veniant, prout Athenienſes *ipſis* denunciaverint, ratione quam acerrima poterunt, pro viribus. Quod ſi *agro* vaſtato diſceſſerint, haec civitas ab Argivis, et Mantineis, et Eleis, et Athenienſibus pro hoſte habeatur, et a cunctis his civitatibus *bello petatur ac* vexetur. Nulli vero harum civitatum bellum *communiter ſusceptum* adverſus iſtam *hoſtium* civitatem deponere liceat, niſi cunctis *idem* videatur. Viciſſim autem Athenienſes quoque Argos, Mantineam, et Elin ad opem ferendam proficiſcantur, ſi hoſtes invaſerint in agrum Eleorum, aut Mantineorum, aut Argivorum, prout hae civitates *ipſis* ſignificaverint, ratione quam

" acerrima poterunt, pro viribus. Quod ſi
" *agro* vaſtato diſceſſerint, haec civitas ab
" Athenienſibus, et Argivis, et Mantineis,
" et Eleis pro hoſte habeatur, et a cunctis
" his civitatibus vexetur. Bellum autem ad-
" verſus hanc civitatem *ſuſceptum* deponere
" nefas ſit, niſi cunctis civitatibus *idem* vide-
" atur. Praeterea nulla *harum civitatum foe-*
" *deratarum* per agrum ſuum, aut ſociorum,
" quibus ſingulae civitates imperant, aut per
" mare, homines armatos, inferendi belli
" gratia, transire ſinat, niſi univerſae civi-
" tates, Athenienſis, Argiva, Mantinea, et
" Elea, de communi ſententia transitum eſ-
" ſe decreverint. Illis autem, qui opem fe-
" rent, civitas, quae *illos* mittet, commeatum
" praebeat ad dies triginta, ab eo die, quo
" *auxilia* in eam civitatem ingreſſa fuerint,
" quae opem ſibi ferendam ſignificaverit, et
" abeuntibus eodem modo. Quod ſi copiis
" *accitis* diutius uti velint, illa civitas, quae
" *copias* acciverit, ſtipendium det, ſingulis

‘ πῳ ὁποίῳ ἂν δύνωνται ἰσχυροτάτῳ, καὶ
‘ τὸ δυνατόν. ἢν δὲ δηώσαντες οἴχωνται,
‘ πολεμίαν εἶναι ταύτην τὴν πόλιν Αθη-
‘ ναίοις, καὶ Αργείοις, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ
‘ Ηλείοις, καὶ κακῶς πάσχειν ὑπὸ πασῶν
‘ τούτων τῶν πόλεων. καταλύειν δὲ μὴ
‘ ἐξεῖναι τὸν πόλεμον πρὸς ταύτην τὴν
‘ πόλιν, ἢν μὴ ἁπάσαις δοκῇ ταῖς πόλε-
‘ σιν. ὅπλα δὲ μὴ ἐᾶν ἔχοντας διϊέναι ἐπὶ
‘ πολέμῳ διὰ τῆς γῆς τῆς σφετέρας αὐ-
‘ τῶν, καὶ τῶν ξυμμάχων ὧν ἂν ἄρχωσιν
‘ ἕκαστοι, μηδὲ κατὰ θάλασσαν, ἢν μὴ
‘ ψηφισαμένων τῶν πόλεων ἁπασῶν, τὴν
‘ δίοδον εἶναι Αθηναίων, καὶ Αργείων, καὶ
‘ Μαντινέων, καὶ Ηλείων. τοῖς δὲ βοηθοῦ-
‘ σιν ἡ πόλις ἡ πέμπουσα παρεχέτω μέ-
‘ χρι μὲν τριάκοντα ἡμερῶν, σῖτον, ἐπὴν
‘ ἔλθῃ ἐς τὴν πόλιν τὴν ἐπαγγείλασαν
‘ βοηθεῖν, καὶ ἀπιοῦσι, κατὰ ταυτά. ἢν
‘ δὲ πλέονα βούλωνται χρόνον τῇ στρατιᾷ
‘ χρῆσθαι, ἡ πόλις ἡ μεταπεμψαμένη δι-

' δότω σῖτον, τῷ μὲν ὁπλίτῃ, καὶ ψιλ
' καὶ τοξότῃ, τρεῖς ὀβολὸς Αἰγιναίους τῆ
' ἡμέρας ἑκάστης· τῷ δ' ἱππεῖ, δραχμὴ
' Αἰγιναίαν. ἡ δὲ πόλις ἡ μεταπεμψαμέ
' νη, τὴν ἡγεμονίαν ἐχέτω ὅταν ἐν τῇ
' αὐτῇ ὁ πόλεμος ᾖ· ἢν δέ ποι δόξῃ τοῖς
' πόλεσι κοινῇ στρατεύεσθαι, τὸ ἴσον τῆς
' ἡγεμονίας μετεῖναι ἁπάσαις ταῖς πόλε
' σιν. ὀμόσαι δὲ τὰς σπονδὰς Ἀθηναίους
' μὲν, ὑπέρ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ξυμ
' μάχων· Αργεῖοι δὲ, καὶ Μαντινεῖς, καὶ
' Ηλεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι τούτων, κατὰ
' πόλεις ὀμνύντων. ὀμνύντων δὲ τὸν ἐπι
' χώριον ὅρκον ἕκαστοι τὸν μέγιστον καλὰ τῶν
' ἱερῶν τελείων. ὁ δὲ ὅρκος, ἔστω ὅδε, Εμ
' μένω τῇ ξυμμαχίᾳ κατὰ τὰ ξυγκείμε
' να, δικαίως καὶ ἀβλαβῶς καὶ ἀδόλως· καὶ
' οὐ παραβήσομαι τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδε
' μιᾷ. ὀμνύντων δὲ Ἀθήνησι μὲν ἡ βουλὴ
' καὶ αἱ ἔνδημοι ἀρχαί· ἐξορκούντων δὲ οἱ
' πρυτάνεις. ἐν Αργει δὲ, ἡ βουλὴ, καὶ οἱ

quidem gravis ac levis armaturae militibus, atque ſagittariis, quotidie ternos obolos Aeginaeos: equiti vero, ſingulas drachmas Aeginaeas. Eadem civitas, quae *copias* acciverit, imperii ſummam obtineat, ſi bellum in ejus finibus geratur: at ſi quo univerſis civitatibus conjunctis copiis proficiſci viſum fuerit, omnes civitates *in hac expeditione* par imperium participent. Haec autem foedera, Athenienſes quidem pro ſe ipſis, et pro ſociis, jurent. Argivi vero, et Mantinei, et Elei, eorumque ſocii in ſuis quique civitatibus jurent. Singulae autem civitates ſupra lectas hoſtias jusjurandum, quod moribus patriis eſt receptum, et quod religioſiſſimum apud ſingulas habetur, jurent. Jusjurandum autem in haec verba juretur: Perſtabo in ſocietate ex pactis et conventis, juſte et innocue et ſincere; nec *eam* ulla vel fallacia vel machinatione violabo. Jurent autem Athenis quidem, Senatus et Polemarchi: Prytanes autem ad jusjurandum *alios*

' adigant. Argis vero, Senatus, et Octogin-
' ta viri, et Artynae: et Octoginta viri a-
' *lios* ad jusjurandum adigant. Mantineae
' vero, Demiourgi, et Senatus, et caeteri
' Magiſtratus: Theori vero, et Polemarchi
' *alios* ad jusjurandum adigant. Elide ve-
' ro, Demiourgi, et Quaeſtores aerarii, et
' Sexcenti viri: Demiourgi vero, et Thes-
' mophylaces ad jusjurandum *alios* adigant.
' Hoc autem jusjurandum renovent, Athe-
' nienſes quidem, euntes Elin, et Mantine-
' am, et Argos, triginta diebus ante Olym-
' pia. Argivi vero, et Elei, et Mantinei, e-
' untes Athenas, decem diebus ante magna
' Panathenaea. Haec autem foederum et
' jurisjurandi et ſocietatis pacta in lapideo
' cippo inſcribant, Athenienſes quidem, in
' arce: Argivi vero, in foro, in Apollinis
' templo: Mantinei vero, in Jovis templo
' in foro. Cippum etiam aeneum communi
' ſumtu factum ſtatuant Olympiae, in ludis
' Olympiacis, qui nunc fiunt. Quod ſi quid

ὀγδοήκοντα, καὶ αἱ ἀρτύναι· ἔξαρχόντων δὲ, οἱ ὀγδοήκοντα. ἐν δὲ Μαντινείᾳ, οἱ δημιοργοὶ, καὶ ἡ βουλὴ, καὶ αἱ ἄλλαι ἀρχαί· ἐξαρχόντων δὲ οἱ θεωροὶ, καὶ οἱ πολέμαρχοι. ἐν δὲ Ἠλίδι, οἱ δημιοργοὶ, καὶ οἱ τὰ τέλη ἔχοντες, καὶ οἱ ἑξακόσιοι. ἐξαρχόντων δὲ οἱ δημιοργοὶ, καὶ οἱ θεσμοφύλακες. ἀνανεοῦσθαι δὲ τοὺς ὅρκους, Ἀθηναίους μὲν, ἰόντας ἐς Ἦλιν, καὶ ἐς Μαντίνειαν, καὶ ἐς Ἄργος, τριάκοντα ἡμέραις πρὸ Ὀλυμπίων· Ἀργείους δὲ καὶ Ἠλείους, καὶ Μαντινέας ἰόντας Ἀθήναζε, δέκα ἡμέραις πρὸ Παναθηναίων τῶν μεγάλων. τὰς δὲ ξυνθήκας τὰς περὶ τῶν σπονδῶν καὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῆς ξυμμαχίας ἀναγράψαι ἐν στήλῃ λιθίνῃ· Ἀθηναίους μὲν, ἐν πόλει· Ἀργείους δὲ, ἐν ἀγορᾷ, ἐν τῷ Ἀπόλλωνος τῷ ἱερῷ· Μαντινέας δὲ, ἐν τῷ Διὸς τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ ἀγορᾷ. καταθέντων δὲ καὶ Ὀλυμπιάσι στήλην χαλκῆν κοινῇ Ὀλυμπίοις τοῖς νυνί. ἐὰν δέ τι δοκῇ ἀ-

‘ μεινον εἶναι ταῖς πόλεσι ταύταις, προ-
‘ σθεῖναι πρὸς τοῖς ξυγκειμένοις. ὅ, τι
‘ δ' ἂν δόξῃ ταῖς πόλεσιν ἁπάσαις κοινῇ
‘ βυλευσαμέναις, τῦτο κύριον εἶναι.’

μή. Αἱ μὲν σπονδαὶ καὶ αἱ ξυμμαχίαι οὕτως ἐγένοντο· καὶ αἱ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Αθηναίων ὐκ ἀπείρηντο τύτου ἕνεκα οὐδ' ὑφ' ἑτέρων. Κορίνθιοι δὲ, Αργείων ὄντες ξύμμαχοι, ὐκ ἐσῆλθον ἐς αὐτάς, ἀλλὰ καὶ γενομένης πρὸ τύτυ Ηλείοις καὶ Αργείοις καὶ Μαντινεῦσι ξυμμαχίας, τοῖς αὐτοῖς πολεμεῖν καὶ εἰρήνην ἄγειν, ὰ ξυνώμοσαν· ἀρκεῖν δ' ἔφασαν σφίσι τὴν πρώτην γενομένην ἐπιμαχίαν, ἀλλήλοις βοηθεῖν, ξυνεπιστρατεύειν δὲ μηδενί. οἱ μὲν Κορίνθιοι ὕτως ἀπέστησαν τῶν ξυμμάχων, καὶ πρὸς τὺς Λακεδαιμονίυς πάλιν τὴν γνώμην εἶχον.

μθ. Ολύμπια δ' ἐγένετο τῷ θέρυς τύτυ, οἷς Ανδροσθένης Αρκὰς παγκράτιον τοπρῶτον ἐνίκα· καὶ Λακεδαιμόνιοι τῷ ἱερῷ

his civitatibus videatur melius esse, *hoc* addant pactis et conventis. Quicquid autem his universis civitatibus consilio una communicato visum fuerit, id ratum sit.'

48. Haec igitur foedera, et societates nunc in modum initae sunt: illa tamen, quae inter Lacedaemonios et Athenienses inita erant, neutri propterea alteris renuntiarunt. Corinthii vero, quamvis essent Argivorum socii, haec tamen inire noluerunt: quinetiam cum paulo ante societas inter Eleos, Argivos, et Mantineos inita fuisset, ea conditione, ut cum iisdem bellum gererent, et pacem facerent, *hujus societatis* participes esse noluerunt. Dixerunt enim sufficere si superiorem illam subsidiariam societatem, quam inter se inierant, ut alteri alteris mutuam opem ferrent, at nulli bellum communiter inferrent. Atque ita Corinthii ab illorum societate recesserunt, et animum ad Lacedaemonios iterum converterunt.

49. Hac autem aestate Olympia exstiterunt, in quibus Androsthenes Arcas, tunc primum in Pancratii certamine victor fuit: et Lacedaemonii aditu ad templum ab Eleis

prohibiti fuerunt, ne ſacrificium facerent, neve certarent, quod ipſis non perſolverent multam, quam Elei ipſis ex lege Olympiaca damnatis irrogaverant. dicebant enim, illos in munitionem Phyrcum arma intuliſſe, et milites ex ſuis armatos in Lepreum immiſiſſe, Olympiaci foederis tempore. Multa autem erant duo millia minarum, in ſingulos milites armatos binae minae, quemadmodum lege continetur. Lacedaemonii vero, miſſis legatis, contradicebant, negantes, ſe juſte condemnatos, quippe quod foedus Lacedaemoniis nondum denuntiatum fuiſſet, quum ſuos milites armatos illuc immiſerunt. Elei vero dicebant, inducias apud ſe jam fuiſſe. Sibi enim ipſis primis *has inducias* indixerant, et ſe quieſcentibus, neque *tale quid* exſpectantibus, utpote foederis tempore, ipſos Lacedaemonios clam injuriam *ſibi* feciſſe *dicebant*. Lacedaemonii vero excipiebant, *atque illis reſpondebant, non ſolis agri Elei incolis has inducias indicendas fuiſſe: ſed* oportuiſſe etiam ipſos *Eleos* Lacedaemoniis denunciare, ſi tunc injuriam ſibi ab ipſis *Lacedaemoniis* fieri putabant, non au-

ὑπὸ Ἠλείων ἤρχθησαν, ὥστε μὴ δύειν, μηδ' ἀγωνίζεσθαι, ἢν ἐκτίνωσιν τὴν δίκην αὐτοῖς ἣν ἐν τῷ Ὀλυμπιακῷ νόμῳ Ἠλεῖοι κατεδικάσαντο αὐτῶν, φάσκοντες σφᾶς ἐπὶ Φύρκον τε τεῖχος ὅπλα ἐπενεγκεῖν, καὶ εἰς Λέπρεον αὐτῶν ὁπλίτας ἐν ταῖς Ὀλυμπιακαῖς σπονδαῖς ἐσπέμψαι. ἡ δὲ καταδίκη, διχίλιαι μναῖ ἦσαν, κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ, ὥσπερ ὁ νόμος ἔχει. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πρέσβεις πέμψαντες, ἀντέλεγον μὴ δίκαιως σφῶν καταδεδικάσθαι, λέγοντες μὴ ἐπηγγέλθαι ποτ' ἐς Λακεδαίμονα τὰς σπονδὰς, ὅτ' ἐσέπεμψαν τοὺς ὁπλίτας. Ἠλεῖοι δὲ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐκεχειρίαν ἤδη ἔφασαν εἶναι. πρώτοις γὰρ σφίσιν αὐτοῖς ἐπαγγέλλεσθαι, καὶ ἡσυχαζόντων σφῶν, καὶ δ' προσδεχομένων, ὡς ἐν σπονδαῖς, αὐτοὺς λαθεῖν ἀδικήσαντας. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ὑπελάμβανον, δ' χρεὼν εἶναι αὐτοὺς ἐπαγγεῖλαι ἔτι ἐς Λακεδαίμονα, εἰ ἀδικεῖν γε ἤδη ἐνόμιζον αὐτούς, ἀλλ'

ὐχ ὡς νομίζοντας τοῦτο δρᾶσαι, καὶ ὅπλα ὐδαμόσε ἔτι αὐτοῖς ἐπενεγκεῖν. Ηλεῖοι δὲ τῷ αὐτῷ λόγῳ εἶχοντο, ὡς μὲν ὐκ ἀδικοῦσι, μὴ ἂν πειαθῆναι· εἰ δὲ βούλονται σφίσι Λέπρεον ἀποδοῦναι, τό, τε αὐτῶν μέρος ἀφιέναι τῷ ἀργυρίῳ, καὶ ὃ τῷ θεῷ γίγνεται, αὐτοὶ ὑπὲρ ἐκείνων ἐκτίσειν.

ν'. Ὡς δ' ὐκ ἐσήκουον, αὖθις τάδε ἠξίουν, Λέπρεον μὲν μὴ ἀποδῦναι, εἰ μὴ βούλονται. ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τὸν βωμὸν τοῦ Διὸς τοῦ Ολυμπίου, ἐπειδὴ προθυμοῦνται χρῆσθαι τῷ ἱερῷ, ἀπομόσαι ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων, ἢ μὴν ἀποδώσειν ὕστερον τὴν καταδίκην. ὡς δὲ ὐδὲ ταῦτα ἤθελον, Λακεδαιμόνιοι μὲν εἴργοντο τοῦ ἱεροῦ, θυσίας, καὶ ἀγώνων, καὶ οἴκοι ἔθυον. οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐθεώρων, πλὴν Λεπρεατῶν. ὅμως δὲ οἱ Ηλεῖοι, δεδιότες μὴ βίᾳ θύσωσι, ξὺν ὁπλοις τῶν νεωτέρων φυλακὴν εἶχον. ἦλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Αργεῖοι καὶ Μαντινῆς, χίλιοι ἑκατέρων, καὶ Αθηναίων ἱππῆς, οἱ ἐν

em, quod arbitrarentur, hoc facere, et *promittebant*, *se* nulla arma in posterum ipsis llaturos. Elei vero in eadem sententia perstabant, dicentes, se nunquam adductum iri, t sibi nullam injuriam *a Lacedaemoniis* factam esse crederent. Sed si Lepreum sibi restituere vellent, suam multae partem remissuros, et *partem*, quae Deo deberetur, se pro ipsis persoluturos.

50. Sed cum *Lacedaemonii* audire nollent, *Elei* rursus haec postularunt, ut Lepreum quidem, si nollent, non restituerent, verum adscenderent ad Jovis Olympii aram, quandoquidem templo uti exoptarent, ut coram Graecis jurarent, se multam in posterum persoluturos. Sed cum ne ista quidem *facere* vellent, Lacedaemonii quidem a templo, sacrificiis, et certaminibus prohibiti fuerunt, domique sacrificium fecerunt: caeteri vero Graeci, praeter Lepreatas *certamina* spectaverunt. Elei tamen veriti, ne *Lacedaemonii* per vim sacrificium facerent, cum juventute armata excubias egerunt. Ad ipsos autem venerunt et Argivi et Mantinei,

ex utrisque mille, et Athenienſium equites, qui dierum feſtorum celebrationem Argis praeſtolabantur. Nam omnem illius coetus frequentiam ingens timor invaſerat, ne Lacedaemonii armati *eo* venirent; praeſertim poſtea quam Lichas Arceſilai *filius* Lacedaemonius virgis a lictoribus in ſtadio caeſus fuerat, quod cum ipſius bigae viciſſent, et per praeconis vocem pronunciatum fuiſſet, publicas Boeotorum *bigas viciſſe*, quod *Lacedaemoniis* interdictum fuiſſet certaminibus, *ipſe* in ſtadium progreſſus, aurigam coronaſſet, cupiens indicare currum illum ſuum fuiſſe. Quamobrem multo magis omnes tunc timuerunt, et aliquid novi fore videbatur. Lacedaemonii tamen quieverunt, atque illa dierum feſtorum celebratio ſic ipſis praeteriit. Poſt Olympia autem Argivi eorumque ſocii Corinthum iverunt, Corinthios oraturi, ut ad ſe transirent. Aderant autem et Lacedaemoniorum legati. et quamvis multi ſermones habiti fuiſſent, ad extremum tamen nihil peractum eſt: ſed facto terrae-motu in ſuam quique urbem diceſſerunt. atque haec aeſtas exceſſit.

Αργει ὑπέμενον τὴν ἑορτήν. θέος δ' ἐγένετο τῇ πανηγύρει μέγα μὴ ξὺν ὅπλοις ἔλθωσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ καὶ Λείχας ὁ Αρκεσιλάου Λακεδαιμόνιος ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων πληγὰς ἔλαβεν, ὅτι νικῶν τὸ ἑαυτοῦ ζεύγος, καὶ ἀνακηρυχθέντος Βοιωτῶν δημοσίᾳ καλὰ τὴν οὐκ ἐξουσίαν τῆς ἀγωνίσεως, προελθὼν ἐς τὸν ἀγῶνα, ἀνέδησε τὸν ἡνίοχον, βουλόμενος δηλῶσαι ὅτι ἑαυτοῦ ἦν τὸ ἅρμα. ὥςε πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐπεφόβηντο πάντες, καὶ ἐδόκει τι νέον ἔσεσθαι. οἱ μέντοι Λακεδαιμόνιοι ἡσύχασάν τε, καὶ ἡ ἑορτὴ αὐτοῖς οὕτω διῆλθεν. ἐς δὲ Κόρινθον μετὰ τὰ Ολύμπια Αργεῖοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι ἀφίκοντο, δεησόμενοι αὐτῶν παρὰ σφᾶς ἐλθεῖν. καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεις ἔτυχον παρόντες· καὶ πολλῶν λόγων γενομένων, τέλος οὐδὲν ἐπράχθη, ἀλλὰ σεισμοῦ γενομένου, διελύθησαν ἕκαστοι ἐπ' οἴκου. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

να'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος, Ἡρακλεώταις τοῖς ἐν Τραχῖνι μάχη ἐγένετο πρὸς Αἰνιᾶνας, καὶ Δόλοπας, καὶ Μηλιέας, καὶ Θεσσαλῶν τινάς. προσοικοῦντα γὰρ τὰ ἔθνη ταύτῃ τῇ πόλει πολέμια ἦν. ἡ γὰρ ἐπ' ἄλλῃ τινὶ γῇ ἢ τῇ τούτων τὸ χωρίον ἐτειχίσθη· καὶ εὐθύς τε καθιζαμένῃ τῇ πόλει ἠναντιοῦντο, ἐς ὅσον ἐδύναντο φθείροντες, καὶ τότε τῇ μάχῃ ἐνίκησαν τοὺς Ἡρακλεώτας, καὶ Ξενάρης ὁ Κνίδιος Λακεδαιμόνιος ἄρχων αὐτῶν ἀπέθανε· διεφθάρησαν δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἡρακλεωτῶν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ δωδέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

νϛ'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ θέρει εὐθὺς ἀρχομένου, τὴν Ἡράκλειαν, ὡς μετὰ τὴν μάχην κακῶς ἐφθείρετο, Βοιωτοὶ παρέλαβον, καὶ Ἡγησιππίδαν τὸν Λακεδαιμόνιον, ὡς ὁ καλῶς ἄρχοντα, ἐξέπεμψαν. δείσαντες δὲ, παρέλαβον τὸ χωρίον, μὴ Λακεδαιμονίων τὰ κατὰ Πελοπόννησον θορυ-

51. Ineunte autem hyeme, Heracleotae, qui ſunt in agro Trachinio, cum Aenianibus, et Dolopibus, et Melienſibus, et nonnullis Theſſalis proelium commiſerunt. Nam hae gentes, quae huic *Heracleotarum* urbi finitimae erant, ei hoſtes erant. Haec enim urbs non adverſus ullum alium, quam iſtarum *gentium* agrum condita fuerat, *ut ipſae credebant.* Et ſimul atque condi coepta eſt, ſtatim ei adverſari coeperunt, eam pro viribus atterentes, et tunc Heracleotas proelio ſuperarunt, et Xenares Lacedaemonius ipſorum dux *in eo* cecidit, et *multi* alii Heracleotae perierunt. atque illa hyems exiit, et duodecimus hujus belli annus exceſſit.

52. Inſequentis autem aeſtatis initio ſtatim, Heracleam, quod poſt proelium graviter infeſtaretur, Boeoti *in fidem ſuam* receperunt, et Hegeſippidam Lacedaemonium, ut perperam res illas adminiſtrantem, expulerunt. Hanc autem urbem receperunt, veriti ne, Lacedaemoniis Peloponneſi tumultu turbatis, Athenienſes *eam* occupa-

rent. Lacedaemonii tamen ipsis erant irati. Eadem aestate Alcibiades Cliniae *filius*, Athenienſium dux, Argivis ac ſociis *eum* adjuvantibus, in Peloponneſum profectus, cum paucis gravis armaturae militibus Atheniensibus, et ſagittariis, et ſociis, quos illinc aſſumſerat, tum alia, quae ad ſocietatem pertinebant, conſtituit, per mediam Peloponneſum cum copiis iter faciens, tum etiam Patrenſibus perſuaſit, ut muros ad mare uſque perducerent, et ipſe alteros Rhium Achaicum verſus exſtruere in animo habebat. Sed Corinthii, et Sicyonii, et *alii*, quibus *hi muri* exſtructi damnum daturi erant, *illuc* accurrentes impediverunt.

53. Eadem aeſtate bellum inter Epidaurios et Argivos geſtum eſt, praetextu quidem hoſtiae, quam ad Apollinem Pythium Epidaurii paſcuorum nomine adducere debuerant, nec tamen miſerant. Ipſum autem templum erat potiſſimum in Argivorum poteſtate. Sed vel ſine iſta *ſpecioſa* cauſa Alcibiades et Argivi Epidaurum, ſi poſſent,

ξυμένων, Αθηναῖοι λάβωσι. Λακεδαιμόνιοι μέντοι ὠργίζοντο αὐτοῖς. καὶ τῷ αὐτῷ θέρει Ἀλκιβιάδης ὁ Κλεινίου, στρατηγὸς ὢν Αθηναίων, Αργείων καὶ τῶν ξυμμάχων ξυμπραοσόντων, ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον μετ' ὀλίγων Αθηναίων ὁπλιτῶν, καὶ τοξοτῶν, καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων, καὶ παραλαβὼν, τά τε ἄλλα ξυνκαθίστη περὶ τὴν ξυμμαχίαν, διαπορευόμενος Πελοπόννησον τῇ στρατιᾷ, καὶ Παλρέας τε τείχη καθεῖναι ἔπεισεν ἐς θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἕτερον διενοεῖτο τειχίσαι ἐπὶ τῷ Ῥίῳ τῷ Αχαϊκῷ. Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι, καὶ οἷς ἦν ἐν βλάβῃ τειχισθὲν, βοηθήσαντες διεκώλυσαν.

νή. Τῷ δ' αὐτῷ θέρει Επιδαυρίοις καὶ Αργείοις πόλεμος ἐγένετο, προφάσει μὲν, περὶ τοῦ θύματος τοῦ Απόλλωνος τοῦ Πυθέως, ὃ δέον ἀπαγαγεῖν, οὐκ ἀπέπεμπον ὑπὲρ βαταμίων Επιδαύριοι. κυριώτατοι δὲ τοῦ ἱεροῦ ἦσαν Αργεῖοι. ἐδόκει δὲ, καὶ ἄνευ τῆς αἰτίας, τὴν Επίδαυρον τῷ τε Αλκι-

διάδη καὶ τοῖς Αργείοις προσλαβεῖν, ἢν δύ-
νωνται, τῆς τε Κορίνθου ἕνεκα ἡσυχίας, καὶ
ἐκ τῆς Αἰγίνης βραχυτέραν ἔσεσθαι τὴν
βοήθειαν, ἢ Σκύλλαιον περιπλεῖν τοῖς Α-
θηναίοις. παρεσκευάζοντο οὖν οἱ Αργεῖοι,
ὡς αὐτοὶ ἐς τὴν Επίδαυρον διὰ τοῦ ὄρους
τος τὴν ἔσπραξιν ἐσβαλοῦντες.

νδ'. Ἐξεστράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι
καὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους πανδημεὶ ἐς Λεῦ-
κτρα τῆς ἐαυτῶν μεθορίας, πρὸς τὸ Λύκαιον,
Αγιδος τοῦ Αρχιδάμου βασιλέως ἡγεμόνος.
ἤδει δὲ οὐδεὶς ὅποι στρατεύσουσιν, οὐδὲ αἱ πό-
λεις ἐξ ὧν ἐπέμφθησαν. ὡς δ' αὐτοῖς τὰ
διαβατήρια θυομένοις οὐ προὐχώρει, αὐτοί
τε ἀπῆλθον ἐπ' οἴκου, καὶ τοῖς ξυμμάχοις
περιήγγειλαν μετὰ τὸν μέλλοντα (Καρ-
νεῖος δ' ἦν μὴν) ἱερομήνια Δωριεῦσι παρα-
σκευάζεσθαι, ὡς στρατευσομένους. Αργεῖοι
δ' ἀναχωρησάντων αὐτῶν, τοῦ πρὸ τοῦ
Καρνείου μηνὸς ἐξελθόντες τετράδι φθίνον-
τος, καὶ ἄγοντες τὴν ἡμέραν ταύτην, πάν-

occupare ſtatuerant, tum ut Corinthus eſ-
et pacata, tum etiam quod Athenienſes au-
ilium ex Aegina *Argivis* itinere compen-
ioſiore latum iri *putarent*, quam ſi Scyllae-
m circumvecti ſuppetias illis ferrent. Ar-
givi igitur ſe praeparabant ad irruptionem
n Epidaurum faciendam, ut ipſimet hoſti-
m exigerent.

54. Per eadem autem tempora Lacedae-
monii quoque cum frequentibus copiis, quas
ex omnibus populis collegerant, ad Leuctra
in agri ſui confiniis ſita, adverſus Lycaeum,
duce Agide Archidami *filio*, rege ſuo, pro-
fecti ſunt. Nullus autem ſciebat, quonam
illi proficiſcerentur: imo ne ipſae quidem
civitates, unde *milites* emiſſi fuerant. Sed
cum pro transitu ſacrificia facientes, litare
non potuiſſent, cum ipſi domum redierunt,
tum etiam per nuntios circummiſſos ſociis
edixerunt, ut poſt inſequentem menſem
(Carneus vero menſis erat, in quo ſtata ſa-
cra apud Dorienſes celebrantur) ſe praepa-
rarent, ut ad militiam profecturi. Illis au-
tem domum reverſis, Argivi, quarto die a
fine menſis exeuntis ante menſem Carneum,
ex ſuis finibus egreſſi, quamvis illos dies fe-

ſtos agerent, tamen per totum illud tempus in agrum Epidaurium irruperunt, eumque vaſtarunt. Epidaurii vero ſociorum auxilium implorabant. Horum vero nonnulli quidem hunc menſem cauſabantur: nonnulli vero, vel ad ipſa agri Epidaurii confinia profecti quieverunt.

55. Dum autem Argivi in agro Epidaurio eſſent, legationes ex *ſociis* civitatibus ab Athenienſibus excitae Mantineam venerunt. Et cum in colloquium ventum eſſet, Ephamidas Corinthius verba cum factis congruere negavit. Nam ipſos quidem de pace acturos, *Mantineam conveniſſe, et ibi* conſediſſe: Epidaurios vero, eorumque ſocios, et Argivos armatos caſtra oppoſita habere. Primum igitur exercitus, qui ab utrisque miſſi fuerant, dimittendos, atque ita demum de pace verba rurſus facienda *cenſebat*. His autem verbis adducti *Athenienſium legati*, abierunt, et Argivos ex agro Epidaurio abduxerunt. Poſtea vero, cum in eundem locum *rurſus* conveniſſent, ne ſic quidem quicquam communiter transigere potuerunt: ſed Argivi rurſus in agrum Epidaurium irruperunt, eumque vaſtarunt.

τα τὸν χρόνον ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν, καὶ ἐδήωσαν. Ἐπιδαύριοι δὲ τοὺς ξυμμάχους ἐπεκαλοῦντο· ὧν τινὲς, οἱ μὲν, τὸν μῆνα προφασίσαντο, οἱ δὲ, καὶ ἐς μεθορίαν τῆς Ἐπιδαυρίας ἐλθόντες, ἡσύχαζον.

νέ. Καὶ κατ' ὃν χρόνον ἐν τῇ Ἐπιδαύρῳ Ἀργεῖοι ἦσαν, ἐς Μαντίνειαν πρεσβεῖαι ἀπὸ τῶν πόλεων ξυνῆλθον, Ἀθηναίων παρακαλεσάντων. καὶ γιγνομένων λόγων, Ἐφαμίδας ὁ Κορίνθιος οὐκ ἔφη τοὺς λόγους τοῖς ἔργοις ὁμολογεῖν. σφεῖς μὲν γὰρ περὶ εἰρήνης ξυγκαθῆσθαι, τοὺς δ' Ἐπιδαυρίους, καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ τοὺς Ἀργείους μετ' ὅπλων ἀντιπετάχθαι. διαλῦσαι οὖν πρῶτον χρῆναι ἀφ' ἑκατέρων ἐλθόντας τὰ στρατόπεδα, καὶ οὕτω πάλιν λέγειν περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ πειθέντες ᾤχοντο, καὶ τοὺς Ἀργείους ἀπήγαγον ἐκ τῆς Ἐπιδαυρίας. ὕστερον δὲ ἐς τὸ αὐτὸ ξυνελθόντες, ὡδ' ὡς ἐδυνήθησαν ξυμβῆναι, ἀλλ' οἱ Ἀργεῖοι πάλιν ἐς τὴν Ἐπιδαυρίαν ἐσέβαλον, καὶ ἐ-

δήσν. ἐξεςράτευσαν δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐς Καρύας· καὶ ὡς οὐδ' ἐνταῦθα τὰ διαβατήρια αὐτοῖς ἐγένετο, ἐπανεχώρησαν. Αργεῖοι δὲ, τεμόνλες τῆς Επιδαυρίας ὡς τὸ τρίτον μέρος, ἀπῆλθον ἐπ' οἴκυ, καὶ Αθηναίων αὐτοῖς χίλιοι ἐβοήθησαν ὁπλῖται, καὶ Αλκιβιάδης ςρατηγός. πυθόμενοι δὲ τὺς Λακεδαιμονίυς ἐξεςρατεῦθαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἔτι αὐτῶν ἔδει, ἀπῆλθον. καὶ τὸ θέρος οὕτω διῆλθε.

νς'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι λαθόντες Αθηναίυς, Φρυγύς τε τριακοσίυς, καὶ Αγησιππίδαν ἄρχονλα κατὰ θάλασσαν ἐς Επίδαυρον ἐσέπεμψαν. Αργεῖοι δ' ἐλθόνλες παρ' Αθηναίυς, ἐπεκάλεν ὅτι γεγραμμένον ἐν ταῖς σπονδαῖς, διὰ τῆς ἑαυτῶν ἑκάςυς μὴ ἐᾶν πολεμίυς διϊέναι, ἐάσειαν κατὰ θάλασσαν παραπλεῦσαι· καὶ εἰ μὴ κἀκεῖνοι ἐς Πύλον κομιῶσιν ἐπὶ Λακεδαιμονίυς τὺς Μεσσηνίυς καὶ Εἵλωτας, ἀδικήσεσθαι αὐτοί. Αθηναῖοι δὲ,

Lacedaemonii quoque cum ſuis copiis adverſus Caryas profecti ſunt. Sed ne cum hic quidem ſacrificia pro transitu facientes litare potuiſſent, domum redierunt. Argivi vero, tertia fere agri Epidaurii parte vaſtata, domum reverterunt. Ipſis autem mille gravis armaturae milites Athenienſes duce Alcibiade auxilium tulerant, cum Lacedaemonios cum copiis ex ſuis finibus egreſſos audiſſent: ſed cum ipſorum opera non amplius opus eſſet, abierunt. Atque haec aeſtas ita exacta eſt.

56. Sequentis hyemis initio Lacedaemonii clam Athenienſibus praeſidium trecentorum militum, et Ageſippidam *ipſorum* ducem, mari Epidaurum immiſerunt. Argivi vero ad Athenienſes profecti, cum ipſis expoſtularunt, quod, cum in foederibus ſcriptum eſſet, ut nulli *de ſociis* hoſtes per *agrum* ſuum transire ſinerent, *ipſi tamen Lacedaemonios* per *ſuum* mare transire permiſiſſent. Et niſi ipſi quoque Meſſenios et ſervitia adverſus Lacedaemonios Pylum reduxiſſent, ſe *ab ipſis* injuria affectum iri *dicebant*. Athenienſes vero autore Alcibiade,

cippo quidem Laconico ſubſcripſerunt, La-
cedaemonios *in foederis conditionibus* non
perſtitiſſe, Pylum vero e Craniis ſervitia *La-*
cedaemoniorum reduxerunt, ut latrocinaren-
tur. caeteris vero in rebus quieverunt, et
ab armis abstinuerunt. Per hanc autem hy-
emem, quamvis Argivi et Epidaurii bellum
inter ſe gererent, tamen nullum quidem
proelium acie palam inſtructa commiſſum
eſt: ſed inſidiae et incurſiones *tantum* factae
ſunt, in quibus, prout caſus tulit, ex utris-
que nonnulli ceciderunt. atque extrema hy-
eme, et ad ver jam accedente, Argivi cum
ſcalis, quas ſumſerunt, adverſus Epidaurum
iverunt, ut propter bellum defenſoribus de-
nudatam expugnaturi. Sed infecto negotio
diſceſſerunt. Et hyems illa exiit, et deci-
mus tertius hujus belli annus exceſſit.

57. Inſequente aeſtate jam media Lace-
daemonii, cum Epidaurii ipſorum ſocii gra-
viter vexarentur, et aliae Peloponneſi *civi-*
tates, partim quidem *ab ipſis jam* defeciſ-
ſent, partim vero laborarent, exiſtimantes,
niſi celeriter *ipſas* praeoccuparent, ipſas ul-
terius progreſſuras eſſe, *et plures praeterea*
defectionem facturas, cum ipſi, tum ipſorum

Αλκιβιάδη πείσαντος, τῇ μὲν Λακωνικῇ στήλῃ ὑπέγραψαν ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις, ἐς δὲ Πύλον ἐκόμισαν τοὺς ἐκ Κρανίων Εἵλωτας λῃΐζεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἡσύχαζον. τὸν δὲ χειμῶνα τοῦτον, πολεμούντων Αργείων καὶ Επιδαυρίων, μάχη μὲν οὐδεμία ἐγένετο ἐκ παρασκευῆς, ἐνέβαλε δὲ καὶ καταδρομαὶ, ἐν αἷς ὡς τύχοιεν ἑκατέρων τινὲς διεφθείροντο. καὶ τελευτῶντος τοῦ χειμῶνος πρὸς ἔαρ ἤδη, κλίμακας ἔχοντες οἱ Αργεῖοι ἦλθον ἐπὶ τὴν Επίδαυρον, ὡς ἐρήμου οὔσης διὰ τὸν πόλεμον, βίᾳ αἱρήσοντες· καὶ ἄπρακτοι ἀπῆλθον. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα, καὶ τρίτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

νζ'. Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους μεσοῦντος Λακεδαιμόνιοι, ὡς αὐτοῖς οἵτε Επιδαύριοι ξύμμαχοι ὄντες ἐταλαιπώρουν, καὶ τἆλλα ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, τὰ μὲν ἀφειστήκει, τὰ δ' οὐ καλῶς εἶχε· νομίσαντες, εἰ μὴ προκαταλήψονται ἐν τά-

χει, ἐπὶ πλέον χωρήσεσθαι αὐτά, ἐστράτευον αὐτοὶ καὶ οἱ Εἵλωτες πανδημεὶ ἐπ' Αργος. ἡγεῖτο δὲ Αγις ὁ Αρχιδάμυ, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. ξυνεστράτευον δ' αὐτοῖς Τεγεάται τε καὶ ὅσοι ἄλλοι Αρκάδων Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἦσαν. οἱ δ' ἐκ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου ξύμμαχοι, καὶ οἱ ἔξωθεν, ἐς Φλιοῦντα ξυνελέγοντο· Βοιωτοὶ μὲν, πεντακισχίλιοι ὁπλῖται, καὶ τοσοῦτοι ψιλοὶ, καὶ ἱππῆς πεντακόσιοι, καὶ ἄμιπποι ἴσοι· Κορίνθιοι δὲ, διχίλιοι ὁπλῖται· οἱ δ' ἄλλοι, ὡς ἕκαστοι. Φλιάσιοι δὲ, πανστρατιᾷ, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων ἦν τὸ στράτευμα.

νή. Αργεῖοι δὲ, προσαθόμενοι τότε πρῶτον τὴν παρασκευὴν τῶν Λακεδαιμονίων, καὶ ἐπειδὴ ἐς τὸν Φλιοῦντα βαλόμενοι τοῖς ἄλλοις προσμίξαι ἐχώρουν, τότε δὴ ἐξεστράτευσαν καὶ αὐτοί. ἐβοήθησαν δ' αὐτοῖς καὶ Μαντινῆς, ἔχοντες τοὺς σφετέρους ξυμμάχους, καὶ Ηλείων τρισχίλιοι ὁ-

servitia cum maximis copiis ex omni suae ditionis populo collectis adversus Argos iverunt. Illis autem praeerat Agis Archidami *filius*, Lacedaemoniorum rex. Cum ipsis autem ad hanc militiam profecti sunt Tegeatae, et alii Arcades, quotquot erant Lacedaemoniorum socii. Nam caeteri socii, qui in Peloponneso, et extra *Peloponnesum* erant, ad Phliuntem cogebantur: Boeotorum quidem, quinque millia gravis armaturae militum, et totidem levis armaturae, et quingenti equites, et totidem alii, quorum tanta erat exercitatione celeritas, ut jubis equorum sublevati, cursum illorum adaequarent: Corinthiorum vero, duo gravis armaturae millia: caeterorum vero, pro cujusque copia viribusque numerus erat. Sed Phliasii cum omnibus suis copiis *ad hanc expeditionem iverunt*, quod *sociorum* exercitus in ipsorum *agro* esset.

58. Argivi autem, cum tunc primum Lacedaemoniorum apparatum praesensissent, et postea quam *Lacedaemonii* Phliuntem iverunt, et cum aliis se conjungerent, tum demum et ipsi cum exercitu prodierunt. Ipsis autem auxilium tulerunt et Mantinei cum

ſuis ſociis, et Eleorum tria gravis armaturae millia. Et progreſſi Lacedaemoniis ad Methydrium Arcadiae *oppidum* occurrunt. Et utrique collem occupant. Et Argivi quidem ad proelium cum Lacedaemoniis, ut ſociorum auxilio nudatis, committendum ſeſe praeparabant. Sed Agis caſtris noctu motis, idque clam *Argivis*, Phliuntem ad alios ſocios contendit. Quod cum Argivi cognoviſſent, primo diluculo ſtatim abierunt, primum quidem Argos, deinde vero ad illam viam, quae ad Nemeam ducit, qua Lacedaemonios cum ſociis deſcenſuros exſpectabant. Sed Agis non convertit ſe ad illud iter, qua exſpectabant: at, re Lacedaemoniis et Arcadibus et Epidauriis denuntiata, aliud aſperum inivit, et in Argivorum planitiem deſcendit. Et Corinthii et Pellenenſes et Phliaſii alia ardua *via* iter fecerunt. Boeotis vero et Megarenſibus et Sicyoniis praeceptum fuerat, ut via, quae ducit ad Nemeam, deſcenderent, ubi conſederant Argivi; ut, ſi Argivi contra ipſos in planitiem ad vim arcendam venirent, ipſi equis uterentur eos a tergo inſequentes. Atque

πλῖται. καὶ προϊόντες ἀπαντῶσι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐν Μεθυδρίῳ τῆς Αρκαδίας. καὶ καταλαμβάνουσιν ἑκάτεροι λόφον· καὶ οἱ μὲν Αργεῖοι ὡς μεμονωμένοις τοῖς Λακεδαιμονίοις παρεσκευάζοντο μάχεσθαι, ὁ δὲ Αγις, τῆς νυκτὸς ἀναζήσας τὸν στρατὸν, καὶ λαθὼν, ἐπορεύετο ἐς Φλιοῦντα παρὰ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους. καὶ οἱ Αργεῖοι αἰσθόμενοι, ἅμα ἕῳ ἐχώρουν, πρῶτον μὲν, ἐς Αργος, ἔπειτα δὲ, ἢ προσεδέχοντο τοὺς Λακεδαιμονίους μετὰ τῶν ξυμμάχων καταβήσεσθαι, τὴν κατὰ Νεμέαν ὁδόν. Αγις δὲ ταύτην μὲν ἣν προσεδέχοντο οὐκ ἐτράπετο, παραγγείλας δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ Αρκάσι καὶ Επιδαυρίοις, ἄλλην ἐχώρησε χαλεπὴν, καὶ κατέβη ἐς τὸ Αργείων πεδίον· καὶ Κορίνθιοι καὶ Πελληνῆς καὶ Φλιάσιοι ὄρθιον ἑτέραν ἐπορεύοντο· τοῖς δὲ Βοιωτοῖς καὶ Μεγαρεῦσι καὶ Σικυωνίοις εἴρητο τὴν ἐπὶ Νεμέας ὁδὸν καταβαίνειν, ἣ οἱ Αργεῖοι ἐκάθηντο, ὅπως εἰ οἱ Αργεῖοι ἐπὶ σφᾶς ἰόντες εἰς τὸ πεδίον βο-

ηθοῖεν, ἐφεπόμενοι τοῖς ἵπποις χρῶνλο. καὶ ὁ μὲν, ὕτω διατάξας, καὶ ἐσβαλὼν ἐς τὸ πεδίον, ἐδήου Σάμινθόν τε καὶ ἄλλα.

νθ'. Οἱ δὲ Αργεῖοι, γνόντες, ἐβοήθουν ἡμέρας ἤδη ἐκ τῆς Νεμέας, καὶ περιτυχόντες τῷ Φλιασίων καὶ Κορινθίων στραλοπέδῳ, τῶν μὲν Φλιασίων ὀλίγους ἀπέκλειναν, ὑπὸ δὲ τῶν Κορινθίων αὐτοὶ οὐ πολλῷ πλείους διεφθάρησαν. καὶ οἱ Βοιωτοὶ καὶ οἱ Μεγαρῆς καὶ οἱ Σικυώνιοι ἐχώρουν, ὥσπερ εἴρηλο αὐτοῖς, ἐπὶ τῆς Νεμέας, καὶ τοὺς Αργείους οὐκέτι κατέλαβον. ἀλλὰ καταβάντες, ὡς ἑώρων τὰ ἑαυλῶν δηούμενα, ἐς μάχην παρετάσσονλο. ἀντιπαρεσκευάζονλο δὲ καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι. ἐν μέσῳ δὲ ἀπειλημμένοι ἦσαν οἱ Αργεῖοι. ἐκ μὲν γὰρ τοῦ πεδίου, οἱ Λακεδαιμόνιοι εἶργον ἀπὸ τῆς πόλεως, καὶ οἱ μετ' αὐτῶν· καθύπερθε δὲ, Κορίνθιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Πελληνῆς· τὸ δὲ πρὸς Νεμέας, Βοιωτοὶ καὶ Σικυώνιοι καὶ Μεγαρῆς. ἵπποι δὲ αὐτοῖς οὐ παρῆσαν. οὐ γάρ πω οἱ Αθηναῖοι

Agis quidem, acie ſic inſtructa et irruptione in planitiem facta, Saminthum et alia vaſtabat.

59. Argivi vero hac re cognita, cum dies jam illuxiſſet, ex Nemea ad opem *agro ſuo* ferendam venerunt, et cum in Phliaſiorum et Corinthiorum exercitum incidiſſent, paucos quidem ex Phliaſiis interfecerunt: ipſi vero non multo plures ex ſuis a Corinthiis caeſos amiſerunt. Et Boeoti et Megarenſes et Sicyonii, ut praeceptum fuerat, ad Nemeam perrexerunt, nec Argivos amplius *illic* invenerunt: ſed *Argivi* cum *in planitiem* deſcendiſſent, et res ſuas vaſtari animadvertiſſent, ad pugnam ſe praeparabant. Viciſſim vero et Lacedaemonii aciem adverſus illos inſtruebant. Caeterum Argivi undique circumventi erant. nam a planitiei quidem parte, Lacedaemonii eorumque ſocii *ipſos* ab urbe prohibebant: ex locis vero ſuperioribus, Corinthii et Phliaſii et Pellenenſes: ab illa vero parte, quae Nemeam ſpectabat, Boeoti et Sicyonii et Megarenſes. Ipſis vero *Argivis* nulli equites praeſto e-

rant: ſoli namque ex ſociis Athenienſes nondum advenerant. Argivorum autem et ſociorum *reliquus* exercitus praeſentem rerum ſtatum non adeo periculoſum, *ut reapſe erat*, eſſe ducebat, ſed in *loco* opportuno, proelium commiſſum iri videbatur, et Lacedaemonios in ſuo *agro* et prope *ſuam* urbem *a ſe putabant* circumventos. At cum exercitus jamjam eſſent concurſuri, duo ex Argivis, Thraſyllus e quinque ducibus unus, et Alciphron Lacedaemoniorum hoſpes, ad Agidem acceſſerunt, et cum eo ſermonem habuerunt, ne proelium faceret. Argivos enim, ſiquid Argivis Lacedaemonii crimini darent, aequo ſtare judicio, pacemque, foederibus ictis, in poſterum colere paratos eſſe *dixerunt*.

60. Atque hi quidem Argivi ſua ſponte, non autem populi juſſu haec dixerunt. Cum autem Agis, ipſe *ſolus* has conditiones accepiſſet, et ne ipſe quidem cum pluribus *de his* conſultaſſet, ſed cum uno tantum, qui inter illius militiae ſocios praeturam gerebat, *has* communicaſſet, quatuor menſium foedus cum ipſis fecit, intra quos oportebat

μόνοι τῶν ξυμμάχων ἦκον. τὸ μὲν οὖν πλῆθος τῶν Αργείων καὶ τῶν ξυμμάχων οὐχ οὕτω δεινὸν τὸ παρὸν ἐνόμιζον, ἀλλ' ἐν καλῷ ἐδόκει ἡ μάχη ἔσεσθαι, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπειληφέναι ἐν τῇ αὐτῶν τε καὶ πρὸς τῇ πόλει. τῶν δὲ Αργείων δύο ἄνδρες, Θρασύλλός τε, τῶν πένλε στρατηγῶν εἷς ὤν, καὶ Αλκίφρων, πρόξενος Λακεδαιμονίων, ἤδη τῶν στρατοπέδων ὁσονοῦ ξυνιόντων, προσελθόντε Αγιδι, διελεγέσθην μὴ ποιεῖν μάχην. ἑτοίμους γὰρ εἶναι Αργείους δίκας δοῦναι καὶ δέξασθαι ἴσας καὶ ὁμοίας, εἴτι ἐπικαλοῦσιν Αργείοις Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιοῦτον εἰρήνην ἄγειν, σπονδὰς ποιησαμένους.

ξ'. Καὶ οἱ μὲν ταῦτα εἰπόντες τῶν Αργείων, ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ οὐ τοῦ πλήθους κελεύσανλος, εἶπον. καὶ ὁ Αγις, δεξάμενος τοὺς λόγους, αὐτὸς, καὶ οὐ μετὰ τῶν πλειόνων, οὐδὲ αὐτὸς βουλευσάμενος, ἀλλ' ἢ ἐνὶ ἀνδρὶ κοινώσας τῶν ἐν τέλει ξυστρατευομένων, σπένδεται τέσσαρας μῆνας, ἐν οἷς ἔδει ἐπι-

τελέσαι αὐτὸς τὰ ῥηθέντα. καὶ ἀπήγαγε τὸν στρατὸν εὐθὺς, οὐδενὶ φράσας τῶν ἄλλων ξυμμάχων. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι εἵποντο μὲν ὡς ἡγεῖτο, διὰ τὸν νόμον, ἐν αἰτίᾳ δ' εἶχον κατ' ἀλλήλους πολλῇ τὸν Αγιν, νομίζοντες, ἐν καλῷ παρατυχὸν σφίσι ξυμβαλεῖν, καὶ πανταχόθεν αὐτῶν ἀποκεκλεισμένων καὶ ὑπὸ ἱππέων καὶ πεζῶν, ὐδὲν δράσαντες ἄξιον τῆς παρασκευῆς ἀπιέναι. στρατόπεδον γὰρ δὴ τοῦτο κάλλιστον Ἑλληνικὸν τῶν μέχρι τοῦδε ξυνῆλθεν. ὤφθη δὲ μάλιστα ἕως ἔτι ἦν ἀθρόον ἐν Νεμέᾳ, ἐν ᾧ Λακεδαιμόνιοί τε πανστρατιᾷ ἦσαν, καὶ Αρκάδες, καὶ Βοιωτοὶ, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Πελληνῆς, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Μεγαρῆς· καὶ οὗτοι πάντες λογάδες ἀφ' ἑκάστων, ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι ὑ τῇ Αργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλη ἔτι προσγενομένη. τὸ μὲν οὖν στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν Αγιν, ἀνεχώρησν τε καὶ διελύθησαν ἐπ' οἴκου ἕκαστοι.

ipſos *ea* conficere, quae dixerant: exercitumque confeſtim abduxit, nulli caeterorum ſociorum *re* declarata. Lacedaemonii vero, ſociique quidem propter legem ſequebantur, prout ducebat: ſed tamen inter ſe graviter eum incuſabant, quod, cum ipſis opportune cecidiſſet, ut poſſent confligere, qui undique et ab equitatu et peditatu circumventi eſſent, nulla re geſta *tanto* apparatu digna, ſe discedere putarent. Hic enim Graecorum exercitus omnium, qui ad eam usque diem exſtitiſſent, pulcerrimus convenerat. maxime autem ſpectatus fuit, dum adhuc totus in Nemea eſſet, quo tempore et Lacedaemonii cum copiis ex omni ſuae ditionis populo coactis aderant, et Arcades, et Boeoti, et Corinthii, et Sicyonii, et Pellenenſes, et Phliaſii, et Megarenſes: atque hi omnes ex ſingulis dilecti, qui non ſolum Argivis, eorumque ſociis, ſed et aliis praeterea copiis, quae ſe ipſis adjunxiſſent, virtute pares eſſe videbantur. Hic igitur exercitus ſic Agidi ſuccenſens abiit, et ſinguli domum redierunt, et in ſuam quique

patriam ſe receperunt. Argivi vero et ipſi multo magis ſuccenſebant illis, qui populi injuſſu foedus fecerant, exiſtimantes illi quoque Lacedaemonios evaſiſſe, ea occaſione ſibi oblata, qua nullam aliam commodiorem ſibi unquam oblatum iri putabant. Nam et prope *ſuam* urbem et cum multis, iisque fortibus ſociis, *adverſus illos ſibi* certamen fore *credebant*. Itaque *domum* reverſi, Thraſyllum apud Charadrum (quo in loco, antequam e militia *reverſi urbem* ingrediantur, de cauſis militaribus judicant) lapidare coeperunt. Ille vero ad aram confugiens evaſit. Ejus tamen bona publicaverunt.

61. Poſtea vero cum Athenienſes auxilium ipſis tuliſſent, adductis mille gravis armaturae militibus, et trecentis equitibus, quibus Laches et Nicoſtratus praeerat, Argivi (nam *quamvis improbarent ea*, tamen foedera cum Lacedaemoniis inita rumpere non audebant) ipſos abire juſſerunt, nec *ipſos* cum populo agere volentes produxerunt, priusquam Mantinei et Elei (adhuc enim *illic* aderant) precibus extorſerunt. Atheni-

Αργεῖοι δὲ καὶ αὐτοὶ ἔτι ἐν πολλῷ πλείονι αἰτίᾳ εἶχον τὸς σπεισαμένος ἄνευ τοῦ πλήθος, νομίζοντες κἀκεῖνοι μὴ ἂν σφίσι ποτὲ κάλλιον παραχὸν Λακεδαιμονίος διαπεφευγέναι. πρός τε γὰρ τῇ σφετέρᾳ πόλει καὶ μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων τὸν ἀγῶνα ἂν γίγνεσθαι. τόν τε Θράσυλλον, ἀναχωρήσανλες, ἐν τῷ Χαράδρῳ (οὗπερ τὰς ἀπὸ ςρατιᾶς δίκας πρὶν ἐσιέναι κρίνουσιν) ἤρξανλο λεύειν. ὁ δὲ, καταφυγὼν ἐπὶ τὸν βωμὸν, περιγίγνεται· τὰ μέντοι χρήματα ἐδήμευσαν αὐτοῦ.

ξά. Μετὰ δὲ τοῦτο, Αθηναίων βοηθησάντων χιλίων ὁπλιτῶν, καὶ τριακοσίων ἱππέων, ὧν ἐςρατήγει Λάχης καὶ Νικόςρατος, οἱ Αργεῖοι (ὅμως γὰρ τὰς σπονδὰς ὤκνουν λῦσαι πρὸς τὸς Λακεδαιμονίους) ἀπιέναι ἐκέλευον αὐτούς, καὶ πρὸς τὸν δῆμον ὃ προσῆγον, βουλομένους χρηματίσαι, πρὶν ἢ Μαντινῆς καὶ Ηλεῖοι (ἔτι γὰρ παρῆσαν) κατηνάγκασαν δεόμενοι. καὶ ἔλεγον οἱ Αθη-

ναῦοι, Αλκιβιάδης πρεσβευτὴς παρόντος ἔν τε τοῖς Αργείοις καὶ ξυμμάχοις, ταῦτα, ὅτι οὐκ ὀρθῶς αἱ σπονδαὶ ἄνευ τῶν ἄλλων ξυμμάχων καὶ γένοιντο, καὶ νῦν (ἐν καιρῷ γὰρ παρεῖναι σφεῖς) ἅπτεσθαι χρῆναι τοῦ πολέμου. καὶ πείσαντες ἐκ τῶν λόγων τοὺς ξυμμάχους, εὐθὺς ἐχώρουν ἐπὶ Ορχομενὸν τὸν Αρκαδικὸν πάντες, πλὴν Αργείων. ἦσαν δὲ, ὅμως καὶ πεισθέντες, ὑπελείποντο πρῶτον, ἔπειτα δ' ὕστερον καὶ οὗτοι ἦλθον. καὶ προσκαθεζόμενοι τὸν Ορχομενὸν πάντες ἐπολιόρκουν· καὶ προσβολὰς ἐποιοῦντο, βουλόμενοι ἄλλως τε προσγενέσθαι σφίσι, καὶ ὅμηροι ἐκ τῆς Αρκαδίας ἦσαν αὐτόθι ὑπὸ Λακεδαιμονίων κείμενοι. οἱ δὲ Ορχομένιοι, δείσαντες τήν τε τοῦ τείχους ἀσθένειαν, καὶ τοῦ στρατοῦ τὸ πλῆθος, καὶ ὡς οὐδεὶς αὐτοῖς ἐβοήθει, μὴ προαπόλωνται, ξυνέβησαν ὥστε ξύμμαχοί τε εἶναι, καὶ ὁμήρους σφῶν τε αὐτῶν δοῦναι, καὶ Μαντινεῦσι, καὶ οὓς καλέσαντο Λακεδαιμόνιοι, παραδοῦναι.

enſes autem apud Argivos, eorumque ſocios, coram Alcibiade legato, haec dixerunt, non recte foedera ſine caeteris ſociis facta fuiſſe, et nunc (ſe enim opportune adeſſe) bellum ſuscipiendum eſſe. Cum autem hac oratione rem ſociis perſuaſiſſent, confeſtim omnes, praeter Argivos, adverſus Orchomenum Arcadicum contenderunt. Iſti enim, quamvis *Athenienſium verbis ad foedus frangendum* adducti fuiſſent, tamen primum *quidem* remanſerunt, deinde vero mox et ipſi *illuc* iverunt. Caſtrisque ad Orchomenum poſitis, univerſi obſidebant; et oppugnabant, in ſuam poteſtatem redigere cupientes, cum aliis de cauſis, tum vero quod Arcadum obſides illic eſſent a Lacedaemoniis depoſiti. Orchomenii vero, quod et murorum infirmitatem et *hoſtilis* exercitus multitudinem metuerent, ſimul etiam cum nullus opem ipſis ferret, *veriti*, ne prius perirent, *quam ſibi ſubveniretur*, deditionem ea conditione fecerunt, ut in ſocietatem reciperentur, et obſides ex ſuorum numero *ipſis* darent, et Mantineis illos etiam traderent, quos Lacedaemonii depoſuiſſent.

62. Postea vero cum Orchomenum jam tenerent, socii consultare coeperunt adversus quamnam ex reliquis primum ire oporteret. Et Elei quidem suadebant, *ut iretur* adversus Lepreum: Mantinei vero, adversus Tegeam: Argivi et Athenienses in Mantineorum sententiam iverunt. Elei vero indignati, quod decretum non fuisset, *ut iretur* adversus Lepreum, domum redierunt. Caeteri vero socii se Mantineae praeparabant ad Tegeam armis infestis petendam. Quinetiam nonnulli ex ipsis Tegeatis, qui in urbe erant, res ipsis dedere statuerant.

63. Lacedaemonii vero, postea quam ex agro Argivo redierunt, initis in quatuor menses foederibus, Agin vehementer incusabant, quod Argos in suam potestatem non redegisset, cum occasio tam idonea sese ipsis obtulisset, quantum nunquam ante sibi oblatam putarent. Tot enim talesque socios unum in locum congregatos, reperire non facile esse. Cum autem nuntius de Orchomeno capto allatus fuisset, tunc vero multo vehementius indignari coeperunt. Et pra-

ξϛ'. Μετὰ δὲ τοῦτο, ἔχοντες ἤδη τὸν Ὀρχομενὸν, ἐβουλεύοντο οἱ ξύμμαχοι ἐφ' ὅ, τι χρὴ πρῶτον ἰέναι τῶν λοιπῶν. καὶ Ἠλεῖοι μὲν, ἐπὶ Λέπρεον ἐπέλευον, Μαντινῆς δὲ, ἐπὶ Τέγεαν. καὶ προσέθεντο οἱ Ἀργεῖοι καὶ Ἀθηναῖοι τοῖς Μαντινεῦσι. καὶ οἱ μὲν Ἠλεῖοι, ὀργισθέντες ὅτι οὐκ ἐπὶ Λέπρεον ἐψηφίσαντο, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Μαντινείᾳ, ὡς ἐπὶ Τέγεαν ἰόντες. καὶ τινὲς αὐτοῖς καὶ αὐτῶν τῶν Τεγεατῶν ἐν τῇ πόλει ἐνεδίδοσαν τὰ πράγματα.

ξγ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἐπειδὴ ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄργους, τὰς τετραμένους σπονδὰς ποιησάμενοι, Ἄγιν ἐν μεγάλῃ αἰτίᾳ εἶχον, οὐ χειρωσάμενον σφίσιν Ἄργος, παραχὼν καλῶς, ὡς ὕστερον αὐτοὶ ἐνόμιζον· ἄνδρας γὰρ τοσούτους ξυμμάχους καὶ τοιούτους ῥᾴδιον εἶναι λαβεῖν. ἐπειδὴ δὲ καὶ περὶ Ὀρχομενὸν ἠγγέλλετο, ἁλωκέναι, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἐχαλέπαινον· καὶ ἐβούλευον εἰ-

θὺς ὑπ' ὀργῆς, παρὰ τὸν τρόπον τὸν ἑαυτῶν, ὡς χρὴ τήν τε οἰκίαν αὐτοῦ κατασκάψαι, καὶ δέκα μυριάσι δραχμῶν ζημιῶσαι. ὁ δὲ παρητεῖτο μηδὲν τούτων δρᾶν. ἔργῳ γὰρ ἀγαθῷ ῥύσεσθαι τὰς αἰτίας στρατευσάμενος· ἢ τότε ποιεῖν αὐτοὺς ὅ, τι βούλονται. οἱ δὲ τὴν μὲν ζημίαν καὶ τὴν κατασκαφὴν ἐπέσχον· νόμον δὲ ἔθεντο ἐν τῷ παρόντι, ὃς ὕστερον ἐγένετο αὐτοῖς. δέκα γὰρ ἄνδρας Σπαρτιατῶν προσείλοντο αὐτῷ ξυμβούλους, ἄνευ ὧν μὴ κύριον εἶναι ἀπάγειν στρατιὰν ἐκ τῆς πόλεως.

ξδ'. Ἐν τούτῳ δ' ἀφικνεῖται αὐτοῖς ἀγγελία παρὰ τῶν ἐπιτηδείων ἐκ Τεγέας, ὅτι εἰ μὴ παρέσονται ἐν τάχει, ἀποστήσεται αὐτῶν Τέγεα πρὸς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ ὁσονοῦν ἀφέστηκεν. ἐνταῦθα δὴ βοήθεια τῶν Λακεδαιμονίων γίγνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Εἱλώτων παντδημεὶ ὀξεῖα, καὶ ὡς ὕστερον. ἐχώρουν δὲ ἐς Ὀρέστειον τῆς Μαινάλιας· καὶ τοῖς

ira protinus, praeter ſuum morem, et de ipſius domo diruenda, et de ipſo centum millibus drachmarum multando deliberabant. Ille vero deprecabatur, ne quid horum facerent. ſe enim, expeditione ſuscepta, forti aliquo facinore crimina ſibi objecta dilutu-rum; aut, *niſi praeſtitiſſet*, tunc ipſos, quicquid vellent, facturos. Illi vero a multa quidem irroganda, et ab aedibus diruendis abstinuerunt; legem vero tunc, quae nunquam ante apud ipſos fuerat, tulerunt. Decem enim viros Spartanos praeterea elegerunt, quos ipſi conſiliarios dederunt, ſine quibus ipſi exercitum ex urbe educere non liceret.

64. Interea vero nuntius ab amicis Tegeatis ad ipſos allatus eſt, niſi celeriter adeſſent, Tegeam ab ipſis ad Argivos, eorumque ſocios defecturam, et propemodum jam defeciſſe. Tunc vero Lacedaemonii, tam ipſi, quam Helotes, cum frequentiſſimis copiis ex omni ſuae ditionis populo congregatis, citiſſime, ſi unquam ante, opem *Tegeatis* tulerunt. Iverunt autem ad Oreſtium

Maenaliae. Et Arcadibus quidem ſuis ſociis praeceperunt, ut congregati ſe Tegeam ſubſequerentur. Ipſi vero, cum univerſi ad Oreſtium uſque profecti fuiſſent, et illinc ſextam ſuarum copiarum partem domum remiſiſſent (in qua parte ſeniores ac juniores erant) ut res domeſticas tuerentur, cum reliquis copiis Tegeam pervenerunt. nec multo poſt ſocii ab Arcadibus miſſi adfuerunt. Miſerunt etiam et Corinthum, et ad Boeotos, et Phocenſes, et Locros, imperantes, ut celeriter ad Mantineam, ad opem ferendam, venirent. Sed his quidem ob nimias temporis anguſtias proficiſci non dabatur, nec facile erat, niſi frequentibus copiis, et ſe invicem praeſtolantibus, *agrum* hoſtilem transire: (nam in medio *ſitus, transitum illis* praecludebat) nihilo tamen minus ire properabant. Lacedaemonii vero cum Arcadibus ſociis, qui aderant, et quos ſecum aſſumſerant, irruptionem in *agrum* Manticum fecerunt. caſtrisque ad Herculis templum poſitis, agrum vaſtabant.

65. Argivi vero et ſocii, qui locum na-

μὲν Ἀρκάδων σφετέροις ὖσι ξυμμάχοις προείπον ἀθροισθεῖσιν ἰέναι κατὰ πόδας αὐτῶν ἐς Τέγεαν· αὐτοὶ δὲ μέχρι μὲν τῆ Ὀρεσθείῳ πάντες ἐλθόντες, ἐκεῖθεν δὲ τὸ ἕκτον μέρος σφῶν αὐτῶν ἀποπέμψαντες ἐπ' οἴκου, (ἐν ᾧ τὸ πρεσβύτερόν τε καὶ τὸ νεώτερον ἦν) ὥστε τὰ οἴκοι φρουρεῖν, τῷ λοιπῷ στρατεύματι ἀφικνεῖσθαι ἐς Τέγεαν. καὶ ὑπὸ πολλῷ ὕστερον οἱ ξύμμαχοι ἀπ' Ἀρκάδων παρῆσαν. πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὴν Κόρινθον, καὶ Βοιωτοὺς, καὶ Φωκέας, καὶ Λοκροὺς, βοηθεῖν κελεύοντες κατὰ τάχος ἐς Μαντίνειαν. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐξ ὀλίγου τε ἐγίγνετο, καὶ ὑ ῥᾴδιον ἦν μὴ ἀθρόους, καὶ ἀλλήλους περιμείναντας, διελθεῖν τὴν πολεμίαν· (ξυνέκλειε γὰρ διὰ μέσου) ὅμως δὲ ἠπείγοντο. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ἀναλαβόντες τοὺς παρόντας Ἀρκάδων ξυμμάχους, ἐσέβαλον ἐς τὴν Μαντινικήν. καὶ στρατοπεδευσάμενοι πρὸς τῷ Ἡρακλείῳ, ἔδῃουν τὴν γῆν.

ξέ. Οἱ δὲ Ἀργεῖοι, καὶ οἱ ξύμμαχοι,

ὡς εἶδον αὐτοὺς, καταλαβόντες χωρίον ἐ-
ρυμνὸν καὶ δυσπρόσοδον, παρετάξαντο ὡς ἐς
μάχην. καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι εὐθὺς αὐτοῖς
ἐπῆεσαν, καὶ μέχρι μὲν λίθου καὶ ἀκοντίου
βολῆς ἐχώρησαν, ἔπειτα τῶν πρεσβυτέρων
τις Αγιδι ἐπεβόησεν, ὁρῶν πρὸς χωρίον καρ-
τερὸν ἰόντας σφᾶς, ὅτι διανοεῖται κακὸν
κακῷ ἰᾶσθαι. δηλῶν, τῆς ἐξ Αργους ἐπαυ-
τίου ἀναχωρήσεως τὴν παροῦσαν ἄκαιρον
προθυμίαν ἀνάληψιν βουλομένην εἶναι. ὁ
δὲ, εἴτε καὶ διὰ τὸ ἐπιβόημα, εἴτε καὶ αὐτῷ
ἄλλο τι ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ, δόξαν ἐξαίφνης,
πάλιν τὸ στράτευμα κατὰ τάχος, πρὶν
ξυμμίξαι, ἀπῆγε. καὶ ἀφικόμενος πρὸς τὴν
Τεγεάτιν, τὸ ὕδωρ ἐξέτρεπε πρὸς τὴν
Μαντινικὴν, περὶ οὗπερ, ὡς τὰ πολλὰ
βλάπτουσος ὁποτέρωσε ἂν ἐσπίπτῃ, Μαν-
τινῆς καὶ Τεγεάται πολεμοῦσιν. ἐβούλετο
δὲ τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ
ὕδατος ἐκτροπὴν, ἐπειδὰν πύθωνται, κατα-
βιβάσαι τοὺς Αργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, καὶ

tura munitum et acceſſu difficilem occuparant, cum ipſos vidiſſent, ad pugnam ſeſe inſtruxerunt. Lacedaemonii vero confeſtim obviam illis iverunt, et uſque ad lapidis jaculive jactum proceſſerunt: tunc vero quidam ex ſenioribus ad Agidem exclamavit, cum ſuos ad locum natura munitum tendere videret, Agis malum malo ſanare cogitat; innuens ex agro Argivo receptum, qui ipſi dabatur crimini, cui tunc mederi volebat hoc intempeſtivo ſtudio. Ille vero ſive propter illam inclamationem, ſive etiam quod repente ſententiam mutaſſet, copias celeriter, antequam manus conſererent, abduxit. Et cum in agrum Tegeaticum perveniſſet, aquam in agrum Mantinicum *a Tegeatico* avertere coepit; cujus cauſa, quod magna damna daret, utram in partem curſu deferretur, Mantinei et Tegeatae bellum *inter ſe* gerebant. Argivos enim, eorumque ſocios, ubi *rem* intellexiſſent, de colle, in quo conſederant, deducere, accurrentes ad prohibendum curſum aquae, quae averte-

batur, et proelium in planitie facere volebat. Atque ille quidem, cum diem illum illic ad aquam manſiſſet, *eam* avertit. Argivi vero eorumque ſocii, primum quidem obſtupefacti repentino illorum receptu e propinquo *loco*, non habebant, quid conjectarint. Deinde vero cum et illi ſeſe recepiſſent ac abdidiſſent; ipſi vero quieſcerent, nec *illos* inſequerentur: tunc vero ſuos duces rurſus incuſare coeperunt, quod et prius Lacedaemonii, qui prope Argos opportune erant intercepti, dimiſſi fuiſſent; et nunc aufugientes nullus inſequeretur, ſed per otium illi quidem incolumes evaderent, ipſi vero proderentur. Duces vero primum quidem turbati ſunt, deinde vero ipſos a colle abduxerunt, et in planitiem progreſſi, caſtra *illic* poſuerunt, ut in hoſtem ituri.

66. Poſtridie autem Argivi, eorumque ſocii aciem inſtruxerunt, ut *cum hoſte* pugnaturi, ſi *in hoſtem* incidiſſent. Lacedaemo-

ἐν τῷ ὁμαλῷ τὴν μάχην ποιεῖσθαι. καὶ ὁ μὲν, τὴν ἡμέραν ταύτην μείνας αὐτοῦ περὶ τὸ ὕδωρ, ἐξέτρεπεν· οἱ δ' Αργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, τὸ μὲν πρῶτον καταπλαγέντες τῇ ἐξ ὀλίγου αἰφνιδίῳ αὐτῶν ἀναχωρήσει, οὐκ εἶχον ὅ, τι εἰκάσωσιν· εἶτα ἐπειδὴ ἀναχωρῶντες, ἐκεῖνοί τε ἀπέκρυψαν, καὶ σφεῖς ἡσύχαζον, καὶ οὐκ ἐπηκολούθων, ἐνταῦθα τοὺς ἑαυτῶν στρατηγοὺς αὖθις ἐν αἰτίᾳ εἶχον, τό, τε πρότερον καλῶς ληφθέντας πρὸς Αργει Λακεδαιμονίους ἀφεθῆναι, καὶ νῦν ὅτι ἀποδιδράσκοντας οὐδεὶς ἐπιδιώκει, ἀλλὰ καθ' ἡσυχίαν οἱ μὲν σώζονται, σφεῖς δὲ προδίδονται. οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐθορυβήθησαν μὲν τοπαραυτίκα, ὕστερον δὲ ἀπάγουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου, καὶ προελθόντες ἐς τὸ ὁμαλὸν, ἐστρατοπεδεύσαντο, ὡς ἰόντες ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

ξς'. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἵ τε Αργεῖοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ξυνετάξαντο ὡς ἔμελλον μαχεῖσθαι, ἢν περιτύχωσιν· οἵ τε Λακεδαιμό-

νιοι ἀπὸ τοῦ ὕδατος πρὸς τὸ Ἡράκλειον πάλιν ἐς τὸ αὐτὸ στρατόπεδον ἰόντες, ὁρῶσι δι' ὀλίγου τοὺς ἐναντίους ἐν τάξει τε ἤδη πάντας, καὶ ἀπὸ τοῦ λόφου προεληλυθότας. μάλιστα δὴ Λακεδαιμόνιοι, ἐς ὃ ἐμέμνηντο, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἐξεπλάγησαν. διὰ βραχείας γὰρ μελλήσεως ἡ παρασκευὴ αὐτοῖς ἐγίγνετο, καὶ εὐθὺς ὑπὸ σπουδῆς καθίσταντο ἐς κόσμον τὸν ἑαυτῶν, Ἀγιδος τοῦ βασιλέως ἕκαστα ἐξηγουμένου κατὰ τὸν νόμον. βασιλέως γὰρ ἄγοντος, ὑπ' ἐκείνου πάντα ἄρχεται, καὶ τοῖς μὲν πολεμάρχοις αὐτὸς φράζει τὸ δέον· οἱ δὲ, τοῖς λοχαγοῖς. ἐκεῖνοι δὲ, τοῖς πεντηκοντατῆρσιν. αὖθις δ' οὗτοι, τοῖς ἐνωμοτάρχαις. καὶ οὗτοι, τῇ ἐνωμοτίᾳ. καὶ αἱ παραγγέλσεις, ἤν τι βούλωνται, κατὰ τὰ αὐτὰ χωροῦσι, καὶ ταχεῖαι ἐπέρχονται. σχεδὸν γάρτοι πᾶν, πλὴν ὀλίγου, τὸ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, ἄρχοντες ἀρχόντων εἰσὶ, καὶ τὸ ἐπιμελὲς τοῦ δρωμένου, πολλοῖς προσήκει.

nii vero, dum ab aqua rursus ad Herculis templum in eadem castra reverterentur, adversarios brevi *intervallo a se distantes*, omnesque jam in acie stantes, et ex colle progressos conspiciunt. Tunc igitur Lacedaemonii tanto timore perculsi fuerunt, quanto nunquam ante, quod ipsi meminissent. nam perexiguum temporis spatium ipsis ad aciem instruendam dabatur, et prae festinatione in suum quique ordinem confestim se receperunt, Agide omnia Imperatoris munia obeunte, ut lex jubet. Quum enim Rex *exercitum* ducit, omnia ab illo reguntur; et ipse quidem Polemarchis indicat ea, quae sunt facienda. Illi vero, Lochagis. At Lochagi Pentecontateribus. Rursus isti, Enomotarchis. Enomotarchae vero, *suae* Enomotiae. Et imperia, siquid *reges fieri* velint, eodem ordine progrediuntur, citoque *per exercitum* permeant. Nam propemodum totus Lacedaemoniorum exercitus, exceptis paucis, sunt duces ducum, et rerum gerendarum cura ad multos pertinet.

67. Tunc autem in ſiniſtro quidem ipſorum cornu collocati erant Sciritae, qui ſoli ex Lacedaemoniis hunc ordinem per ſe, *non permixti aliis*, ſemper obtinent. Juxta hos, Braſidiani milites ex Thracia reverſi, et cum illis Neodamodes. Deinde jam ipſi Lacedaemonii deinceps Lochos conſtituebant, et juxta ipſos, ex Arcadibus *ii, qui vocantur* Heraeenſes. Poſt hos, Maenalii. Sed in dextro cornu Tegeatae, et pauci Lacedaemoniorum, qui extremam *ejus partem* tenebant, et ipſorum equitatus in utroque cornu collocatus erat. Atque Lacedaemonii quidem ſic erant inſtructi. Hoſtium vero ipſis oppoſitorum dextrum quidem cornu Mantinei tenebant, quod in ipſorum *agro* res gereretur. Juxta ipſos erant ſocii ex Arcadia profecti: deinde mille ex Argivis delecti, quibus jampridem civitas *in rebus bellicis* ſeſe exercendi facultatem praebebat. Prope ipſos erant caeteri Argivi, poſt eos, ipſorum ſocii, Cleonaei, et Orneatae. Poſtea Athenienſes poſtremi, ſini-

ξζ'. Τότε δὲ κέρας μὲν εὐώνυμον Σκιρῖται αὐτοῖς καθίσαντο, ἀεὶ ταύτην τὴν τάξιν μόνοι Λακεδαιμονίων ἐπὶ σφῶν αὐτῶν ἔχοντες· παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Βρασίδειοι στρατιῶται, καὶ Νεοδαμώδεις μετ' αὐτῶν. ἔπειτ' ἤδη Λακεδαιμόνιοι αὐτοὶ ἐξῆς καθίσασαν τοὺς λόχους, καὶ παρ' αὐτοὺς, Αρκάδων Ἠραιῆς. μετὰ δὲ τούτους, Μαινάλιοι, καὶ ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ, Τεγεᾶται, καὶ Λακεδαιμονίων ὀλίγοι, τὸ ἔσχατον ἔχοντες, καὶ οἱ ἱππῆς αὐτῶν ἑφ' ἑκατέρῳ τῷ κέρᾳ. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὕτως ἐτάξαντο. οἱ δ' ἐναντίοι αὐτοῖς, δεξιὸν μὲν κέρας Μαντινῆς εἶχον, ὅτι ἐν τῇ ἐκείνων τὸ ἔργον ἐγίγνετο. παρὰ δ' αὐτοῖς οἱ ξύμμαχοι Αρκάδων ἦσαν· ἔπειτα Αργείων οἱ χίλιοι λογάδες, οἷς ἡ πόλις ἐκ πολλῶ ἄσκησιν τῶν ἐς τὸν πόλεμον δημοσίᾳ παρεῖχε. καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ ἄλλοι Αργεῖοι, καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν, Κλεωναῖοι καὶ Ορνεάται. ἔπειτα Αθηναῖοι ἔχα-

τοι, τὸ εὐώνυμον κέρας ἔχοντες, καὶ ἱππῆς μετ' αὐτῶν οἱ οἰκεῖοι.

ξή. Τάξις μὲν ἥδε καὶ παρασκευὴ ἀμφοτέρων ἦν· τὸ δὲ στρατόπεδον τῶν Λακεδαιμονίων, μεῖζον ἐφάνη. ἀριθμὸν δὲ γράψαι, ἢ καθ' ἑκάστους ἑκατέρων, ἢ ξύμπαντας, οὐκ ἂν ἐδυνάμην ἀκριβῶς. τὸ μὲν γὰρ Λακεδαιμονίων πλῆθος διὰ τῆς πολιτείας τὸ κρυπτὸν ἠγνόεῖτο, τῶν δ' αὖ, διὰ τὸ ἀνθρώπειον κομπῶδες ἐς τὰ οἰκεῖα πλήθη, ἠπιστεῖτο. ἐκ μέντοι τοιῶδε λογισμοῦ ἔξεστί τῳ σκοπεῖν τὸ Λακεδαιμονίων τότε παραγενόμενον πλῆθος. λόχοι μὲν γὰρ ἐμάχοντο ἑπτὰ, ἄνευ Σκιριτῶν, ὄντων ἑξακοσίων. ἐν δὲ ἑκάστῳ λόχῳ πεντηκοστύες ἦσαν τέσσαρες, καὶ ἐν τῇ πεντηκοστύϊ, ἐνωμοτίαι τέσσαρες. τῆς τε ἐνωμοτίας ἐμάχοντο ἐν τῷ πρώτῳ ζυγῷ, τέσσαρες. ἐπὶ δὲ βάθος ἐτάξαντο μὲν οὐ πάντες ὁμοίως, ἀλλ' ὡς λοχαγὸς ἕκαστος ἐβούλετο· ἐπίπαν δὲ κατέστησαν ἐπὶ ὀκτώ. παρὰ δὲ

ſtrum cornu tenebant, et domeſticus ipſorum equitatus cum ipſis erat.

68. Atque hic quidem ordo, et hic apparatus utrorumque erat. Sed Lacedaemoniorum exercitus *altero* major eſſe viſus eſt. Quantus autem utrorumque, vel ſingulorum populorum, vel univerſorum numerus exſtiterit, accurate ſcribere non potui. Nam Lacedaemoniorum quidem numerus ignorabatur propter inſtitutum illius civitatis, quae res ſuas occultat: horum vero propter iactationem, qua homines in efferenda ſuorum multitudine uti conſueverunt, credibilis non erat. Ex iſta tamen ratiocinatione cuilibet licet inire numerum Lacedaemoniorum, qui tunc *illic* adfuerunt. Nam Lochi ſeptem pugnabant, praeter Sciritas, qui erant ſexcenti. In ſingulis autem Lochis erant quatuor Pentecoſtues, et in unaquaque Pentecoſtue erant quatuor Enomotiae. In uno autem cujusque Enomotiae primo jugo, quaterni *milites* pugnabant. Neque vero omnium in acie collocatorum ubique aequalis erat denſitas: ſed pro arbitrio cujusque Lochagi. In univerſum autem acies octonis militibus in altitudinem erat denſata.

In latitudinem vero, prima acies *et totius exercitus frons porrecta* quadringentos et duodequinquaginta milites, praeter Sciritas, continebat.

69. Cum autem acies jamjam essent concursurae, tunc vero singulorum populorum duces his verbis suos sunt cohortati. Et Mantinei quidem *docentes*, proelium commissum iri et pro patria, simul et pro principatu et pro servitute: ut illo quidem, cujus periculum ante feciissent, *et cujus commoda jam gustassent*, minime spoliarentur; hanc vero, ne rursus experirentur. Argivi vero, et pro pristino principatu, et pro pari dignitate, quam in Peloponneso quondam obtinuissent, ne se perpetuo *his* privari paterentur, simul etiam ut hostes, eosque finitimos, pro multis injuriis ulciscerentur. Athenienses vero, pulcrum esse, cum multis ac fortibus sociis certamen subeuntes, in proelio nulli *virtute* cedere. Illud etiam addebant, si Lacedaemonios in Peloponneso viciissent, se *suum* imperium et magis stabilituros et amplificaturos, nec ullum alium posthac in *su*

ἅπαν, πλὴν Σκιριτῶν, τετρακόσιοι καὶ δυοῖν δέοντες πεντήκοντα ἄνδρες, ἡ πρώτη τάξις ἦν.

ξθ'. Ἐπεὶ δὲ ξυνιέναι ἔμελλον ἤδη, ἐνταῦθα καὶ παραινέσεις καθ' ἑκάστους ὑπὸ τῶν οἰκείων στρατηγῶν τοιάδε ἐγίγνοντο. Μαντινεῦσι μὲν, ὅτι ὑπέρ τε πατρίδος ἡ μάχη ἔσται, καὶ ὑπὲρ ἀρχῆς ἅμα καὶ δουλείας, τὴν μὲν, μὴ πειρασαμένοις ἀφαιρεθῆναι, τῆς δὲ, μὴ αὖθις πειρᾶσθαι. Ἀργείοις δὲ, ὑπέρ τῆς τε παλαιᾶς ἡγεμονίας, καὶ τῆς ἐν Πελοποννήσῳ ποτὲ ἰσομοιρίας, μὴ διὰ παντὸς στερισκομένους ἀνέχεσθαι, καὶ ἄνδρας ἅμα ἐχθροὺς καὶ ἀσυγγείτονας ὑπὲρ πολλῶν ἀδικημάτων ἀμύνασθαι. τοῖς δὲ Ἀθηναίοις, καλὸν εἶναι, μετὰ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ξυμμάχων ἀγωνιζομένους, μηδενὸς λείπεσθαι. καὶ ὅτι ἐν Πελοποννήσῳ Λακεδαιμονίους νικήσαντες, τήν τε ἀρχὴν βεβαιοτέραν καὶ μείζω ἕξουσι, καὶ οὐ μή ποτέ τις αὐτοῖς ἄλλος ἐς

τὴν γῆν ἔλθη. τοῖς μὲν Αργείοις καὶ ξυμμάχοις ταῦτα παρηνέθη. Λακεδαιμόνιοι δὲ, καθ' ἑκάστους τε, καὶ μετὰ τῶν πολεμικῶν νόμων, ἐν σφίσιν αὐτοῖς ὧν ἠπίσαντο τὴν παρακέλευσιν τῆς μνήμης ἀγαθοῖς ὄσιν ἐποιοῦντο· εἰδότες ἔργων ἐκ πολλοῦ μελέτην πλείω σώζουσαν, ἢ λόγων δι' ὀλίγου καλῶς ῥηθεῖσαν παραίνεσιν.

ο'. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ ξύνοδος ἦν· Αργεῖοι μὲν καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐντόνως καὶ ὀργῇ χωροῦντες, Λακεδαιμόνιοι δὲ, βραδέως, καὶ ὑπὸ αὐλητῶν πολλῶν νόμῳ ἐγκαθεστώτων· ὑπὸ τοῦ θείου χάριν, ἀλλ' ἵνα ὁμαλῶς μετὰ ῥυθμοῦ βαίνοντες, προέλθοιεν, καὶ μὴ διασπαθείη αὐτοῖς ἡ τάξις· ὅπερ φιλεῖ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἐν ταῖς προσόδοις ποιεῖν.

οα'. Ξυνιόντων δ' ἔτι, Αγις ὁ βασιλεὺς τοιόνδε ἐβουλεύσατο δρᾶσαι. τὰ στρατόπεδα ποιεῖ μὲν καὶ ἅπαντα τοῦτο, ἐπὶ τὰ δεξιὰ κέρατα αὐτῶν, ἐν ταῖς ξυνόδοις μᾶλλον ἐξωθεῖται, καὶ περιέχουσι κατὰ τὸ

um agrum venturum Atque Argivis quidem, eorumque ſociis tales cohortationes propoſitae fuerunt. Lacedaemonii vero, partim per ſe ipſos, partim ob militarem diſciplinam, ſe mutuo hortabantur, ut memores eſſent virtutum, quas in ſe viris fortibus eſſe noverant: perſuaſum habentes diuturnum rerum *bellicarum* ſtudium ad ſalutem parandam plus valere, quam brevem verborum praeclare factorum cohortationem.

70. Atque poſt haec concurſus factus eſt. Et Argivi quidem, eorumque ſocii magno impetu, iraque concitati ferebantur: Lacedaemonii vero lente et ad cantum multorum tibicinum, qui ex lege inter ipſos erant interpoſiti; non rei divinae gratia, ſed ut ad numerum aequabili gradu incedentes progrederentur, et ne acies distraheretur: quod magni exercitus in ipſo concurſu facere ſolent.

71. Interea vero dum acies adhuc concurrerent, rex Agis hujusmodi ſtratagemate uti conſtituerat, quo omnes exercitus uti conſueverunt. nam in ipſo conflictu acies utrorumque in *ſuum* dextrum cornu latius

exporriguntur, et utrique *ſuo* dextro *cornu* ſiniſtrum hoſtium ſibi oppoſitum circumveniunt: quia ſinguli *milites ſibi* metuentes, ſui corporis partes armis nudatas, clypeo illius, qui ad dextram ſuam in acie collocatus eſt, protegere maxime ſtudent, et exiſtimant iſtam conjunctionis *et aciei confertae* denſitatem adverſus hoſtium irruptionem eſſe tutiſſimam. Atque hujus rei caput eſt is, qui primus ſtat in dextro cornu, aſſidue ſtudens, nudam ſui coporis partem ab hoſtibus ſubducere, et propter eundem metum caeteri quoque eum ſequuntur. Tunc autem Mantinei quidem *ſuo dextro* cornu, *ſiniſtrum* Sciritarum multum circumvenerunt: Lacedaemonii vero, et Tegeatae multo magis *ſiniſtrum* Athenienſium *cornu circumvenerunt*, quo majorem exercitum habebant. Agis igitur, veritus, ne ſiniſtrum ſuorum cornu *ab hoſte* circumdaretur, et exiſtimans, Mantineos aciem valde exporrectam habere ad ſuos circumveniendum, Sciritis et Braſidianis imperavit, ut aliqua ſuorum manu ſubducta *ſuum cornu* Mantineis exaequarent. Hipponoïdae vero et Ariſtocli Polemarchis praecepit, ut duas cohortes ex dextro cornu detraherent, et cum his in illud

τῶν ἐναντίων εὐώνυμον ἀμφότεροι τῷ δεξιῷ· διὰ τὸ φοβουμένους προσέλλειν τὰ γυμνὰ ἕκαστον ὡς μάλιστα τῇ τῦ ἐν δεξιᾷ παρατεταγμένυ ἀσπίδι, καὶ νομίζειν τὴν πυκνότητα τῆς ξυγκλείσεως εὐσκεπαστότατον εἶναι. καὶ ἡγεῖται μὲν τῆς αὐτίας ταύτης ὁ πρωτοστάτης τοῦ δεξιοῦ κέρως, προθυμούμενος ἐξαλλάττειν ἀεὶ τῶν ἐναντίων τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν, ἕπονται δὲ διὰ τὸν αὐτὸν φόβον καὶ οἱ ἄλλοι. καὶ τότε περιέχον μὲν οἱ Μαντινῆς τῷ κέρᾳ πολὺ τῶν Σκιριτῶν, ἔτι δὲ πλέον οἱ Λακεδαιμόνιοι ἢ Τεγεάται τῶν Αθηναίων, ὅσῳ μεῖζον τὸ στράτευμα εἶχον. δείσας δὲ Αγις μὴ σφῶν κυκλωθῇ τὸ εὐώνυμον, καὶ νομίσας ἄγαν περιέχειν τοὺς Μαντινέας, τοῖς μὲν Σκιρίταις καὶ Βρασιδείοις ἐσήμηνεν, ἐπεξαγαγόντας ἀπὸ σφῶν, ἐξισῶσαι τοῖς Μαντινεῦσιν· εἰς δὲ τὸ διάκενον τῦτο παρήγγελλεν ἀπὸ τῦ δεξιῦ κέρως δύο λόχυς τῶν πολεμάρχων Ἱπποκράτη καὶ Αριστο-

κλεῖ ἔχυσι παρελθεῖν, καὶ ἐσβαλόντας πληρῶσαι, νομίζων τῷ δ' ἑαυτῶν δεξιῷ ἔτι περισσίαν ἔσεσθαι, καὶ τὸ καλὰ τὰς Μαντινέας, βεβαιότερον τετάξεσθαι.

ϙ'. Ξυνέβη οὖν αὐτῷ, ἅτε ἐν αὐτῇ τῇ ἐφόδῳ καὶ ἐξ ὀλίγου παραγγείλαντι, τόν τε Αριστοκλέα καὶ τὸν Ἱπποκράτη μὴ θελῆσαι παρελθεῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἴτιαμα ὕστερον φεύγειν ἐκ Σπάρτης, δόξαντας μαλακισθῆναι· καὶ τοὺς πολεμίους φθάσαι τῇ προσμίξει· καὶ κελεύσαντος αὐτὸν ἐπὶ τὰς Σκιρίτας, ὡς οὐ παρῆλθον οἱ λόχοι, πάλιν αὖ σφίσι προσμίξαι μὴ δυνηθῆναι ἔτι, μηδὲ τούτους ξυγκλεῖσαι. ἀλλὰ μάλιστα δὴ κατὰ πάντα τῇ ἐμπειρίᾳ Λακεδαιμόνιοι ἐλασσωθέντες τότε, τῇ ἀνδρείᾳ ἔδειξαν οὐχ ἧσσον περιγενόμενοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐν χερσὶν ἐγίγνοντο τοῖς ἐναντίοις, τὸ μὲν τῶν Μαντινέων δεξιὸν τρέπει αὐτῶν τοὺς Σκιρίτας καὶ τοὺς Βρασιδείους· καὶ ἐσπεσόντες οἱ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι

vacuum ſpatium transirent, et ingreſſi *locum* explerent, exiſtimans et dextrum ſuorum cornu vel ſic ſatis magnam militum copiam habiturum, et *ſiniſtrum*, quod Mantineis erat oppoſitum, *hoc ſubſidio confirmatum*, in acie conſtantius perſtiturum.

72. Contigit autem ipſi (quippe quod in ipſo concurſu ac repente *haec illis* imperaſſet) ut Ariſtocles et Hipponoïdes *eo* transire nollent: quinetiam hac ipſa de cauſa poſtea Sparta ejecti fuerint, quia per ignaviam hoc admiſiſſe videbantur. Et *contigit, ut* hoſtes *cum Lacedaemoniis* manus ocius conſererent: et cum ipſius *regis* juſſu cohortes ad Scirita non acceſſiſſent, nec cum ipſis ſe rurſus conjungere, nec hoſtium agmen claudere amplius poſſet. Sed Lacedaemonii, quamvis omnibus in rebus tunc peritia longe inferiores fuiſſent, nihilominus virtute *ſua ſe* illis ſuperiores fuiſſe demonſtrarunt. Nam ubi ad manus venerunt, dextrum quidem Mantineorum *cornu* in fugam vertit ipſorum Sciritas ac Braſidianos. Et Mantinei, ipſorumque ſocii, et illi mille Ar-

givorum delecti Lacedaemonios, impreſſione per vacuum ac apertum latus *in eos* facta, caedebant. Eosque circumdatos in fugam verterunt, et ad plauſtra repulerunt; et aliquot de ſenioribus, qui impedimentis praeſidio relicti fuerant, interfecerunt. Atque hac quidem in parte Lacedaemonii ſuperati fuerunt. At cum reliquo exercitu, et praecipue medio, ubi rex Agis erat, et circa eum illi trecenti equites, qui *ſic* vocantur, impetu facto in Argivorum ſeniores, et illos, qui quinque cohortes appellantur, et in Cleonaeos, et Orneatas, et Athenienſes, qui juxta illos in acie collocati erant, in fugam verterunt, ita ut *eorum* plerique ne ad manus quidem venire auſi fuerint, ſed, ſimul atque Lacedaemonii *in eos* invaſerunt, ſtatim ceſſerint; quinetiam nonnulli conculcati fuerint, *metuentes*, ne prius interciperentur, *quam elaberentur*.

73. Cum autem hac in parte Argivorum et ſociorum copiae ceſſiſſent, tunc vero ſimul et ab utraque *extrema* parte distractae

αὐτῶν, καὶ τῶν Αργείων οἱ χίλιοι λογάδες, καλὰ τὸ διάκενον καὶ ὐ ξυγκλεισθὲν, τὺς Λακεδαιμονίυς διέφθειρον. καὶ κυκλωσάμενοι ἔτρεψαν, καὶ ἐξέωσαν ἐς τὰς ἁμάξας, καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐπιτεταγμένων ἀπέκτειναν τινας. καὶ ταύτῃ μὲν ἠσσῶντο οἱ Λακεδαιμόνιοι· τῷ δ' ἄλλῳ στρατοπέδῳ, καὶ μάλιστα τῷ μέσῳ, ἔνθα ὁ βασιλεὺς Αγις ἦν, καὶ περὶ αὐτὸν οἱ τριακόσιοι ἱππῆς καλύμενοι, προσπεσόντες τῶν τε Αργείων τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ πέντε λόχοις ὠνομασμένοις, καὶ Κλεωναίοις, καὶ Ορνεάταις, καὶ Αθηναίων τοῖς παρατεταγμένοις, ἔτρεψαν, οὐδὲ εἰς χεῖρας τὺς πολλὺς ὑπομείναντας, ἀλλ' ὡς ἐπῆσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ἐνδόντας, καὶ ἔστιν ὅς καὶ καταπατηθέντας, τῦ μὴ φθῆναι τὴν ἐγκατάληψιν.

ογ'. Ὡς δὲ ταύτῃ ἐνεδεδώκει τὸ τῶν Αργείων καὶ ξυμμάχων στράτευμα, παρεῤῥήγνυντο ἤδη ἅμα καὶ ἐφ' ἑκάτερα, καὶ ἅμα

τὸ δεξιὸν τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Τεγεαλῶν ἐκυκλοῦτο τῷ περιέχοντι σφῶν τοὺς Αθηναίους. καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κίνδυνος περιεισήκει, τῇ μὲν, κυκλουμένους, τῇ δὲ, ἤδη ἡσημένους. καὶ μάλις' ἂν τὸ στρατεύμαλος ἐταλαιπώρησαν, εἰ μὴ οἱ ἱππῆς παρόντες αὐτοῖς ὠφέλιμοι ἦσαν. καὶ ξυνέβη τὸν Αγιν, ὡς ἤσθελο τὸ εὐώνυμον σφῶν πονοῦν τὸ κατὰ τοὺς Μαντινέας καὶ τῶν Αργείων τοὺς χιλίους, παραγγεῖλαι παντὶ τῷ στρατεύμαλι χωρῆσαι ἐπὶ τὸ νικώμενον. καὶ γενομένου τούτου, οἱ μὲν Αθηναῖοι [ἐν τούτῳ] ὡς παρῆλθε, καὶ ἐξέκλινεν ἀπὸ σφῶν τὸ στράτευμα, καθ' ἡσυχίαν ἐσώθησαν, καὶ τῶν Αργείων μετ' αὐτῶν τὸ ἡσηθέν. οἱ δὲ Μαντινῆς καὶ οἱ ξύμμαχοι, καὶ τῶν Αργείων οἱ λογάδες οὐκέτι πρὸς τὸ ἐγκεῖσθαι τοῖς ἐναντίοις τὴν γνώμην εἶχον, ἀλλ' ὁρῶντες τοὺς τε σφετέρους νενικημένους, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐπιφερομένους, ἐς φυγὴν ἐτράποντο. καὶ τῶν μὲν Μαντινέων καὶ πλεί-

ſunt, ſimul etiam Lacedaemoniorum ac Tegaeatarum dextrum *cornu* ſuperante ſuorum copia Athenienſes circumdabat. Et periculum ipſos utrinque circumſtetit, quod hinc quidem *ab hoſte* circumvenirentur, illinc vero jam eſſent victi. Et praeter caeteros omnes, qui erant in exercitu, maximam clademaccepiſſent, niſi equites, qui aderant, ipſis auxilio fuiſſent. Accidit etiam ut Agis, cum ſiniſtrum ſuorum Mantineis et Argivorum mille *delectis* oppoſitum laborare cognoviſſet, univerſo exercitui praeciperet, ut tenderet ad *cornu*, quod vincebatur. Hoc autem facto, Athenienſes quidem interea, cum *Lacedaemoniorum* exercitus praeteriiſſet, ac ab ipſis declinaſſet, per otium evaſerunt, et una cum ipſis Argivi, qui victi fuerant. Mantineis vero, eorumque ſociis, et mille Argivorum delectis non amplius ad inſtandum hoſtibus animus erat: ſed, cum et ſuos *jam* profligatos, et Lacedaemonios contra ſe tendentes animadverterent, in fugam ſe conjecerunt. Et Mantineorum quidem plerique caeſi fuerunt: Argivorum ve-

ro delectorum magna *pars* evaſit. Haec tamen *Argivorum* fuga, et *Athenienſium* receptus, nec praeceps, nec in longum ſpatium fuit. Nam Lacedaemonii diu quidem, et acriter, in acie perſtantes pugnant, donec hoſtem in fugam verterint; ubi vero eum in fugam verterunt, *eum* neque diu, neque procul perſequuntur.

74. Ac proelium quidem iſtud hujusmodi fuit, et quam proxime ad haec, *quae a me commemorata ſunt*, accedens, et maximum omnium, quae inter Graecos jam a longiſſimo tempore geſta fuerunt, et in quo maximi nominis civitates inter ſe concurrerunt. Lacedaemonii vero, caeſorum hoſtium armis in patente conſpicuoque loco poſitis, tropaeum ſtatim erexerunt, ipſaque cadavera ſpoliarunt, ſuorumque ſuſtulerunt, et ad Tegeam absportarunt, ubi ſepulta fuerunt: hoſtiumque *cadavera* fide publica interpoſita reddiderunt. Occubuerunt autem ex Argivis quidem, et Orneatis, et Cleonaeis, ſeptingenti. Et Mantineis vero, ducenti, totidem etiam ex Athenienſibus cum Aeginetis, et *ipſorum Athenienſium* uterque dux. Lacedaemoniorum vero ſocii ab hoſte non

ως διεφθάρησαν, τῶν δὲ Αργείων λοχάδων τὸ πολὺ ἐσώθη. ἡ μέντοι φυγὴ καὶ ἀποχώρησις, ὡ βίαιος ὡδὲ μακρὰ ἦν. οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, μέχρι μὲν τοῦ τρέψαι, χρονίως τὰς μάχας καὶ βεβαίως τῷ μένειν ποιοῦνται, τρέψαντες δὲ, βραχείας καὶ οὐκ ἐπὶ πολὺ τὰς διώξεις.

οδ'. Καὶ ἡ μὲν μάχη, τοιαύτη καὶ ὁτιεγγύταλα τούτων ἐγένετο, πλείστη δὲ χρόνου μεγίστη δὴ τῶν Ἑλληνικῶν, καὶ ὑπὸ ἀξιολογωτάτων πόλεων ξυνελθοῦσα. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, προθέμενοι τῶν πολεμίων νεκρῶν τὰ ὅπλα, τροπαῖον εὐθὺς ἵσασαν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσκύλευον, καὶ τοὺς αὐτῶν ἀνείλοντο, καὶ ἀπήγαγον ἐς Τέγεαν, οὗπερ ἐτάφησαν· καὶ τοὺς τῶν πολεμίων ὑποσπόνδους ἀπέδοσαν. ἀπέθανον δὲ Αργείων μὲν καὶ Ορνεατῶν καὶ Κλεωναίων, ἑπτακόσιοι· Μαντινέων δὲ, διακόσιοι· καὶ Αθηναίων ξὺν Αἰγινήταις, διακόσιοι, καὶ οἱ στρατηγοὶ ἀμφότεροι. Λακεδαιμονίων δὲ οἱ μὲν ξύμ-

μαχοι οὐκ ἐταλαιπώρησαν, ὥςε κὴ ἀξιόλογόν τι ἀπογενέσθαι· αὐτῶν δὲ χαλεπὸν μὲν ἦν τὴν ἀλήθειαν πυθέσθαι, ἐλέγοντο δὲ περὶ τριακοσίους ἀποθανεῖν.

οέ. Τῆς δὲ μάχης μελλούσης ἔσεσθαι, κὴ Πλειστοάναξ ὁ ἕτερος βασιλεὺς, ἔχων τούς τε πρεσβυτέρους κὴ νεωτέρους, ἐβοήθησε. κὴ μέχρι μὲν Τεγέας ἀφίκετο, πυθόμενος δὲ τὴν νίκην, ἀπεχώρησε. κὴ τοὺς ἀπὸ Κορίνθου κὴ ἔξω ἰσθμοῦ ξυμμάχους ἀπέτρεψαν πέμψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι. καὶ αὐτοὶ ἀναχωρήσαντες, καὶ τοὺς ξυμμάχους ἀφέντες (Κάρνεια γὰρ αὐτοῖς ἐτύγχανον ὄντα) τὴν ἑορτὴν ἦγον. κὴ τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τότε ἐπιφερομένην αἰτίαν ἔς τε μαλακίαν, διὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ξυμφοράν, κὴ ἐς τὴν ἄλλην ἀβουλίαν τε καὶ βραδυτῆτα, ἑνὶ ἔργῳ τούτῳ ἀπελύσαντο· τύχῃ μὲν, ὡς ἐδόκουν, κακιζόμενοι, γνώμῃ δὲ, οἱ αὐτοὶ ἔτι ὄντες. τῇ δὲ προτεραίᾳ ἡμέρᾳ συνέβη τῆς μάχης ταύτης καὶ τοὺς Ἐπιδαυρίους

adeo preſſi fuerunt, ut eorum numerus aliquis memoratu dignus deſideratus fuerit. Ex ipſis vero *Lacedaemoniis* verum dicere difficile eſt, ad trecentos tamen obiiſſe dicebant.

75. Caeterum cum proelium jam eſſet committendum, Pliſtoanax etiam regum alter, cum ſenioribus ac junioribus, ſubſidio *ſuis* ivit. Et ad Tegeam usque profectus eſt: ſed cum victoriam audiſſet, rediit. Iidem Lacedaemonii auxilia et e Corintho, et ab ſociis, qui extra Iſthmum erant, venientia per nuntios remiſerunt. Cum autem ipſi ſociis dimiſſis reverſi fuiſſent, Carneorum (nam eorum celebrandorum tempus apud ipſos *tunc* erat) dies feſtos agere coeperunt. Atque hoc uno proelio deleverunt infamiae notam, ſibi ab univerſa Graecia tunc inuſtam, cum ignaviae nomine, propter cladem in inſula *Sphacteria* acceptam, tum etiam propter conſilii inopiam, et tarditatem aliis in rebus demonſtratam: cum tamen fortunae quidem iniquitate ignavi haberentur, animo vero iidem adhuc eſſent. Pridie autem, quam hoc proelium committeretur, accidit, ut et Epidaurii cum omnibus ſuorum

copiis in *agrum* Argivum, quaſi praeſidio nudatum, irruptionem facerent; et illorum, qui ad *agri* cuſtodiam relicti fuerant, *caeteris* Argivis ad bellum profectis, multos occiderent. Cum autem Eleorum armatorum tria millia, et Athenienſium mille, praeter priores, poſt proelium commiſſum, Mantineis ſubſidio veniſſent, hi ſocii univerſi confeſtim adverſus Epidaurum contenderunt, dum Lacedaemonii Carnea celebrarent. Et urbem circumvallare coeperunt, *opus* inter ſe partiti. Et caeteri quidem *opus facere* ceſſarunt, Athenienſes vero, ut ipſis ea pars operis attributa fuerat, arcem, in qua Junonis templum erat, abſolverunt: atque in hac arce praeſidio, quod ex omnium copiis collectum fuerat, relicto, in ſuam quique urbem abierunt. Atque haec aeſtas exceſſit.

76. Hyemis autem inſequentis initio, ſtatim Lacedaemonii, poſtea quam Carnea celebrarunt, in expeditionem exierunt. Cum autem Tegeam perveniſſent, Argos praemiſerunt pacis conditiones. Erant enim vel jampridem *Argis* nonnulli *Lacedaemoniorum* ſtudioſi, qui popularem Argivorum do-

πανδημεὶ ἐσβαλεῖν ἐς τὴν Αργείαν, ὡς ἔρημον οὖσαν, καὶ τὰς ὑπολοίπους φύλακας, τῶν Αργείων ἐξελθόντων, διαφθεῖραι πολλούς. καὶ Ηλείων τριχιλίων ὁπλιτῶν βοηθησάντων Μαντινεῦσιν ὕστερον τῆς μάχης, καὶ Αθηναίων χιλίων πρὸς τοῖς προτέροις, ἐστράτευσαν ἅπαντες οἱ ξύμμαχοι οὗτοι εὐθὺς ἐπὶ Επίδαυρον, ἕως οἱ Λακεδαιμόνιοι Κάρνεια ἦγον· καὶ διελόμενοι τὴν πόλιν περιετείχιζον. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐξεπαύσαντο, Αθηναῖοι δὲ, ὥσπερ προσετάχθησαν, τὴν ἄκραν τὸ Ηραῖον εὐθὺς ἐξειργάσαντο. καὶ ἐν τούτῳ ξυγκαταλιπόντες ἅπαντες τῷ τειχίσματι φρουρὰν, ἀνεχώρησαν καθ' πόλεις ἕκαστοι. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

ος'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος ἀρχομένου, εὐθὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ τὰ Κάρνεια ἦγαγον, ἐξεστράτευσαν. καὶ ἀφικόμενοι ἐς Τέγεαν, λόγους πρὸ πέμπον ἐς τὸ Αργος ξυμβατηρίους. ἦσαν δὲ αὐτοῖς πρότερόν τε ἄνδρες ἐπιτήδειοι, καὶ βουλόμε-

νοι τὸν δῆμον τὸν ἐν Αργει καλαλῦσαι. κ) ἐπειδὴ ἡ μάχη ἐγεγένηλο, πολλῷ μᾶλλον ἐδύναντο πείθειν τὺς πολλὺς ἐς τὴν ὁμολογίαν. ἐβύλονλο δὲ, πρῶτον σπονδὰς ποιήσανλες πρὸς τὺς Λακεδαιμονίυς, αὖθις ὕσερον κ) ξυμμαχίαν, κ) ὅτως ἤδη τῷ δήμῳ ἐπιλίθεσθαι. κ) ἀφικνεῖται πρόξενος ὢν Αργείων Λίχας ὁ Αρκεσιλάυ, παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων δύο λόγω Φέρων ἐς τὸ Αργος· τὸν μὲν, καθότι εἰ βύλονλαι πολεμεῖν· τὸν δ', ὡς εἰ εἰρήνην ἄγειν. κ) γενομένης πολλῆς ἀντιλογίας, (ἔτυχε γὰρ κ) ὁ Αλκιβιάδης παρὼν) οἱ ἄνδρες οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις πράσσονλες, ἤδη κ) ἐκ τῦ φανερῦ τολμῶνλες, ἔπεισαν τὺς Αργείυς, προσδέξασθαι τὸν συμβατήριον λόγον. ἔςι δὲ ὅδε.

οζ'. ‘ΚΑΤΤΑΔΕ δοκεῖ τᾷ ἐκ-
‘κλησίᾳ τῶν Λακεδαιμονίων ξυμβαλέσθαι
‘ποττὼς Αργείως. ἀποδιδόνλας τὼς παῖ-
‘δας τοῖς Ορχομενίοις, κ) τὼς ἄνδρας τοῖς
‘Μαναλίοις, κ) τὼς ἄνδρας τὼς ἐν Μαν-

minatum abolere cupiebant. Hoc autem proelio commisso, multo facilius populum ad compositionem faciendam inducere poterant: sed volebant primum quidem foedera, deinde vero et societatem cum Lacedaemoniis inire, atque ita demum populum aggredi. Lichas autem Arcesilai *filius*, quod Argivorum hospes esset, a Lacedaemoniis *missus*, Argos ivit, duas conditiones ferens, unam quidem, de bello, si bellum gerere vellent; alteram vero, de pace, si pacem colere mallent. Cum autem *Argis* magna exstitisset altercatio (nam et Alcibiades aderat) illi, qui Lacedaemoniorum partibus favebant, jam vel palam audentes, Argivis persuaserunt, ut compositionis formulam admitterent, cujus haec sunt verba.

77. ‘ Placet consilio Lacedaemonio-
‘ rum, his conditionibus compositionem fa-
‘ cere cum Argivis, ut *Argivi* liberos Or-
‘ chomeniis reddant, et viros Maenaliis, et
‘ illos, qui sunt Mantineae, Lacedaemoniis,
‘ utque ex agro Epidaurio excedant, et mu-

‘ nitionem, *quam exſtruxerunt*, evertant,
‘ Et, niſi Athenienſes ex agro Epidaurio ex-
‘ ceſſerint, pro hoſtibus habeantur ab Argi-
‘ vis, et Lacedaemoniis, et ab utrorumque
‘ ſociis. Et ſi quem puerum Lacedaemonii
‘ penes ſe habent, eum ſuae civitati reſtitu-
‘ ant. Quod autem attinet ad Deum, *quem*
‘ *Epidaurii debitis victimis fraudant, La-*
‘ *cedaemonii dicunt*, *ſe* velle *ipſos Argivos*
‘ compoſitionem facere cum Epidauriis, *de*
‘ *controverſia, quam hoc nomine cum illis ha-*
‘ *bent*, ipſosque *Argivos* jurisjurandi for-
‘ mulam *Epidauriis* offerre, ex qua jurent,
‘ *ſe poſthac officium facturos, debitasque Deo*
‘ *victimas miſſuros*. Item ut tam parvae,
‘ quam magnae civitates, quae ſunt in Pelo-
‘ ponneſo, omnes liberae ſint, patriis inſtitu-
‘ tis utentes. Si quis vero illorum, qui ſunt
‘ extra Peloponneſum, in agrum Peloponn-
‘ neſiacum maleficii cauſa veniat, *Argivi*
‘ *cum Lacedaemoniis* ad arcendam vim ho-
‘ ſtilem accurrant, initis una conſiliis, ea ra-
‘ tione, quae Peloponneſiis rectiſſima vide-
‘ bitur. Quotquot autem extra Peloponne-
‘ ſum ſunt ſocii Lacedaemoniorum, eadem
‘ conditione erunt, qua ſunt et Lacedaemo-

'τινεία τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀποδιδόντας,
'καὶ ἐξ Ἐπιδαύρου ἐκβῶντας, καὶ τὸ τεῖ-
'χος ἀναιροῦντας. αἱ δέ κα μὴ εἴκωντι
'τοὶ Ἀθηναῖοι ἐξ Ἐπιδαύρου, πολεμίους
'ἦμεν τοῖς Αργείοις καὶ τοῖς Λακεδαιμο-
'νίοις, καὶ τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων ξυμ-
'μάχοις καὶ τοῖς τῶν Αργείων ξυμμά-
'χοις. καὶ ἄν τινα τοὶ Λακεδαιμόνιοι
'παῖδα ἔχωντι, ἀποδόμεν ταῖς πολίεσι
'πάσαις. περὶ δὲ τῶ σιῶ, συμβατόσαι-
'μεν λῆν τοῖς Επιδαυρίοις ἄρκον, δῶμεν δὲ
'αὐτοὺς ὀμόσαι. τὰς δὲ πόλιας τὰς ἐν
'Πελοποννάσῳ, καὶ μικρὰς καὶ μεγάλας,
'αὐτονόμυς ἦμεν πάσας καττὰ πάτρια.
'αἱ δέ κα τῶν ἐκτὸς Πελοποννάσου τὶς
'ἐπὶ τὰν Πελοπόννασον γᾶν ἴῃ ἐπὶ κα-
'κῶ, ἀλεξέμεναι ἀμόθι βωλευσαμένυς ὅπα
'κὴ δικαιόταλα δοκῇ τοῖς Πελοποννασίοις.
'ὅσοι δ' ἐκτὸς Πελοποννάσω τῶν Λακε-
'δαιμονίων ξύμμαχοι ἐντὶ, ἐν τῷ αὐτῷ
'ἐσθνται ἐν τῷπερ κὴ τοὶ τῶν Λακεδαι-

'μονίων καὶ τοὶ τῶν Αργείων ξύμμαχοι ἐν-
'τὶ, τὰν αὐτῶν ἔχονλες. ἐπιδείξαντας δὲ
'τοῖς ξυμμάχοις ξυμβαλέσθαι, αἴ κα αὐ-
'τοῖς δοκῇ. αἰ δέ τι καὶ ἄλλο δοκῇ τοῖς
'ξυμμάχοις, οἵκαδ' ἀπιάλλειν.'

οή. Τοῦτον μὲν τὸν λόγον προσεδέξαντο πρῶτον οἱ Αργεῖοι, καὶ τῶν Λακεδαιμονίων τὸ στράτευμα ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Τεγέας ἐπ' οἴκου· μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπιμιξίας οὔσης ἤδη παρ' ἀλλήλους, ὑπὸ πολλῷ ὕστερον ἔπραξαν αὖθις οἱ αὐτοὶ ἄνδρες ὥστε τὴν Μαντινέων καὶ Ηλείων καὶ τὴν Αθηναίων ξυμμαχίαν ἀφέντας Αργείους, σπονδὰς καὶ ξυμμαχίαν ποιήσασθαι πρὸς Λακεδαιμονίους. καὶ ἐγένοντο αἵδε.

οθ'. 'ΚΑΤΤΑΔΕ ἔδοξε τοῖς Λακε-
'δαιμονίοις καὶ Αργείοις σπονδὰς καὶ ξυμμα-
'χίαν εἶμεν πενηκονταετῆ· ἐπὶ τοῖς ἴσοις καὶ
'ὁμοίοις δίκας διδόντας κατὰ πάτρια· ταὶ
'δὲ ἄλλαι πόλιες ταὶ ἐν Πελοποννάσῳ,
'κοιναὶ ἐόντων τᾶν σπονδᾶν καὶ τᾶν ξυμμα-

'niorum et Argivorum ſocii, ſuum *agrum*
'obtinentes. Ubi vero *Argivi et Lacedaemo-*
'*nii pacis conditiones* ſociis oſtenderint, ſi
'aſſentiantur, *ita demum* compoſitionem fa-
'ciant. Quod ſiquid aliud praeterea viſum
'fuerit, *hoc etiam* ſociis domum mittant.'

78. Hanc igitur conditionem Argivi primum admiſerunt, et Lacedaemoniorum exercitus a Tegea domum revertit. Poſtea vero, cum mutuum commercium inter illos jam eſſet, non multo poſt iidem viri, *qui Lacedaemoniorum partibus favebant*, rurſus effecerunt, ut Argivi, relicta Mantineorum et Eleorum et Athenienſium ſocietate, foedera ſocietatemque cum Lacedaemoniis inirent in haec verba.

79. 'LACEDAEMONIIS et Argivis pla-
'cuit, foedera et ſocietatem *inter ſe* eſſe in
'annos quinquaginta, his conditionibus:
'Ut aequo et pari jure judicium patriis mo-
'ribus ſubeant. Caeterae vero civitates,
'quae ſunt in Peloponneſo, quia haec foe-
'dera, atque hae ſocietates *ipſis omnibus*

'ſunt communes, liberae ſuique juris *ſint*,
'ſuum *agrum* obtinentes, *et* patriis inſtitu-
'tis judicium aequo parique jure ſubeun-
'tes. Quotquot vero extra Peloponneſum
'ſocii ſunt Lacedaemoniorum, iisdem erunt
'conditionibus, quibus et Lacedaemonii.
'Et Argivorum ſocii eodem jure erunt, quo
'et Argivi, ſuum *agrum* obtinentes. Si quo
'autem communis expeditio ſit facienda, La-
'cedaemonii et Argivi conſultent, de ſocio-
'rum cauſa, quam aequiſſime fieri poterit,
'judicantes. Si quae vero controverſiae or-
'tae fuerint inter aliquas *ſocias* civitates,
'vel earum, quae ſunt intra Peloponneſum,
'vel earum, quae ſunt extra, aut de *agri*
'finibus, aut aliqua alia de re, diſceptetur,
'*et iſtae controverſiae judicio dirimantur.* ſi
'qua autem ſocialis civitas cum alia conten-
'dat, *ei liceat* ad civitatem *aliquam* ire, *e-*
'*jusque arbitrio ſuam controverſiam permit-*
'*tere*, quamcunque utrisque civitatibus ae-
'quam eſſe judicaverit. Civibus autem jus
'patrio ritu dicatur.'

80. Haec igitur foedera, atque haec ſo-cietas inita fuit, et quaecunque alteri alte-

'χιᾶν, αὐτόνομοι καὶ αὐτοπόλιες, τὰν αὐ-
'τῶν ἔχοντες, κατὰ πάτρια δίκας διδόν-
'τες τὰς ἴσας καὶ ὁμοίας. ὅσοι δὲ ἔξω Πε-
'λοποννάσου Λακεδαιμονίοις ξύμμαχοι ἐν-
'τὶ, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐσοῦνται τοῖσπερ καὶ
'τοὶ Λακεδαιμόνιοι. καὶ τοὶ τῶν Αργεί-
'ων ξύμμαχοι ἐν τῷ αὐτῷ ἐσσῦνται τῷ-
'περ καὶ τοὶ Αργείοι, τὰν αὐτῶν ἔχον-
'τες. αἰ δέ ποι στρατιᾶς δέη κοινᾶς, βου-
'λεύεσθαι Λακεδαιμονίως καὶ Αργείως,
'ὅπα κα δικαιότατα κρίνωλας τοῖς ξυμ-
'μάχοις. αἰ δέ τινι τᾶν πολίων ἢ ἀμφί-
'λογα, ἢ τᾶν ἐνὸς ἢ τᾶν ἑκὸς Πελοπον-
'νάσου, εἴτε περὶ ὅρων, εἴτε περὶ ἄλλου
'τινὸς, διακριθῆμεν. αἰ δέ τις τῶν ξυμμά-
'χων πόλις πόλει ἐρίζοι, ἐς πόλιν ἐλθεῖν,
'ἄν τινα ἴσαν ἀμφοῖν ταῖς πολίεσι δοκοίη.
'τοῖς δὲ ἔταις κατὰ πάτρια δικάζεσθαι.'

π'. Αἱ μὲν σπονδαὶ, καὶ ἡ ξυμμαχία αὕτη ἐγεγένητο, καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πο-
λέμῳ ἢ εἴτι ἄλλο εἶχον, διελύσαντο. καὶ-

νῆ δὲ ἤδη τὰ πράγματα τιθέμενοι, ἐψη-
φίσαντο κήρυκα καὶ πρεσβείαν παρ' Αθη-
ναίων μὴ προσδέχεσθαι, ἢν μὴ ἐκ Πελο-
ποννήσου ἐξίωσι, τὰ τείχη ἐκλιπόντες· καὶ
μὴ ξυμβαίνειν τῳ, μηδὲ πολεμεῖν, ἀλλ'
ἢ ἅμα. καὶ τά τε ἄλλα θυμῷ ἔφερον,
καὶ ἐς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία καὶ ὡς
Περδίκκαν ἔπεμψαν ἀμφότεροι πρέσβεις,
καὶ ἀνέπεισαν Περδίκκαν ξυνομόσαι σφί-
σιν. οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Αθη-
ναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι μὴ τοὺς Αργεί-
ους ἑώρα· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς τοαρχαῖον ἐξ
Αργους· καὶ τοῖς Χαλκιδεῦσι τούς τε πα-
λαιοὺς ὅρκους ἀνενεώσαντο, καὶ ἄλλους ὤ-
μοσαν. ἔπεμψαν δὲ καὶ παρὰ τοὺς Αθη-
ναίους οἱ Αργεῖοι πρέσβεις, τὸ ἐξ Επιδαύ-
ρου τεῖχος κελεύοντες ἐκλιπεῖν. οἱ δ' ὁ-
ρῶντες ὀλίγοι πρὸς πλείους ὄντας τοὺς ξυμ-
φύλακας, ἔπεμψαν Δημοσθένην, τοὺς σφε-
τέρους ἐξάξοντα. ὁ δὲ, ἀφικόμενος, καὶ ἀ-
γῶνά τινα πρόφασιν γυμνικὸν ἔξω τοῦ

rorum bello *occupaverant, alteri alteris reſtituerunt*, aut ſi quid aliud habebant, diluerunt. Jamque communiter res adminiſtrantes, decreverunt caduceatorem, et legationem ab Athenienſibus non recipiendam, niſi ex Peloponneſo excederent, relictis munitionibus, *quas in agro Epidaurio fecerant*: neque cum ullo compoſitionem faciendam, aut bellum gerendum, niſi communiter. Et cum alia impetu quodam animi adminiſtrabant, tum etiam utrique legatos in Thraciam, et ad Perdiccam miſerunt, eique perſuaſerunt, ut ſocietatem jurejurando interpoſito ſecum iniret. Non tamen ſtatim ab Athenienſibus defecit: ſed in animo habebat, quod et Argivos *jam defeciſſe* videret. Erat autem et ipſe antiquitus ex Argivorum urbe profectus. Praeterea vetuſtum jusjurandum cum Chalcidenſibus renovarunt, et aliud jurarunt. Argivi etiam legatos ad Athenienſes miſerunt, imperantes, ut munitiorem in agro Epidaurio factam relinquerent. Illi vero, cum animadverterent, ſuos *milites* paucos eſſe, prae caeteris praeſidiariis militibus, qui in eodem loco erant, quorum numerus major erat, Demoſthenem *eo* miſerunt, ut ſuos *illinc* educeret. Ille vero,

cum *illuc* perveniſſet, et quoddam gymnicum certamen extra munitionem illam ſe editurum ſimulaſſet, ſimul ac alterum praeſidium egreſſum eſt, portas clauſit. Poſtea vero Athenienſes ipſi, foedere *cum Argivis* renovato, munitionem illam Epidauriis reſtituerunt.

81. Poſt Argivorum defectionem ab *Athenienſium* ſocietate factam, Mantinei quoque, quamvis primo quidem *paci* reſtitiſſent, deinde tamen, quod *Lacedaemoniis* ſine Argivis *reſiſtere* non poſſent, et ipſi compoſitionem cum Lacedaemoniis fecerunt, et civitatum, *quas in ſua poteſtate habebant*, imperium dimiſerunt. Lacedaemonii autem et Argivi cum mille *de ſuis* utrique communem expeditionem ſuſceperunt, et Sicyone ſtatum popularem ipſi Lacedaemonii *eo* profecti in paucorum dominatum magna ex parte converterunt; et poſt haec utrique, popularem dominatum, qui Argis erat, ſuſtulerunt; et paucorum dominatus Lacedaemoniorum reipublicae congruens *ibi* conſtitutus fuit. Atque haec ſub extremam hyemem, vere jam appropinquante, geſta ſunt; et decimus quartus hujus belli annus exceſſit.

φρουρίου ποιήσας, ὡς ἐξῆλθε τὸ ἄλλο φρούριον, ἀπέκλεισε τὰς πύλας. καὶ ὕ-στερον Ἐπιδαυρίοις ἀνανεωσάμενοι τὰς σπον-δὰς αὐτοὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδοσαν τὸ τεί-χισμα.

πα'. Μετὰ δὲ τὴν τῶν Ἀργείων ἀπό-στασιν ἐκ τῆς ξυμμαχίας, καὶ οἱ Μαντι-νῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἀντέχοντες, ἔπειτ' οὐ δυνάμενοι ἄνευ τῶν Ἀργείων, ξυνέβη-σαν καὶ αὐτοὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφεῖσαν τῶν πόλεων. καὶ Λακε-δαιμόνιοι καὶ Ἀργεῖοι χίλιοι ἑκάτεροι ξυ-στρατεύσαντες, τά τ' ἐν Σικυῶνι ἐς ὀλί-γους μᾶλλον κατέστησαν αὐτοὶ οἱ Λακε-δαιμόνιοι ἐλθόντες, καὶ μετ' ἐκεῖνα ξυναμ-φότερα, ἤδη καὶ τὸν ἐν Ἀργει δῆμον κα-τέλυσαν· καὶ ὀλιγαρχία ἐπιτηδεία τοῖς Λακεδαιμονίοις κατέστη. καὶ πρὸς ἔαρ ἤδη ταῦτα ἦν, τοῦ χειμῶνος λήγοντος· καὶ τέταρτον καὶ δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐ-τελεύτα.

πϛ'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ θέρει, Δικλι-
δῆς τε οἱ ἐν Αθῳ ἀπέσησαν Αθηναίων
πρὸς Χαλκιδέας, καὶ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐν
Αχαίᾳ, ὐκ ἐπιτηδείως πρότερον ἔχοντα,
καθίσανλο. κὴ Αργείων ὁ δῆμος κατ' ὀλί-
γον ξυνισάμενός τε, καὶ ἀναθαρσήσας, ἐπέ-
θενλο τοῖς ὀλίγοις, τηρήσανλες αὐτὰς τὰς
γυμνοπαιδίας τῶν Λακεδαιμονίων. κὴ μά-
χης γενομένης ἐν τῇ πόλει, ἐπεκράτησεν
ὁ δῆμος· κὴ τὺς μὲν ἀπέκλεινε, τὺς δὲ ἐξή-
λασεν. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἕως μὲν αὐτὺς
μετεπέμπονλο οἱ φίλοι, ὐκ ἦλθον ἐκ πλεί-
ονος· ἀναβαλλόμενοι δὲ τὰς γυμνοπαιδίας,
ἐβοήθων. κὴ ἐν Τεγέᾳ πυθόμενοι ὅτι νενί-
κηνλαι οἱ ὀλίγοι, προελθεῖν μὲν ὐκέτι ἠθέ-
λησαν, δεομένων τῶν διαπεφευγότων· ἀνα-
χωρήσανλες δὲ ἐπ' οἴκυ, τὰς γυμνοπαιδί-
ας ἦγον. κὴ ὕσερον ἐλθόνλων πρέσβεων ἀπό
τε τῶν ἐν τῇ πόλει ἀγγέλων, κὴ τῶν ἔξω
Αργείων, παρόνλων τε τῶν ξυμμάχων, κὴ
ῥηθέντων πολλῶν ἀφ' ἑκατέρων, ἔγνωσαν

82. Insequenti vere, Dictidienses, qui in Atho habitant, ab Athenienſibus ad Chalcidenſes deſciverunt; et Lacedaemonii in Achaia res, quae prius *ipſis* amicae non erant, conſtituerunt. Et Argiva plebs concilia paulatim habens, et animis reſumtis, paucos, *qui res adminiſtrabant*, aggreſſa eſt, obſervato illo ipſo tempore, quo Lacedaemonii gymnicos puerorum ludos faciebant. proelioque intra urbem commiſſo, plebs vicit: et alios quidem interfecit, alios vero expulit. Lacedaemonii vero, cum multo ante, *quam proelium committeretur*, amici, *qui Argis erant*, ipſos accerſiviſſent, *ad eos tamen tunc* non iverunt: ſed *poſtea* dilato certamine puerorum, quos nudos exercebant, in viam ſe dederunt, ut opem ipſis ferrent. At cum Tegeae audiſſent, paucorum ſtatum ſuperatum, ulterius progredi noluerunt, quamvis illi, qui effugerant, *ipſos* orarent: ſed domum reverſi, gymnicum puerorum certamen peregerunt. Poſtea vero, cum legati tam ab Argivis, qui in urbe erant, quam ab illis, qui exſulabant, *miſſi* veniſſent, cumque praeſentibus ſociis multa ab utrisque

dicta fuiſſent, *Lacedaemonii* pronuntiarunt quidem, illos, qui in urbe erant, injuſte feciſſe, et cum exercitu Argos ſibi petendum cenſuerunt: ſed morae et cunctationes interpoſitae fuerunt. Interea vero populus Argivus Lacedaemonios metuens, et Athenienſium ſocietatem rurſus ſibi concilians, et exiſtimans, ſe maximam utilitatem ex ea percepturum, longos ad mare uſque muros duxit, ut, ſi terra prohiberentur, Athenienſium auxiliis adjuvarentur ad commeatus *in urbem* mari invehendos. Horum autem murorum *ab Argivis* exſtructorum nonnullae etiam Peloponneſii civitates conſciae fuerunt. Quicquid autem hominum Argis erat, viri, mulieres, et ſervi, in his exſtruendis occupatum fuit. Et fabri, et lapicidae Athenis ad ipſos venerunt. Et haec aeſtas exceſſit.

83. Inſequenti hyeme Lacedaemonii, cum muros *ab Argivis* exſtrui intellexiſſent, expeditionem adverſus Argivos ſuscepерunt, cum ipſi, tum ſocii, praeter Corinthios. Nam neſcio quid ipſis jampridem Argis in ipſa urbe ſtruebatur. Agis vero

μὲν ἀδικεῖν τὰς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς στρατεύειν ἐς Αργος· διαπρεσβεῖς δὲ καὶ μελλήσεις ἐγίγνοντο. ὁ δὲ δῆμος τῶν Αργείων ἐν τούτῳ φοβούμενος τοὺς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν τῶν Αθηναίων ξυμμαχίαν πάλιν προσαγόμενός τε, καὶ νομίζων μέγιστον ἂν σφᾶς ὠφελῆσειν· τειχίζει μακρὰ τείχη ἐς θάλασσαν, ὅπως, ἢν τῆς γῆς ἐργωνται, ἡ κατὰ θάλασσαν σφᾶς μετὰ τῶν Αθηναίων ἐπαγωγὴ τῶν ἐπιτηδείων ὠφελῇ. ξυνήδεσαν δὲ τὸν τειχισμὸν καὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τινὲς πόλεων. καὶ οἱ μὲν Αργεῖοι πανδημεί, καὶ αὐτοὶ, καὶ γυναῖκες, καὶ οἰκέται ἐτείχιζον· καὶ ἐκ τῶν Αθηνῶν αὐτοῖς ἦλθον τέκτονες, καὶ λιθουργοί· καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

πγ'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος, Λακεδαιμόνιοι ὡς ἤδοντο τειχιζόντων, ἐστράτευσαν ἐς τὸ Αργος, αὐτοί τε καὶ οἱ ξύμμαχοι, πλὴν Κορινθίων. ὑπῆρχε δέ τι αὐτοῖς καὶ ἐκ τοῦ Αργους αὐτόθεν πρασσόμενον. ἦγε δὲ τὴν στρατιὰν Αγις ὁ Αρχιδά-

μν, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. καὶ τὰ μὲν ἐκ τῆς πόλεως δοκοῦντα προϋπάρχειν, οὐ προὐχώρησεν ἔτι· τὰ δὲ οἰκοδομούμενα τείχη ἑλόντες καὶ καταβαλόντες, καὶ Ὑσιὰς χωρίον τῆς Αργείας λαβόντες, καὶ τοὺς ἐλευθέρους ἅπαντας οὓς ἔλαβον ἀποκτείναντες, ἀνεχώρησαν, καὶ διελύθησαν κατὰ πόλεις. ἐστράτευσαν δὲ μετὰ τοῦτο καὶ Αργεῖοι ἐς τὴν Φλιασίαν· καὶ δηώσαντες ἀπῆλθον, ὅτι σφῶν τοὺς φυγάδας ἀπεδέχοντο. οἱ γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἐνταῦθα κατῴκηντο. καλέκλεισαν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνος καὶ Μακεδονίας Αθηναῖοι Περδίκκαν, ἐπικαλοῦντες τήν τε πρὸς Αργείους καὶ Λακεδαιμονίους γενομένην ξυνωμοσίαν, καὶ ὅτι παρασκευασαμένων αὐτῶν στρατιὰν ἄγειν ἐπὶ Χαλκιδέας τοὺς ἐπὶ Θράκης, καὶ Αμφίπολιν, Νικίου τοῦ Νικηράτου στρατηγοῦντος, ἔψευστο τὴν ξυμμαχίαν, καὶ ἡ στρατιὰ μάλιστα διελύθη ἐκείνου ἀπάραντος. πολέμιος δὲ ἦν. καὶ ὁ χειμὼν ἐτελεύτα οὕτω· καὶ πέμπτον καὶ

Archidami *filius* Lacedaemoniorum rex exercitum ducebat. Verum illae quidem res, quae in urbe jam praeparatae esse videbantur, nequaquam *ipsis* succesſerunt: sed muros, qui adhuc aedificabantur, ceperunt et diruerunt. Item Hysias *agri* Argivi oppidum ceperunt; ac ingenuis omnibus, quos ceperunt, interfectis abierunt, et in suam quique civitatem se receperunt. Post haec et Argivi copias in *agrum* Phliasium duxerunt, eoque vastato abierunt, quia suos exsules receperant. Illic enim eorum plerique domicilium habebant. Eadem hyeme Athenienses Perdiccam usu maris in Macedonia intercluserunt, crimini dantes, tum quod cum Argivis atque Lacedaemoniis societatem jurejurando interposito feciſſet, tum quod exercitu ab ipsis praeparato, quem ducerent adversus Chalcidenses, qui sunt in Thracia, et Amphipolin, Nicia Nicerati *filio* duce, societatem fefelliſſet, tum etiam quod exercitus ille potiſſimum propter ipsum, qui discesserat, dissipatus fuiſſet. His igitur de causis erat hostis. Atque haec hyems sic

exiit: et quintusdecimus hujus belli annus exceſſit.

84. Inſequentis aeſtatis initio Alcibiades cum viginti navibus Argos trajiciens, trecentos Argivos, qui ſuſpecti erant, et cum Lacedaemoniis ſentire videbantur, comprehendit. Athenienſes autem ipſos depoſuerunt in proximis inſulis, quibus imperabant. Iidem adverſus Melum inſulam navigaverunt cum triginta ſuis navibus, et ſex Chiis, et duabus Lesbiis; et cum mille et ducentis gravis armaturae militibus, et trecentis ſagittariis, et viginti hippotoxotis, qui omnes erant nominis Attici; et cum ſociorum, ac illorum, qui inſulas incolebant, ferme mille, et quingentorum armatorum manu. Melii autem ſunt illi quidem Lacedaemoniorum coloni: ſed Athenienſibus parere nolebant, ut caeteri inſularum incolae. Verum initio quidem, quod in partibus non eſſent, quieſcebant; poſtea vero, cum Athenienſes ipſos coegiſſent, quod agrum *ipſorum* vaſtarent, bellum aperte gerere coeperunt. Cum

δέκατον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα.

πδ'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ θέρει, Αλκιβιάδης τε πλεύσας ἐς Αργος ναυσὶν εἴκοσιν, Αργείων τοὺς δοκοῦντας ἔτι ὑπόπτους εἶναι, καὶ τὰ Λακεδαιμονίων φρονεῖν, ἔλαβε τριακοσίους ἄνδρας· καὶ κατεθέντο αὐτοὺς Αθηναῖοι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους, ὧν ἦρχον. καὶ ἐπὶ Μῆλον τὴν νῆσον Αθηναῖοι ἐστράτευσαν ναυσὶν, ἑαυτῶν μὲν, τριάκοντα, Χίαις δὲ, ἓξ, Λεσβίαιν δὲ, δυοῖν· καὶ ὁπλίτας ἑαυτῶν μὲν, διακοσίοις καὶ χιλίοις, καὶ τοξότας τριακοσίοις, καὶ ἱπποτοξότας εἴκοσι· τῶν δὲ ξυμμάχων καὶ νησιωτῶν, ὁπλίτας μάλιστα πενταkοσίοις καὶ χιλίοις. οἱ δὲ Μήλιοι, Λακεδαιμονίων μὲν εἰσὶν ἄποικοι, τῶν δ' Αθηναίων οὐκ ἤθελον ὑπακούειν, ὥσπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχάζοντες, ἔπειτα, ὡς αὐτοὺς ἠνάγκαζον οἱ Αθηναῖοι δηοῦντες τὴν γῆν, ἐς πόλεμον φανερὸν κατέστησαν. στρατοπεδευσάμενοι οὖν ἐς τὴν γῆν αὐτῶν τῇ παρα-

σκευῇ ταύτῃ οἱ στρατηγοὶ Κλεομήδης τε ὁ Λυκομήδους καὶ Τισίας ὁ Τισιμάχου, πρὶν ἀδικεῖν τι τῆς γῆς, λόγους πρῶτον ποιησομένους ἔπεμψαν πρέσβεις. οὓς οἱ Μήλιοι πρὸς μὲν τὸ πλῆθος οὐκ ἤγαγον, ἐν δὲ ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ὀλίγοις λέγειν ἐκέλευον περὶ ὧν ἥκουσιν. οἱ δὲ τῶν Αθηναίων πρέσβεις ἔλεγον τοιάδε.

πέ. ΑΘ. ‘ΕΠΕΙΔΗ οὐ πρὸς τὸ
‘ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ
‘ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ
‘ ἀνέλεγκτα ἐσάπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν, ἀ-
‘ πατηθῶσι (γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι τοῦ-
‘ το Φρονεῖ ὑμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγω-
‘ γὴ) ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστε-
‘ ρον ποιήσαιτε. καθ’ ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ’
‘ ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δοκῶν
‘ ἐπιπλήδειως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνον-
‘ τες, κρίνετε. καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέ-
‘ γομεν, εἴπατε.’ οἱ δὲ τῶν Μηλίων ξύνε-
δροι ἀπεκρίναντο.

igitur *Athenienſium* duces, Cleomedes Lycomedis et Tiſias Tiſimachi *filius*, cum hoc apparatu caſtra in ipſorum agro poſuiſſent, antequam ullo maleficio agrum afficerent, legatos ad colloquia *cum Meliis* habenda miſerunt. Quos Melii ad populum quidem non produxerunt: ſed apud Magiſtratus, et apud paucos ea dicere juſſerunt, quorum cauſa veniſſent. Athenienſium vero legati haec verba fecerunt.

85. ATH. 'QUONIAM non apud populum verba *a nobis* fiunt, ne multitudo, ſi nos perpetua oratione utamur, et verba ad animos alliciendos apta, et quae a nemine refelli queant, faciamus, nobis ſemel auditis decipiatur (intelligimus enim nos ad paucos eo conſilio *nunc* a vobis adductos fuiſſe,) vos *igitur*, qui eſtis in iſto conſeſſu *hoc veſtrum conſilium* tutius reddite, *magisque conſtabilite:* et ne vos quidem perpetua oratione utamini; ſed ad ſingula, quae non opportune *a nobis* dici videbuntur, continuo judicantes reſpondete. ac primum quidem declarate, an *vobis* placeat *facere*, ut dicimus.' Meliorum vero conſeſſus reſpondit.

86. MEL. ‘ Aequitas quidem, qua ho-
‘ mines ſe mutuo verbis pacificis docent,
‘ non vituperatur: ſed bellum, quod jam
‘ praeſens eſt, non autem futurum, ab hac
‘ re videtur differre. Videmus enim vos eo-
‘ rum, quae dicentur, judices veniſſe, et (ut
‘ veriſimile eſt) hujus colloquii exitum, ſi
‘ jure quidem *vobis* ſuperiores fuerimus, et
‘ propterea *vobis* non ceſſerimus, bellum
‘ nobis allaturum: ſi vero *verbis veſtris* ad-
‘ ducti fuerimus, ſervitutem.

87. ATH. ‘ Si igitur rerum futurarum
‘ ſuſpiciones, aut aliquid aliud enumeraturi
‘ conveniſtis *potius*, quam propter ea, quae
‘ ſunt praeſentia, et quae cernitis, de *veſtrae*
‘ civitatis ſalute conſultaturi, finem dicendi
‘ faciemus: ſin ad hoc veniſtis, loquemur.

88. MEL. ‘ Rationi quidem conſenta-
‘ neum, veniaque dignum eſt, homines, qui
‘ in hujusmodi rerum ſtatu ſunt conſtituti,
‘ in varias partes ſe vertere, et multa dice-
‘ re, atque ſuſpicari. Hic tamen conventus
‘ inſtitutus eſt de ſalute *noſtrae civitatis*.
‘ Quare colloquium *eo* modo, quo *nos ipſi*

πς'. ΜΗΛ. ‘Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ
‘ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους, ὑ φέ-
‘ γεται· τὰ δὲ τῦ πολέμυ, παρόντα ἤδη,
‘ κ) ὑ μέλλοντα, διαφέρονλα αὐτῦ φαίνε-
‘ ται. ὁρῶμεν γὰρ αὐτύς τε κριτὰς ἥκον-
‘ τας ὑμᾶς τῶν λεχθησομένων, κ) τὴν τε-
‘ λευτὴν ἐξ αὐτῦ κατὰ τὸ εἰκὸς, περιγι-
‘ γνομένοις μὲν τῷ δικαίῳ, κ) δι' αὐτὸ μὴ
‘ ἐνδῦσι, πόλεμον ἡμῖν φέρυσαν, πειθεῖσι
‘ δὲ, δυλείαν.

πζ'. ΑΘ. ‘Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας
‘ τῶν μέλλοντων λογιούμενοι, ἢ ἄλλο τι,
‘ ξυνήκελε, ἢ ἐκ τῶν παρόντων κ) ὧν ὁρᾶ-
‘ τε, περὶ σωληρίας βυλεύσονλες τῇ πόλει,
‘ παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοι-
‘ μεν ἄν.

πή. ΜΗΛ. ‘Εἰκὸς μὲν κ) ξυγγνώ-
‘ μη, ἐν τῷ τοιῷδε καθεςῶτας, ἐπὶ πολλὰ
‘ κ) λέγονλας καὶ δοκῦντας τρέπεσθαι· ἡ
‘ μέντοι ξύνοδος κ) περὶ σωτηρίας ἤδη πά-
‘ ρεςι, καὶ ὁ λόγος, ᾧ προκαλεῖσθε τρό-

‘ πῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.

πϑ'. ΑΘ. ‘ Ἡμεῖς τοίνυν οὔτε αὐ-
‘ τοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως
‘ τὸν Μῆδον καταλύσαντες ἄρχομεν, ἢ
‘ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα, λόγων μή-
‘ κος ἄπιστον παρέξομεν· οὔϑ' ὑμᾶς ἀξιοῦ-
‘ μεν, ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες
‘ οὐ ξυνεστρατεύσατε, ἢ ὡς ἡμᾶς ὑδὲν ἠδι-
‘ κήκατε, λέγοντας, οἴεσθαι πείσειν· τὰ
‘ δυνατὰ σ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρο-
‘ νοῦμεν διαπράσσεσθαι, ἐπισταμένους πρὸς
‘ εἰδότας, ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ
‘ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυ-
‘ νατὰ δὲ οἱ πρῶτοι πράσσουσι, καὶ οἱ ἀ-
‘ σθενεῖς ξυγχωροῦσι.

ϛ'. ΜΗΛ. ‘ Ἡ μὲν δὴ νομίζομέν γε
‘ χρήσιμον (ἀνάγκη γάρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς
‘ οὕτω παρὰ τὸ δίκαιον, τὸ ξυμφέρον λέ-
‘ γειν ὑπέθεσθε) μὴ καταλύειν ἡμᾶς τὸ
‘ κοινὸν ἀγαθὸν, ἀλλὰ τῷ ἀεὶ ἐν κινδύνῳ
‘ γιγνομένῳ εἶναι τὰ εἰκότα καὶ δίκαια,

' provocaſtis, ſi placet, fiat.

89. ATH. ' Neque igitur nos ipſi ſpecio-
' ſis nominibus utentes longam ac incredibi-
' lem orationem afferemus, ut probemus vel
' imperium jure partum a nobis obtineri,
' quod Medum debellarimus, vel *nos a vobis*
' injuſte laceſſitos *noſtras injurias* nunc per-
' ſequi. Neque cenſemus vobis exiſtiman-
' dum, fore, ut dicendo nobis perſuadeatis,
' vel vos nobiscum non militaſſe, quod eſſe-
' tis Lacedaemoniorum coloni, vel vos nul-
' lam injuriam nobis feciſſe. Sed *potius pe-*
' *timus a vobis*, ut ex ea opinione, quam u-
' trinque animo vere concepimus, *inter nos*
' ea transigantur, quae fieri poſſunt: quia et
' vos, et nos aeque ſcimus, de jure quidem
' inter homines oratione tunc diſceptari,
' quum par eſt neceſſitas; illos vero, qui ſunt
' potentiores, *per vim* facere quicquid poſ-
' ſunt, et infirmiores concedere.

90. MEL. ' Atqui utile cenſemus (ne-
' ceſſe enim eſt, *nos quoque utilitatis menti-*
' *onem facere*, quandoquidem vos ita prae-
' terita aequitate, ſermonem de utilitate in-
' ſtituiſtis) bonum, quod *omnibus* eſt com-
' mune, a nobis non everti: ſed *oportet* ei,
' qui ſemper in periculo verſatur, res rationi

‘ conſentaneas et aequas eſſe, quin etiam *o-*
‘ *portet* quemlibet, ſi quid *alteri* perſuaſerit,
‘ omiſſo ſummo jure, *ex hac ratione, quam*
‘ *ſequutus, cum altero ex aequo et bono egerit,*
‘ fructum aliquem percipere. Hoc autem eo
‘ magis e re veſtra futurum eſt, quo etiam
‘ major *graviorque* poena vos manet, ſi of-
‘ fenderitis, qua caeteris *mortalibus* exem-
‘ plo eritis.

91. ATH. ‘ Nos vero noſtri imperii, e-
‘ tiam ſi deletum fuerit, finem non extime-
‘ ſcimus. Neque enim qui aliis imperant, ut
‘ Lacedaemonii, ii *ſunt* formidabiles victis.
‘ ſed *in praeſentia* cum Lacedaemoniis nul-
‘ lum nobis eſt certamen. at *nunc illud ſcire*
‘ *volumus*, an illi, qui aliquo in loco aliorum
‘ imperio *ante* paruerint, cum ipſi *eos poſtea*
‘ aggreſſi fuerint, victoriam ab iis ſint repor-
‘ taturi, *ac imperium in eos habituri.* Sed hac
‘ quidem de re periclitari nobis permittatur.
‘ Illud vero declarabimus, nos jam *hic* adeſ-
‘ ſe tum propagandi noſtri imperii gratia,
‘ tum ut de veſtrae civitatis ſalute verba fa-
‘ ciamus. Nam vobis quidem ſine moleſtia
‘ veſtra imperare volumus; ſed tamen vos e
‘ veſtra noſtraque re ſalvos eſſe *cupimus.*

92. MEL. ‘ Sed qui fieri poteſt, ut ita

'καί τι καὶ ἐκτὸς τῶν ἀκριβοῦς πείσοντά
'τινα ὠφεληθῆναι. καὶ πρὸς ὑμῶν οὐχ ἧσ-
'σον τοῦτο, ὅσῳ καὶ ἐπὶ μείζῃ τιμωρίᾳ
'σφαλέντες ἂν, τοῖς ἄλλοις παράδειγμα
'γένοισθε.

ζα'. ΑΘ. 'Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας
'ἀρχῆς, ἣν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυμοῦμεν τὴν
'τελευτήν. οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων,
'ὥσπερ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς
'νικηθεῖσιν. ἔστι δὲ οὐ πρὸς Λακεδαιμονί-
'ους ἡμῖν ὁ ἀγών, ἀλλ' ἢν οἱ ὑπήκοοι τῶ
'τῶν ἀρξάντων αὐτοὶ ἐπιθέμενοι κρατή-
'σωσι. καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφεί-
'σθω κινδυνεύεσθαι. ὡς δὲ ἐπ' ὠφελείᾳ
'τε πάρεσμεν τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, καὶ
'ἐπὶ σωτηρίᾳ νῦν τοὺς λόγους ἐροῦμεν
'τῆς ὑμετέρας πόλεως, ταῦτα δηλώ-
'σομεν· βουλόμενοι ἀπόνως μὲν ὑμῶν ἄρ-
'ξαι, χρησίμως δ' ὑμᾶς ἀμφοτέροις σω-
'θῆναι.

ζϐ'. ΜΗΛ. 'Καὶ πῶς χρήσιμον ἂν

ξυμβαίη ἡμῖν δυλεῦσαι, ὥσπερ καὶ ὑμῖν ἄρξαι;

ζγ'. ΑΘ. Ὅτι ὑμῖν μὲν πρὸ τοῦ τὰ δεινότατα παθεῖν, ὑπακοῦσαι ἂν γένοιτο· ἡμεῖς δὲ μὴ διαφθείραντες ὑμᾶς, κερδαίνοιμεν ἄν.

ζδ'. ΜΗΛ. Ὡς δὲ ἡσυχίαν ἄγοντας ἡμᾶς, φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξοισθε;

ζε'. ΑΘ. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν, ὅσον ἡ φιλία μὲν, ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος, δυνάμεως παράδειγμα τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον.

ζς'. ΜΗΛ. Σκοποῦσι δ' ὑμῶν οὕτως οἱ ὑπήκοοι τὸ εἰκὸς, ὥστε τούς τε μὴ προσήκοντας, καὶ ὅσοι ἄποικοι ὄντες οἱ πολλοὶ, καὶ ἀποστάντες τινὲς κεχείρωνται, ἐς τὸ αὐτὸ τιθέασι;

ζζ'. ΑΘ. Δικαιώματι γὰρ οὐδε-

'nobis ex uſu ſit, ſervire, ut vobis, impe-
'rare?

93. ATH. 'Quia vobis quidem contin-
'get, ut antequam *mala* extrema patiamini,
'imperata faciatis; nos vero, vobis non in-
'terfectis, quaeſtum faciemus.

94. MEL. 'Verum nonne nos *ea con-
'ditione* recipietis, ut ab armis abſtineamus,
'et pro hoſtibus amici *utrisque* ſimus; neu-
'tris vero ſocii?

95. ATH. '*Minime.* Neque enim ve-
'ſtra inimicitia tantum detrimentum nobis
'affert, quantum *amicitia. Nam* amicitia
'quidem *veſtra* imbecillitatis *noſtrae*, odi-
'um vero *veſtrum* potentiae *noſtrae* mani-
'feſtum argumentum *erit* illis, qui noſtro
'imperio parent.

96. MEL. 'Itane vero, qui veſtro impe-
'rio ſunt ſubjecti, perpendunt aequitatem,
'ut eodem loco habeant eos, qui nihil ad
'vos attinent, quo eos, qui, cum magna ex
'parte veſtri coloni eſſent, et *eorum* non-
'nulli *a vobis* defeciſſent, ſubacti fuerunt?

97. ATH. '*Quidni?* Neutris enim de-
'eſſe putant rationes, quibus ſuam cauſam
'tueantur: ſed illos quidem, propter poten-

‘ tiam, *quam habent*, ſuperſtites eſſe; nos ve-
‘ ro, prae metu *illos* non aggredi. Quare
‘ praeterquam quod imperium in plures ob-
‘ tinebimus, incolumitatem etiam *majorem*
‘ nobis praebebitis, ſi ſubacti fueritis, prae-
‘ ſertim cum ſitis inſulani, et aliis, qui claſſe
‘ pollent, infirmiores, niſi *ſervitutis jugum,*
‘ *quod vobis imponere ſtatuerunt, a veſtris*
‘ *cervicibus repellatis, atque* ſuperiores eva-
‘ datis.

98. Mel. ‘ In illa vero ratione, *qua vobis*
‘ *ſuademus, ut ab illis ſubigendis abstinea-*
‘ *tis, in quos nullum jus habetis*, nihil prae-
‘ ſidii *vobis ad res veſtras firmius tutandas*
‘ eſſe putatis? Oportet enim viciſſim hic eti-
‘ am (quemadmodum vos, qui ex juris dis-
‘ ceptatione nos extruſiſtis, ſuadetis, ut ve-
‘ ſtrae utilitati morem geramus) *ſic* nos quo-
‘ que, docendo vos id, quod nobis eſt utile,
‘ ſi vobis etiam idem utile eſſe contingat,
‘ operam dare, ut *vobis* perſuadeamus *quod*
‘ *nobis utile commodumque judicamus*. Quo-
‘ modo enim hoſtes vobis non reddetis illos,
‘ quotquot in hoc bello neutras partes ſe-
‘ quuntur, quum haec, *quae per vim contra*
‘ *nos facitis*, intuentes *atque conſiderantes*,
‘ vos contra ſe quoque aliquando venturos

‘ τέρους ἐλλείπειν ἡγοῦνται, κατὰ δύ-
‘ ναμιν δὲ, τοὺς μὲν, περιγίγνεσθαι, ἡμᾶς
‘ δὲ, φόβῳ οὐκ ἐπιέναι. ὥςε, ἔξω καὶ τῶ
‘ πλεόνων ἄρξαι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς ἡμῖν
‘ διὰ τὸ καταγραφῆναι ἂν παράχοιτε,
‘ ἄλλως τε καὶ νησιῶται ναυτοκρατόρων,
‘ ἢ ἀσθενέςεροι ἑτέρων ὄντες, εἰ μὴ περι-
‘ γένοισθε.

Ζή. ΜΗΛ. ‘ Εν δ' ἐκείνῳ οὐ νο-
‘ μίζετε ἀσφάλειαν; δεῖ γὰρ αὖ καὶ ἐν-
‘ ταῦθα, ὥσπερ ὑμεῖς, τῶν δικαίων λό-
‘ γων ἡμᾶς ἐκβιβάσαντες, τῷ ὑμετέρῳ
‘ ξυμφόρῳ ὑπακούειν πείθετε, καὶ ἡμᾶς
‘ τὸ ἡμῖν χρήσιμον διδάσκοντας, εἰ τυγ-
‘ χάνοι καὶ ὑμῖν τὸ αὐτὸ ξυμβαῖνον, πει-
‘ ρᾶσθαι πείθειν. ὅσοι γὰρ νῦν μηδετέ-
‘ ροις ξυμμαχοῦσι, πῶς οὐ πολεμώσεσθε
‘ αὐτοὺς, ὅταν ἐς τάδε βλέψαντες, ἡγή-
‘ σωνταί ποτε ὑμᾶς καὶ ἐπὶ σφᾶς ἥξειν;
‘ κἂν τούτῳ, τί ἄλλο ἢ τοὺς μὲν ὑπάρ-

‘ χοντας πολεμίους μεγαλύνετε, τοὺς δὲ
‘ μηδὲ μελλήσοντας γενέσθαι, ἄκοντας ἐ-
‘ πάγεσθε;

ζθ'. ΑΘ. ‘ Οὐ γὰρ νομίζομεν ἡμῖν
‘ τούτους δεινοτέρους ὅσοι ἠπειρῶταί πε
‘ ὄντες, τῷ ἐλευθέρῳ πολλὴν τὴν διαμέλ-
‘ λησιν τῆς πρὸς ἡμᾶς Φυλακῆς ποιήσων-
‘ ται, ἀλλὰ τοὺς νησιώτας τέ που ἀ-
‘ νάρχτες, ὥσπερ ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἤδη τῆς
‘ ἀρχῆς τῷ ἀναγκαίῳ παροξυνομένες. ξυ-
‘ τοι γὰρ πλεῖς' ἂν τῷ ἀλογίςῳ ἐπι-
‘ τρέψαντες, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς ἐς
‘ πρῶπλον κίνδυνον καλαςήσειαν.

ρ'. ΜΗΛ. ‘ Ηπε ἄρα, εἰ τοσαύτην
‘ γε ὑμεῖς τε, μὴ παυσθῆναι ἀρχῆς, καὶ
‘ οἱ δουλεύοντες ἤδη, ἀπαλλαγῆναι, τὴν
‘ παρακινδύνευσιν ποιοῦνται, ἡμῖν γε τοῖς
‘ ἔτι ἐλευθέροις πολλὴ κακότης καὶ δει-
‘ λία, μὴ πᾶν πρὸ τοῦ δουλεῦσαι ἐπε-
‘ ξελθεῖν.

'exiſtimabunt? Hac vero ratione, quid aliud
'*facitis*, quam priſtinos quidem hoſtes au-
'getis, illos vero, qui ne unquam quidem
'*vobis hoſtes* eſſe ſtatuerant, invitos *ad ini-*
'*micitias ſuscipiendas* impellitis?

99. ATH. 'Hoc *non timemus*. Neque e-
'nim magis pertimeſcendos nobis exiſtima-
'mus illos, quicunque usquam continentem
'incolentes, propter libertatem, *qua fruun-*
'*tur*, a nobis accurate ſibi cavebunt, *nullo-*
'*que bello a nobis laceſſiti, libertatis ſtudio,*
'*pacis commodis indulgebunt*: ſed cum inſu-
'larum incolas, qui usquam ſunt, et qui nul-
'lius imperio parent, quemadmodum vos,
'*qui inſulam incolitis, et nullius imperio pa-*
'*retis*, tum etiam illos, qui jam irritantur
'propter imperii neceſſitatem. Iſti enim, in-
'conſultis affectibus plurimum indulgentes,
'et ſe ipſos et nos in apertum periculum ad-
'ducunt.

100. MEL. 'Si igitur et vos, ne imperio
'ſpoliemini; et illi, qui *veſtro imperio* ſervi-
'unt, ut liberentur, tantum discrimen ade-
'unt: profecto nobis, qui adhuc liberi ſu-
'mus, magno vitio et ignaviae detur, niſi
'prius omnia experiamur, quam ſerviamus.

101. ATH. 'Nequaquam *haec facietis*, 'ſi recte conſultaritis. Neque enim vobis ex 'aequo *nobiscum* eſt de ſtrenuitate certa- 'men, ne in dedecus incurratis, *ſi nobis ceſ- 'ſeritis*: ſed potius de ſalute conſultatio, ne 'multo potentioribus reſiſtatis.

102. MEL. 'Sed *probe* ſcimus, res bel- 'licas interdum exitus habere magis com- 'munes, quam pro diverſa utrorumque mul- 'titudine. Et nobis, ſi ſtatim quidem *vobis* 'cedamus, nullam *ſalutis* ſpem ſupereſſe; 'ſed ſi rem *ſtrenue* geramus, ſpes *eſt*, fore, 'ut adhuc recte ſtemus.

103. ATH. 'Spes vero, quae periculi eſt 'ſolatium, illos quidem, qui in magna opum 'abundantia, ipſa utuntur *ac nituntur*, quam- 'vis damno afficiat, non *tamen funditus* e- 'vertit. Ab illis vero, qui de ſumma ſuarum 'fortunarum aleam jaciunt, (nam *ſpes* natu- 'ra eſt detrimentoſa,) ſimul ac *illi* lapſi ſunt, 'cognoſcitur *qualis ſit, et quam detrimento- 'ſa*, nec *ullum locum* amplius relinquit, in 'quo quis *ſeſe continens* ab ipſa cognita ſibi 'caveat. Quare vos, qui infirmi eſtis, et in 'unico *rerum* momento poſiti, hoc ne vobis

ρα'. ΑΘ. ‘Οὐκ, ἢν γε σωφρόνως βου-
‘λεύησθε. οὐ γὰρ περὶ ἀνδραγαθίας ὁ ἀ-
‘γὼν ἀπὸ τοῦ ἴσου ὑμῖν, μὴ αἰσχύνην ὄ-
‘φλειν, περὶ δὲ σωτηρίας μᾶλλον ἡ βου-
‘λὴ, πρὸς τοὺς κρείσσονας πολλῷ μὴ ἀν-
‘θίστασθαι.

ρϐ'. ΜΗΛ. ‘Αλλ' ἐπισάμεθα τὰ
‘τῶν πολεμίων ἔστιν ὅτε κοινοτέρας τὰς
‘τύχας λαμβάνουσα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον
‘ἑκατέρων πλῆθος. καὶ ἡμῖν τὸ μὲν εἶξαι
‘εὐθὺς, ἀνέλπιστον· μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου
‘ἔτι καὶ σῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς.

ργ'. ΑΘ. ‘Ελπὶς δὲ κινδύνῳ παρα-
‘μύθιον οὖσα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας
‘χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεί-
‘λε· τοῖς δ' ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναρ-
‘ριπτοῦσι (δάπανος γὰρ Φύσει) ἅμα τε
‘γιγνώσκεται σφαλέντων, καὶ ἐν ὅτῳ
‘ἔτι Φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν,
‘οὐκ ἐλλείπει. ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ
‘ἐπὶ ροπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλησθε πα-

θεῖν. μηδὲ ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλείπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς, καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.

ρδ'. ΜΗΛ. Χαλεπὸν μὲν καὶ ἡμεῖς (εὖ ἴσε) νομίζομεν πρὸς δύναμίν τε τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν τύχην, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἔσαι, ἀγωνίζεσθαι· ὅμως δὲ πιστεύομεν τῇ μὲν τύχῃ ἐκ τοῦ θείου μὴ ἐλασσώσεσθαι, ὅτι ὅσιοι πρὸς οὐ δικαίους ἱστάμεθα· τῆς δὲ δυνάμεως τῷ ἐλλείποντι, τὴν Λακεδαιμονίων ἡμῖν ξυμμαχίαν προσέσεσθαι, ἀνάγκην ἔχουσαν καὶ εἰ μὴ τοῦ ἄλλου, τῆς γε ξυγγενείας ἕνεκα καὶ αἰσχύνῃ βοηθεῖν. καὶ ὁ παντάπασιν ὕστως ἀλόγως θρασυνόμεθα.

ρέ'. ΑΘ. Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λε-

‘ accidat diligenter cavete. Neque plerisque
‘ ſimiles eſſe *velitis*, qui, cum humanis ſub-
‘ ſidiis conſervandae ſalutis facultas adhuc
‘ ipſis detur, poſtquam certa ſpes ipſos *ab*
‘ *hoſte* preſſos deſtituit, ad incertam confu-
‘ giunt, *ad* divinationem *videlicet*, ac ora-
‘ cula, et hujusmodi, quae ſpe perdunt.

104. Mel. ‘ Nos etiam (hoc probe ſcia-
‘ tis) arduum quidem eſſe ducimus, et cum
‘ veſtra potentia et cum fortuna certare, ſi
‘ non ex aequo eſt futurum. Veruntamen,
‘ quod ad fortunam quidem attinet, nos non
‘ inferiores futuros, Deo favente, confidi-
‘ mus: quia inſontes *vobis* haud juſte nos in-
‘ vadentibus obſiſtimus. Quod vero attinet
‘ ad *noſtrae* potentiae tenuitatem, *confidimus*
‘ Lacedaemoniorum ſocietatem nobis adfu-
‘ turam, quae ſi nulla alia re, ſaltem cogna-
‘ tione et pudore adducta *nobis* opem ferre
‘ cogetur. Quare non penitus temere ſic
‘ audaces ſumus.

105. Ath. ‘ Ne nos quidem benevolen-
‘ tiam deorum nobis defuturam arbitramur.

‘ Nihil enim facimus praeter ritus, quibus
‘ homines in cultu Deorum uti ſolent, aut
‘ *quicquam a vobis* poſtulamus *praeter ipſo-*
‘ *rum hominum* voluntatem erga ſe ipſos: *ſed*
‘ *a vobis petimus, quod quilibet alii homines*
‘ *potentiores ab infirmioribus petere, ſibique*
‘ *praeſtari volunt.* Nam opinione *jam recep-*
‘ *ta* exiſtimamus et Deos, et homines natu-
‘ rae neceſſitate haud dubie ſemper illi im-
‘ perare, quem in ſua poteſtate tenent. Hanc
‘ autem legem nos neque tulimus, neque ea
‘ lata primi uſi ſumus: ſed jam receptam, *a*
‘ *majoribus* accepimus ac uſurpamus, perpe-
‘ tuam futuram *poſteris* relicturi. Nam per-
‘ ſuaſum habemus, vos quoque, caeterosque,
‘ ſi eadem, qua nos, potentia praediti eſſetis,
‘ idem eſſe facturos. Quod igitur ad Deos
‘ quidem attinet, ſic, ut eſt veriſimile, non
‘ extimeſcimus, ne *vobis* inferiores futuri ſi-
‘ mus. Quod vero pertinet ad opinionem,
‘ quam de Lacedaemoniis habetis, qua freti
‘ confiditis, eos pudore adductos opem vo-
‘ bis laturos, veſtram quidem ſimplicitatem
‘ laudamus, ſed *veſtram* ſtultitiam non pro-
‘ bamus. Lacedaemonii enim erga ſe qui-
‘ dem ipſos, et in domeſticis inſtitutis, vir-

λείψεσθαι. οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρω-
πείας, τῶν μὲν, ἐς τὸ θεῖον νομίσεως,
τῶν δ' ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως, δι-
καιῶμεν ἢ πράσσομεν. ἡγούμεθα γὰρ
τό, τε θεῖον δόξῃ, τὸ ἀνθρώπειόν τε
σαφῶς διαπαντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαί-
ας οὗ ἂν κρατῇ ἄρχειν. καὶ ἡμεῖς ὕτε
θέντες τὸν νόμον, οὔτε κειμένῳ πρῶτοι
χρησάμενοι, ὄντα δὲ παραλαβόντες, καὶ
ἐσόμενον ἐς ἀεὶ καταλείψοντες, χρώ-
μεθα αὐτῷ· εἰδότες καὶ ὑμᾶς ἄν, καὶ
ἄλλους ἐν τῇ αὐτῇ δυνάμει ἡμῖν γενο-
μένους, δρῶντας ἂν αὐτό. καὶ πρὸς μὲν
τὸ θεῖον, οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος οὐ φο-
βούμεθα ἐλασσώσεσθαι. τῆς δὲ ἐς Λα-
κεδαιμονίους δόξης, ἣν διὰ τὸ αἰσχρὸν δὴ
βοηθήσειν ὑμῖν πιστεύετε αὐτούς, μακα-
ρίσαντες ὑμῶν τὸ ἀπειρόκακον, ὃ ζηλοῦ-
μεν τὸ ἄφρον. Λακεδαιμόνιοι γὰρ πρὸς
σφᾶς μὲν αὐτοὺς καὶ τὰ ἐπιχώρια νό-
μιμα, πλεῖστα ἀρετῇ χρῶνται· πρὸς δὲ

‘ τὰς ἄλλας πολλὰ ἄν τις ἔχων εἰπεῖν
‘ ὡς προσφέρονται, ξυνελὼν μάλις' ἂν δη-
‘ λώσειεν ὅτι ἐπιφανέσταται ὧν ἴσμεν, τὰ
‘ μὲν ἡδέα, καλὰ νομίζουσι, τὰ δὲ ξυμ-
‘ φέροντα, δίκαια. καίτοι ὑ πρὸς τῆς ὑ-
‘ μετέρας νῦν ἀλόγω σωτηρίας ἡ τοιαύτη
‘ διάνοια.

ρς'. ΜΗΛ. ‘ Ἡμεῖς δὲ κατ' αὐτὸ
‘ τοῦτο ἤδη κὴ μάλιστα πιστεύομεν τῷ ξυμ-
‘ φέροντι αὐτῶν, Μηλίους ἀποίκους ὄντας,
‘ μὴ βούλεσθαι προδόντας, τοῖς μὲν εὐνοις
‘ τῶν Ἑλλήνων ἀπίστους καταστῆναι, τοῖς
‘ δὲ πολεμίοις ὠφελίμους.

ρζ'. ΑΘ. ‘ Οὐκοῦν οἴεσθε τὸ ξυμφέ-
‘ ρον μὲν, μετὰ ἀσφαλείας εἶναι, τὸ δὲ
‘ δίκαιον καὶ καλὸν, μετὰ κινδύνου δρᾶσθαι·
‘ ὃ Λακεδαιμόνιοι ἥκιστα ὡς ἐπιτοπολὺ
‘ τολμῶσιν.

ρή. ΜΗΛ. ‘ Ἀλλὰ καὶ τὸς κινδύ-
‘ νους τε ἡμῶν ἕνεκα μᾶλλον ἡγούμεθ' ἂν
‘ ἐγχειρίσασθαι αὐτὸς, καὶ βεβαιοτέρους

'tute plurimum utuntur. erga alios vero 'quales ſe praeſtent, quamvis multa quis 'commemorare poſſit: illud tamen in ſum- 'ma paucis declarare poterit, eos omnium, 'quos noverimus, res quidem jucundas pro 'honeſtis, res vero utiles pro juſtis habere. 'Quamobrem hujusmodi mens *et conſilium* 'pro veſtra inconſulta ſalute non facit.

106. MEL. 'Nos vero ob hoc ipſum 'jam vel maxime ipſos propter ſuam utili- 'tatem confidimus nolle proditis Meliis, 'qui ſunt *ipſorum* coloni, a Graecis quidem 'amicis infidos haberi, hoſtibus vero utiles 'eſſe.

107. ATH. 'Ergo utilitatem quidem a 'periculo abeſſe, aequitatem vero et hone- 'ſtatem, ſi ei opera detur, cum periculo 'conjunctam eſſe putatis. Quod *periculum* 'Lacedaemonii *omnium* minime *pro aliis* 'adire plerumque audent.

108. MEL. 'Imo vero exiſtimamus ip- 'ſos noſtri cauſa *eo* facilius pericula ſuscep- 'turos, et exiſtimaturos, *nos eſſe amicos erga*

' ſe conſtantiores, quam erga alios, quo ad
' bella quidem gerenda, Peloponneſo pro-
' pinquiores ſumus, ob animorum vero con-
' junctionem a *noſtra* cognatione manantem,
' fideliores, quam alii, *erga ipſos* ſumus.

109. ATH. ' At illi, qui ſuppetias latu-
' ri ſunt, non in benevolentia eorum, a qui-
' bus evocati fuerint, ſed in ea potentia, qua
' quis ad res gerendas *caeteris* eſt inſtructi-
' or, ſuae ſalutis praeſidium collocant. Quod
' Lacedaemonii vel multo magis, quam cae-
' teri, ſpectare ſolent. Nam propter appa-
' ratus domeſtici diffidentiam, vel finiti-
' mos cum magnis ſociorum copiis invadunt.
' Quare non eſt veriſimile, ipſos in inſulam
' ſaltem, nobis maris imperium obtinenti-
' bus, trajecturos.

110. MEL. ' Atqui Lacedaemonii vel
' alios mittere poterunt. Latum autem eſt
' Creticum pelagus, in quo illi, qui maris
' imperium tenent, difficilius intercipere,
' quam illi, qui clam *ad opem nobis feren-*
' *dam* venire voluerint, ſaluti ſuae conſule-
' re poterunt. Et, ſi hoc aſſequi nequeant,
' arma convertent in veſtrum agrum, et in
' reliquos *veſtros* ſocios, quos Braſidas non

‘ ἢ ἐς ἄλλας νομιεῖν, ὅσῳ πρὸς μὲν τὰ ἔρ-
‘ γα, τῆς Πελοποννήσου ἐγγὺς κείμεθα,
‘ τῆς δὲ γνώμης τῷ ξυγγενεῖ πιστότεροι ἑ-
‘ τέρων ἐσμέν.

ρθ'. ΑΘ. ‘ Τὸ δ' ἐχυρόν γε τοῖς ξυν-
‘ αγωνισμένοις ὑ τὸ εὔνουν τῶν ἐπικαλεσα-
‘ μένων φαίνεται, ἀλλ' ἢν τῶν ἔργων τὶς
‘ δυνάμει πολὺ πρὄχῃ, ὃ Λακεδαιμόνιοι
‘ ϗ πλεῖόν τι τῶν ἄλλων σκοποῦσι. τῆς
‘ γῆν οἰκείας παρασκευῆς ἀπιστίᾳ, ϗ μελὰ
‘ ξυμμάχων πολλῶν τοῖς πέλας ἐπέρ-
‘ χονται. ὥστε οὐκ εἰκὸς ἐς νῆσόν γε αὐ-
‘ τὺς ἡμῶν ναυτοκρατόρων ὄντων περαι-
‘ ωθῆναι.

ρί. ΜΗΛ. ‘ Οἱ δὲ καὶ ἄλλους ἂν
‘ ἔχοιεν πέμψαι· πολὺ δὲ τὸ Κρητικὸν
‘ πέλαγος, δι' οὗ τῶν κρατύντων ἀπορώ-
‘ τερος ἡ λῆψις, ἢ τῶν λαθεῖν βυλομένων,
‘ ἡ σωτηρία. ϗ εἰ τῦδε σφάλλοιντο, τρά-
‘ ποιντ' ἂν καὶ ἐς τὴν γῆν ὑμῶν, καὶ ἐπὶ
‘ τοὺς λοιποὺς τῶν ξυμμάχων, ὅσους μὴ

'Βρασίδας ἐπῆλθε. καὶ ἅ περὶ τῆς μὴ προσ-
'ηκούσης μᾶλλον ἢ τῆς οἰκειοτέρας ξυμ-
'μαχίδος τε καὶ γῆς ὁ πόνος ὑμῖν ἔσται.

ρια'. ΑΘ. 'Τούτων μὲν καὶ πεπειρα-
'μένοις ἄν τι γένοιτο καὶ ὑμῖν καὶ ἐκ ἀνεπι-
'σήμοσιν, ὅτι ὅλῃ ἀπὸ μιᾶς πώποτε πο-
'λιορκίας Αθηναῖοι δι' ἄλλων φόβον ἀπε-
'χώρησαν. ἐνθυμούμεθα δὲ ὅτι φήσαντες
'περὶ σωτηρίας βουλεύσειν, ὧδὲν ἐν τοσού-
'τῳ λόγῳ εἰρήκατε ᾧ ἄνθρωποι ἂν πιστεύ-
'σάντες νομίσαιεν σωθήσεσθαι· ἀλλ' ὑμῶν
'τὰ μὲν ἰσχυρότατα, ἐλπιζόμενα μέλλε-
'ται· τὰ δ' ὑπάρχοντα, βραχέα πρὸς
'τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγίγνεσθαι.
'πολλήν τε ἀλογίαν τῆς διανοίας παρέ-
'χετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι ἔτι ἡμᾶς,
'ἄλλο τι τῶνδε σωφρονέστερον γνώσεσθε.
'οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ
'πρὸπλοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρουσαν
'ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. πολλοῖς
'γὰρ προορωμένοις ἔτι ἐς οἷα φέρονται, τὸ

' invaſit. Itaque non pro alieno potius,
' quam pro veſtro ipſorum ac ſociorum a-
' gro, labor vobis erit ſubeundus.

III. ATH. ' Ubi vero aliquid horum,
' *quae urbibus expugnatis accidere ſolent*,
' vobis quoque contigerit, tunc veſtro ma-
' lo docti cognoſcetis, Athenienſes propter
' aliorum metum a nulla obſidione unquam
' receſſiſſe. Animadvertimus autem vos,
' quamvis de ſalute veſtra vos conſultaturos
' dixeritis, nullam tamen in tanto ſermone
' mentionem ullius rei feciſſe, qua homines
' freti ſe ſervatum iri arbitrentur. Sed ea
' quidem, in quibus firmiſſimum veſtrae ſalu-
' tis praeſidium collocatis, ſperantur fore, *et*
' *incerta ſpe nituntur*: opes vero praeſentes,
' *quas habetis*, ſunt parvae ad vos tutandos
' adverſus opes jam *vobis* oppoſitas. Qua-
' propter magnam declaratis amentiam, niſi,
' nobis ſemotis, aliquid aliud his prudentius
' adhuc decernatis. Nam ad verecundiam,
' quae in foedis ac apertis periculis homi-
' nes plerumque perdit, nequaquam jam vos
' convertetis. Multos enim, quamvis adhuc

'manifeſte cernerent *mala*, in quae fere-
'bantur, tamen ea, quae turpitudo vocatur,
'vi nominis animos allicientis, verbo ſupe-
'ratos, *et ſpecioſis nominum lenociniis captos,*
'*ad ſe ſic* attraxit, ut re ipſa *illi* ſua ſponte
'in graviſſimas calamitates inciderint, et de-
'decus turpius propter *ſuam* ſtultitiam *po-*
'*tius* quam *propter* fortunam acceperint.
'Quod vos, ſi recte conſultaveritis, cavebi-
'tis. Nec indecorum cenſebitis potentiſſi-
'mae civitati cedere, quae commodis condi-
'tionibus provocat, ut ſocii ſitis, et veſtrum
'*agrum* retinentes, tributum pendatis; ne-
've, belli et incolumitatis optione *vobis* da-
'ta, contentionis ſtudio deteriora ſequami-
'ni. Nam qui paribus quidem non cedunt,
'erga ſuperiores vero recte ſe gerunt, et in-
'ferioribus ſe moderatos praebent, ii diu-
'tiſſime ſtare poſſunt. Conſiderate igitur
'nobis etiam ſemotis, et ſaepius vobiscum
'cogitate, vos de patria conſultare, quae in
'hac una, et ex hac una conſultatione vel
'felix vel infelix eſt futura.'

112. Poſt haec Athenienſes quidem ex colloquio diſceſſerunt. Melii vero, cum *in*

'αἰχρὸν καλούμενον, ὀνόμαλος ἐπαγωγῷ δυ-
'νάμει, ἐπεσπάσατο ἡσυηθεῖσι τῷ ῥήμα-
'τος, ἔργῳ ξυμφορᾶις ἀνηκέσοις ἐκόντας
'περιπεσεῖν, καὶ αἰχύνην αἰχίω μετὰ ἀ-
'νοίας ἢ τύχης προσλαβεῖν. ὃ ὑμεῖς, ἢν
'εὖ βουλεύησθε, φυλάξεσθε· καὶ οὐκ ἀπρε-
'πὲς νομιεῖτε πόλεώς τε τῆς μεγίσης ἡσ-
'σᾶσθαι, μέτρια προκαλουμένης, ξυμμά-
'χους γενέσθαι, ἔχοντας τὴν ὑμελέραν αὐ-
'τῶν ὑποτελῆ. καὶ δοθείσης αἱρέσεως πο-
'λέμου πέρι, καὶ ἀσφαλείας, μὴ τὰ χείρω
'φιλονεικῆσαι. ὡς οἵτινες τοῖς μὲν ἴσοις
'μὴ εἴκουσι, τοῖς δὲ κρείσσοσι καλῶς προσ-
'φέρονται, πρὸς δὲ τοὺς ἧσσους μέτριοί εἰσι,
'πλεῖς' ἂν ὀρθοῖντο. σκοπεῖτε δὲ καὶ με-
'τασάντων ἡμῶν, καὶ ἐνθυμεῖσθε πολλάκις
'ὅτι περὶ πατρίδος βουλεύεσθε, ἑνὸς
'πέρι, καὶ ἐς μίαν βουλὴν, τυχοῦσάν τε καὶ
'μὴ κατορθώσασαν, ἔσαι.'

ρϐ'. Καὶ οἱ μὲν Αθηναῖοι μετεχώρη-
σαν ἐκ τῶν λόγων· οἱ δὲ Μήλιοι καλὰ σφᾶς

αὐτοὺς γενόμενοι, ὡς ἔδοξεν αὐτοῖς παραπλήσια, καὶ ἀντέλεγον, ἀπεκρίναντο τάδε. ‘ Οὔτε ἄλλα δοκεῖ ἡμῖν ἢ ἄπερ καὶ τὸ πρῶτον, ὦ Αθηναῖοι· ἤτ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πόλεως, ἑπτακόσια ἔτη ἤδη οἰκουμένης, τὴν ἐλευθερίαν ἀφαιρησόμεθα, ἀλλὰ τῇ τε μέχρι τοῦδε σωζούσῃ τύχῃ ἐκ τοῦ θείου αὐτὴν, καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ Λακεδαιμονίων τιμωρίᾳ πιστεύοντες, πειρασόμεθα σώζεσθαι. προκαλούμεθα δὲ ὑμᾶς, φίλοι μὲν εἶναι, πολέμιοι δὲ μηδετέροις, καὶ ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν ἀναχωρῆσαι, σπονδὰς ποιησαμένους αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι ἀμφοτέροις.

ριγ'. Οἱ μὲν δὴ Μήλιοι τοσαῦτα ἀπεκρίναντο· οἱ δὲ Αθηναῖοι, διαλυόμενοι ἤδη ἐκ τῶν λόγων, ἔφασαν. ‘ Αλλ' οὖν μόνοι γε ‘ ἀπὸ τούτων τῶν βουλευμάτων, ὡς ἡμῖν ‘ δοκεῖτε, τὰ μὲν μέλλοντα τῶν ὁρωμένων ‘ σαφέστερα κρίνετε, τὰ δὲ ἀφανῆ, τῷ βούλεσθαι, ὡς γιγνόμενα ἤδη θεᾶσθε· καὶ

curia ſoli remanſiſſent, poſtquam ipſis eadem, quae *ante* dixerant, viſa ſunt, haec *ipſa* reſponderunt. ‘Nobis vero, Athenienſes, neque aliud, quam paulo ante videtur: neque brevi temporis ſpatio urbi, quae jam per ſeptingentos annos habitatur, libertatem eripiemus: ſed tum fortuna, quae divinitus eam huc uſque conſervavit, tum humanis auxiliis et Lacedaemoniorum *ope* freti, noſtram ſalutem tueri conabimur. Vos tamen provocamus, ut amici quidem *utrisque* ſimus, hoſtes vero neutris; utque foederibus initis, quae utrisque commoda videbuntur, ex agro noſtro diſcedatis.’

113. Melii igitur haec reſponſa dederunt. Athenienſes vero, cum e colloquio jam digrederentur, dixerunt. ‘Enimvero vos ſoli *omnium*, ut nobis videmini, his *veſtris* conſiliis, res quidem futuras, *quarum exitus eſt incertus*, certiores *eſſe* judicatis, quam quae cernuntur, res vero occultas, quod *eas* cupiatis, ut praeſentes jam ſpec-

‘ tatis. Et quia Lacedaemoniis et fortunae
‘ et ſpei jam plurimum vos ipſos permiſiſtis,
‘ et *his nimium* confiditis; plurimum etiam
‘ labemini.’

114. Atque Athenienſium quidem legati ad caſtra redierunt. Ipſorum vero duces, cum Melii nullo modo morem ipſis gerere vellent, ad bellum continuo ſe converterunt; et *opus* inter civitates partiti, Melios vallo circumdederunt. Poſt haec Athenienſes, praeſidio cum ex ſuis tum ex ſociorum copiis et a mari et a terra *illic* relicto, cum majore copiarum parte domum redierunt. Reliqui in obſidione urbis manſerunt.

115. Sub idem tempus Argivi, irruptione in *agrum* Phliaſium facta, et a Phliaſiis et a ſuis exſulibus per inſidias excepti, circiter octoginta perierunt. Et Athenienſes, qui Pyli erant, magnam Lacedaemoniorum praedam ceperunt. Lacedaemonii vero, ne ſic quidem propterea ſolutis foederibus, bel-

'Λακεδαιμονίοις, καὶ τύχῃ καὶ ἐλπίσι πλεί-
'σον δὴ παραβεβλημένοι καὶ πισεύσαντες,
'πλεῖσον καὶ σφαλήσεσθε.'

ριδ'. Καὶ οἱ μὲν Αθηναίων πρέσβεις ἀ-
νεχώρησαν ἐς τὸ σράτευμα. οἱ δὲ σρατη-
γοὶ αὐτῶν, ὡς οὐδὲν ὑπήκουον οἱ Μήλιοι,
πρὸς πόλεμον εὐθὺς ἐτράποντο, καὶ διελόμε-
νοι κατὰ πόλεις περιετείχισαν κύκλῳ τοὺς
Μηλίους. καὶ ὕσερον Φυλακὴν σφῶν τε αὐ-
τῶν καὶ τῶν ξυμμάχων καταλιπόντες οἱ Α-
θηναῖοι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασ-
σαν, ἀνεχώρησαν τῷ πλείονι τοῦ σραλοῦ. οἱ
δὲ λειπόμενοι, παραμένοντες ἐπολιόρκουν τὸ
χωρίον.

ριέ. Καὶ Αργεῖοι κατὰ τὸν χρόνον τὸν
αὐτὸν ἐσβαλόντες ἐς τὴν Φλιασίαν, καὶ λο-
χισθέντες ὑπό τε τῶν Φλιασίων καὶ τῶν
σφετέρων Φυγάδων, διεφθάρησαν ὡς ὀγδοή-
κοντα. καὶ οἱ ἐκ τῆς Πύλου Αθηναῖοι Λακε-
δαιμονίων πολλὴν λείαν ἔλαβον. καὶ Λακε-
δαιμόνιοι δι' αὐτὸ, τὰς μὲν σπονδὰς οὐδ' ὡς

ἀφέντες, ἐπολέμουν αὐτοῖς· ἐκήρυξαν δὲ, εἴτις βέλεαι παρὰ σφῶν Αθηναίους λῃΐζεσθαι. καὶ Κορίνθιοι ἐπολέμησαν ἰδίων τινῶν διαφορῶν ἕνεκα τοῖς Αθηναίοις· οἱ δ' ἄλλοι Πελοποννήσιοι ἡσύχαζον. εἶλον δὲ καὶ οἱ Μήλιοι τῶν Αθηναίων τὸ περιτειχίσμαλος τὸ κατὰ τὴν ἀγοράν, προσβαλόντες νυκτὸς, καὶ ἄνδρας τε ἀπέκτειναν, καὶ ἐσενεγκάμενοι σῖτόν τε καὶ ὅσα πλεῖστα ἐδύναντο χρήμασιν, ἀναχωρήσαντες ἡσύχαζον. καὶ οἱ Αθηναῖοι ἄμεινον ἔτι τὴν Φυλακὴν τοέπειτα παρεσκευάζοντο. καὶ τὸ θέρος ἐτελεύτα.

ριζ'. Τῷ δ' ἐπιγιγνομένῳ χειμῶνος Λακεδαιμόνιοι, μελλήσαντες ἐς τὴν Αργείαν στρατεύειν, ὡς αὐτοῖς τὰ διαβατήρια ἱερὰ ἐν τοῖς ὁρίοις οὐκ ἐγίγνετο, ἀνεχώρησαν. καὶ Αργεῖοι διὰ τὴν ἐκείνων μέλλησιν, τῶν ἐν τῇ πόλει τινὰς ὑποτοπήσαντες, τοὺς μὲν ξυνέλαβον, οἱ δ' αὐτοὶ καὶ διέφυγον. καὶ οἱ Μήλιοι περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους αὖθις καθ' ἕτερόν τι τοῦ περιτειχίσματος εἶλον τῶν

lum ipſis fecerunt. Edicto autem permiſerunt cuilibet de ſuis, ut praedam ex Athenienſium finibus ageret. Et Corinthii quidem privatarum quarundam controverſiarum cauſa bellum Athenienſibus intulerunt. Caeteri vero Peloponneſii quieſcebant. Melii quoque munitionis ab Athenienſibus exſtructae partem, quae forum ſpectabat, ceperunt, *eam* aggreſſi noctu, et *nonnullos* viros interfecerunt, et frumentum aliumque commeatum pecunia comparatum, quam plurimum potuerunt, *in urbem* importarunt, et cum *in eam* ſe recepiſſent, quieſcebant. Et Athenienſes poſtea diligentius excubias agebant. Et haec aeſtas exceſſit.

116. Inſequentis hyemis initio, Lacedaemonii copias in *agrum* Argivum educere ſtatuerant: ſed cum in ipſis finibus ſacrificium pro transitu feciſſent, nec litare potuiſſent, *domum* reverterunt. Argivi vero, quod illi in ſuum agrum invadere ſtatuiſſent, nonnullos, qui in urbe erant, ſuſpectos habuerunt: et eorum alios quidem comprehenderunt, alii vero ex ipſorum manibus elapſi profugerunt. Sub idem quoque tempus Melii rurſus Athenienſium munitionem ab

alia parte aggreſſi, ubi non multi cuſtodes aderant, *eam partem* ceperunt. Cum autem mox, poſt has res geſtas, alius exercitus Athenis veniſſet, cui praeerat Philocrates Demeae *filius*; cumque *Melii* gravi obſidione jam premerentur, quadam etiam proditione a quibusdam ipſorum civibus facta, Athenienſibus ſeſe dediderunt, ea conditione, ut ipſi *Athenienſes* de ſe *arbitratu ſuo* ſtatuerent. Illi vero, Meliorum quoscunque puberes ceperunt, *omnes* interfecerunt, pueros et foeminas in ſervitutem abstraxerunt, et urbem ipſi incoluerunt, poſtea quingentis colonis *ea* miſſis.

GRAEC. BR. MUS.

THUCYDIDIS
LIBRI QUINTI
FINIS.

Αθηναίων, παρόντων ὑ πολλῶν τῶν φυλάκων. καὶ ἐλθόσης ϛρατιᾶς ὕϛερον ἐκ τῶν Αθηνῶν ἄλλης, ὡς ταῦτα ἐγίγνετο, ἧς ἦρχε Φιλοκράτης ὁ Δημέου, κ) καλὰ κράτος ἤδη πολιορκούμενοι, γενομένης κ) προδοσίας τινὸς, ἀφ' ἑαυτῶν ξυνεχώρησαν τοῖς Αθηναίοις, ὥϛ' ἐκείνους περὶ αὐτῶν βυλεῦσαι. οἱ δὲ ἀπέκτειναν Μηλίων ὅσους ἡβῶντας ἔλαβον, παῖδας δὲ κ) γυναῖκας ἠνδραπόδισαν. τὸ δὲ χωρίον αὐτοὶ ᾤκησαν, ἀποίκους ὕϛερον πενταϰοσίους πέμψαντες.

ΤΟΥ ΠΕΜΠΤΟΥ
ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ
ΤΟ ΤΕΛΟΣ.

GR. III.
R.